

GUX BHAI'M KAI'CHDHAM ÑI'OOK NA BHAAN TU A'GA GUCH XOI'KAM NAT TU UA'NAK GU JUAN

*Nat maa'nkam jup jum duuk ya' oilhimik guch
Xoi'kam na ja'xbui'p jir gɛ'kam na gu Dios*

¹ Bijik dir jumai pux jai'ch na ja'xbui'p jir gɛ'kam na gu Dios, nam gook dit maap pum kɛkɛɛ. Ba' gui' mi' dhir bha ja'k jup jich mattu'n na jax jir tu'm kam gu Dios. ² Gui' mit ba' gook dit bap duu gu Dios dhi oi'ñga'n, ³ gam bix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch. Nix chu' kux jai'ch ya' dhi oi'ñga'n bhaan nat cham gui'p duu, na mit gu' pu gook dit maa'n ñi'ook xip duuk jup tu duu bix. ⁴ Gu jumai jir di' pix gui' na ja maak gu ii'mda' nam ki'n dudua bix gu ja'tkam. Jir di' pix ip nam ki'n jix chu maax kir ji bi'ya', na gu' gui' na ii'mda' tu maak joidham gɛ' tanoor. ⁵ Sia tu tonni'ñ mu ja'p ja bui gu ja'tkam nam jix chu tukgam kir jup tu'ii', ba' cham ji'xdha' tu saa' gux chukgam dhi' na joidham gɛ' tanoor.

⁶ Ba' pu kai'ñkam pix bha joot gu Dios maa'n gu maa'nkam Juan tiigim, ⁷ na sap ba' ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam gui' na joidham gɛ' tanoor, nam sap ba' cham xijaichdha' no't ya' ba ai, dai nam ba ti jii'ñdha' buiñor bix ja jur ki'n. ⁸ Ku gu' gu Juan cham tu'r jupaabkamu'n ji, gu' ja'pji nat jax dhuuk pix bhaan matgir ji nat bam ai na pai' dhuuk nai' ji chu a'aga' gui' na joidham gɛ' tanoor. ⁹ Nat ba' bii'pi' xi chu mattuda

gu Juan nat ba' moo mi' dhir diilh nai'p ji chu a'ga' gui' na joidham gɛ' tanoor, nam ba'x chu maax kir ji bi'ya' gu ja'tkam.

¹⁰ Gu' ji na mit gu' cham kiiŋgalh gu ja'tkam nat ya' tii ba ai maaxik maa'nkam jup jum duuk, na mit gu' cham xim gaa ja jujur am bhaan nam iam ba machia' git na dhi' piŋ jir di' gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n gio na ji'k tu'x chu jai'ch bhaan. ¹¹ Ya' tii ai ja bui gu Israel kam ja'tkam nam pai' saak ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Gi'kora'. Pu cham kiiŋgalh jamit, tu' piŋ ilh jamit ja jaaxmakar. ¹² Ji'ma'n siamri ti jii'ñ jamit buiñor nam ji'k joidham kee na jax tu a'ga. Daipui' ba'x joi'ndak xi ja aagi'ñ nam cham tu' mai' ka suulhgix, nam gu' sap bar maamra'n gu Dios. ¹³ Ku gu' na pui' ji' ja titda nam bar maamra'n, cham tu' jax kai'ñkam jup ja titda ji na jax gu jaroi' no' mit ba xim ja joojoi gook dit maa'n gu tiyaa nam maap oi'ñchai mikkat ba ja tigia' gu a'aalh nam ja maamar jum tii'ti'nda', gu' ja'pji no't jaroi' ba ti jii'ñ buiñor gui' na joidham gɛ' tanoor na ba'r maraa'n ka' gu Dios.

¹⁴ Na gu' maaxik ya' xi oilhimik gui' na joidham gɛ' tanoor maa'nkam jup jum duuk. Jir di' piŋ gu jumai na ja'xbui'p jir gɛ'kam na guch Gi'kora'. Aach jai' dhit jix bhai'x maat, nach gu' biima'n oipimik na ji'x juugit ya' oilhimik. Jix bhai' tii'gik jachich na cham tu'r ja'ppiŋ maa'nkam, nat gu' cham ji'xkat iatda' tu a'gimik, dai na joidham jix chu joi'gi'nda' piŋ. ¹⁵ Pu dhi' piŋ niidhat jup kai'ch gu Juan jano' nap ja titda gu ja'tkam:

—Gu'jani nañ aagit jup kai'ch nat muni ba ai, nañ jup jam titda bo na jumai bha jim gatuuk dir na giilhim jir gɛ'kam, na pu ni ji'x kuñ jir

jupaabkamu'n. Na gu' gui' bijik dir pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tiir biipi' kam pa' gu ya' maaxik.

Ja'pni bo na ja titda. ¹⁶ Jir silhkam dho na giilhim jir gɛ'kam, pui' ku ba' giilhim jir jix bhai'kam gio nax chu joi'gi'n. Jaiñ na gu' aach nach ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor, gammiji pix jix bhai' ba tu tatda' na gu'ch a'm ti niidhim. ¹⁷ No' chakui ya' aaya' git, chakui machia' ich git na jax ja'k jix bhaai' nach dhuuji jir jix bhabhai'kam ka' gam nach jix chu joi'gi'nda'. Nach gu' cham maatit kɛkɛt na jax kai'ñkam jup jum kai'chdha' mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Moisees, daipu' na jax ja'k jix aa' guch Gi'kora' nach chui'ñgi'da' nach ba' siamri pux maatit pa' kɛkɛ'. Jano' ji na pai' dhuuk maaxik ya' xi oilhimik guch Xoi'kam na chich ba' bhai' ji maat na bach aagi'ñ. ¹⁸ No' chakui jich aagi'ñdha' git, pu chakui machia' ich git. Gu' ji nat gu' siamri xich joi'ndak bhai' xich guguuxdharak, sia ku ja'xbui'p jir gɛ'kam na guch Gi'kora', na gu' diilh gu Dios cham ji'xkat ya' pai'm maaxdha' maaxik nach git iam jup ba machia' na jax jir tu'm kam.

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:15-17)

¹⁹ Ba' gu Judea kam ja'tkam nam bhammi oi'ñka' Jerusaleen, mu ja joot jamit ji'kchi gui' nam mu ja'p jir gɛ'gɛ'rkam ka' chichiop nam pai' tu daanda', gio jai' gui' nam jir bopxi'ñ gu Lebi nam jir tutpilh ka', nam sap tikkapu' gu Juan ja'tkam bopkondam nar tu'p tu'm da'. Ba' gui' mu ɛk jup ba tikka am, jup titda am:

—Aach ja'pnich chidak bhach joot jamit gu gē'gērkam nap sap jich aagi'ñdha' nap jir tu'p tu'm da' na pich ba' ya' pix ba ji kai'ñcha nap ja bopkon gu ja'tkam cham jum ilhdham.

²⁰ Ba' gui' cham jax ji chi'ñk jup xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Dho gu' aañ pur cham tu' ji moo gux matgam. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' nañ aañ jir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' guch Gi'kora' jix dhaam dir.

²¹ Ba' giop xi chikka am jix bhai' pix na sap ba' ja aagi'ñdha', jup titda am:

—¿Ja'p moo gux gi'm jir tu'p tu'm da' ap jiñ jaduun? ¿Ka' aap aar di' gu Eliiyas gui' na saak bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nat saak biix tukga'n binkam baidhak jix dhaam ja'k?

Ba' gu Juan jup ja titda:

—Cham tu'r di' iñ, jir jumai iñ ji aañ.

Ba' gio bhai'p ji chikka mit, jup titda am:

—¿Ka' aap aar di' gui' na saak jai'chdhilhia' gatuuk na bhaankamu'n jup tu a'ga' guch Gi'kora' ja'p na jax gu bijik dir kam?

Ba'p ja titda:

—Chaam. Jir jumai iñ ji matgam.

²² Gio mit moop ka xi chikka, jup titda am:

—Gi no'p moop xich aagi'ñ jiñ jaduun nap jir tu'p tu'm da', nach ba' ja aagi'ñdha' gui' na mit bhach joot nap cham tu' ja'p pix ya' pui' tu bua.

²³ Ba' gui'p ja titda:

—Aañi' dhor di' gui' na saak mu ja'p gampix jix chu gak kir ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora', nap ja

títidaidha' bo saak: “Gor jix kii' bim duuñ na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora'. Bam aajim na pai' dhuuk bha jim. Ja'p ji buusnia' na pim jix bhai' ba ti kii'mpiga' mi' na pai' bhiiya'.”

²⁴ Ba' gui' na mit mu ja joot gu gɛ'gɛ'kam nam pariseos jum tiiti'nda', ²⁵ jup titda am ip gio gu Juan:

—Ja'pnich ba' tiip kai'chit jiñ jaduñ nap jich aagi'ñdha' na jax jir jum duukam nap ba' ja bopkon suudai' ki'n dhi ja'tkam, nap pui' saak cham jir di' guch Xoi'kam, ni gu Eliiyas, nix chu' gu jumai na saak jai'chdhilhia'.

²⁶ Ba'p ja titda gu Juan:

—Dho gu' dhi' cham pik tu'm a'ga ji nañ ya' tu bopkon dhi suudai' ki'n, matgam jumai ya' oiri ji na pim aapi'm chakui maat nar gɛ'kam. Gu' dhi' nañ ya' pui' tu bua na pim bhaan pix machia' ji. ²⁷ Pu kani git na gu' bhai' ka jim gatuuk dir, sia ku gu' gu xib cham pai'm mamxi'ñ. Ku gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n ji nañ iam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' git, sia kuñ gu' tiir biipi' kam pa' gu ya' maaxik.

²⁸ Ja'pni tum duu mummu mia'n Betaania ja'pni dhir ja'k xia'lhbui na pai' bhix gu Jordaan Ak, na pai' oirit ka ja bopkon gu ja'tkam gu Juan.

Gu Jesus nach a'mkam mukia' sia ku ja'xbui'p jir gɛ'kam na gu Dios

²⁹ Ba' buimgidhak mi' ba ai gu Jesus na pai' ja bopkon suudai' ki'n gu ja'tkam gu Juan. Ba' nat ba ti gu Juan na mui' ba jim gu Jesus, jup ja titda gu ja'tkam:

—Dhi'ñir di' na muni dhir bhai' ba jim gui' nat Dios bha joot nach a'mkam mukia' bix na ji'k ja'tkam ya' dhi oi'nga'n, na ba' pu'ni dhuuji tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Dhi' pui' ji buusan na jax maa'n gux ki' kasnir, na gu'm makgarta' gatuuk. ³⁰ Dhi' pix aagit jup kai'ch iñ takaab nañ jup jam titda bo: “Jumai bha jim ji matgam gatuuk dir na giilhim jix io'm jir gē'kam, cham tu' pui' na aañ, na pu ni ji'x kuñ jir jupaabkamu'n, na gu' gui' bijik dir pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tiir bii'pi' kam pa' gu ya' maaxik.” ³¹ Aañ pui' chakuip maatit jia na jax ba' moo tu'm jir di', pui' ku ñich ba' moo xiñ jotma'n na ñich bha ja bopkonam gu Israel kam ja'tkam, na ba' mi' dhir pu'ni ba matgilhia' na jax chu'm jir di'.

³² Jix bhai' moo xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Jix maatit jañ moop jam titda, na ñich gu' tii gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat bhammini dhir bhai' ji chim jix dhaam ja'p tu'm na gioda', bhai' ba' nai' jim tajaan bhaan. ³³ Dhi' ñich ba' bhaan ba maat na dhi'r di', na gu'p jiñ chitda gui' nat bhañ joot nañ ya' ja bopkona' gu ja'tkam: “Gu jaroi' na bhaan timni' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhai' jim tajaan, dhi'r di' ka' gui' na ja tajaan dha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu ja'tkam. Ba' ja'p ji buusnia' na ja bopkona' suudai' ki'n.” ³⁴ Xib jañ dho gi ba' moo bax maat ji na dhi'r di', ba' aañ ya' pu jam titda, na dhi' Dios jir Maraa'n.

Gui' nam bii'pi' ba kaichgida' gu Jesus

³⁵ Ba' buimgidhak na gio mup ba oiri gu Juan ja bii'm gook gui' nam kaichu', ³⁶ ba tii gu Jesus na

gama ja'k ja'p ba jimchu'. Ba'p ja titda gui' nam kaichu':

—Dhi'r di' na muni ja'p ba jim gui' nañ jam aagi'ñ takaab na ja'p ji buusan na maa'n gux kii' kasnir nat Dios bha joot nam matgarta' gatuuk jich a'mkam.

³⁷ Ba' gu gook ja'tkam nam kaichu' gu Juan, pu miji xi oi mit gatuuk dir gu Jesus na mit jax kai na pu'ñi ji' kai'ch gu Juan. ³⁸ Ba' nammi gama ja'k na ba jimchu' gu Jesus, ba ja tii nam gatuuk dir mu oi'ñ gook gu ja'tkam, ba'p ja titda:

—¿Tu' pim gaagim jiñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Chaa tu'. Ya' chich pix bham tikkam nap pai' kioñ jaduñ.

³⁹ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho mummuni. Pu kani gor maik na pim ba' ti tigia'.

Ba' gui'p ma oi mit mu kia'mi'ñ gu Jesus. Mi'm ba' xi dharaat alhio, na gu' pu pui' ba jurnim, dumaalh pix ba duu na mit mu ai.

⁴⁰ Gui' ji' gook ja'tkam nam kaichgít gu Juan na mit oi gu Jesus, Anrees tii' maa'n nar ja'nni'ñ gu Simoon Peegro. ⁴¹ Ba' xim jotma'n gu Anrees nat gaagam gu ja'nni'ñ Simoon. Ba' nammi gama ja'k tügik ba aagi'ñ, jup titda:

—Ampix maat jachich dho gi ji ba' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa'. Kani maik jach tii'mpu'.

⁴² Ba' mui' ba bai'ñchu' gu Anrees gu ja'nni'ñ Simoon mu na pai' kio gu Jesus na ba' tigia'. Ba' nam jax kia'pix mu ji aajim, jup titda gu Jesus gu Simoon:

—¡Aa gu' aapi' jip tui'dhi' jia Simoon nap jir maraa'n gu Juan! Xib dir ja'p moo Peegro jup ba tii'ka'. —Peegro ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Jodai.

Gu Jesus na ba guguuxdha' gu Piliip gio gu Natanail nam ba kaichgida'

⁴³ Ba' buimgidhak ma jii gu Jesus maa'n kap na pai' Galilea bhaan bipio'. Bhammi pix ji chii gu Piliip na oiri. Ba'p titda:

—Bañ kaichgida' ap jiñ jaduun.

⁴⁴ Gu Piliip jir Betsaida kam nar pai' kam gu Anrees gio gu Peegro. ⁴⁵ Gu Piliip jup ma gaagam gu Natanail, jummi gama ja'k nat ba tii jup titda:

—Ampix maat jachich dho gi ji ba' xib gui' na saak bha jimda' jix dhaam dir nat jax tu ua'nak gu Moises gio gu jai' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nam dhi' aagit jup kai'ch. Gu Jesus bak jir di', maraa'n gu Josee Nasareet kam.

⁴⁶ Ba' bhai' ji ñio gu Natanail, jup kai'ch:

—¿Siamri aa chi moo bhai' dhir jup ba ji buusnia' ja bui gu Nasareet kam ja'tkam gu tu' nar jix kii'p jum duukam?

Ba'p titda gu Piliip:

—Dho na ba'. Kani git maik jach tii'mpu' nap ba'ñ jii'gi'ñdha'.

⁴⁷ Ba' nam kia'pix mummu ji aajim, jup ja titda gu Jesus gui' na mi' ja biim jup tu'ii' kaixdhat gu Natanail:

—Dhi'jani nat ya'ni ba ai na tu' silhkam jir Israel kam, na jax chu'm jix kii'galhi'ñ guñ Gi'kora', na cham pai' dhuuk iatda' tu a'ga.

⁴⁸ Ba' gu Natanail jup kai'ch:

—¿Jax jap ba' duukat moop jix maat jiñ jaduunñ nañ jax jir tu'm kam, nach gu' chakuich mamaat?

Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho nañ gu' aañ pu bii'pi' dir jum nii'ñ jia nap jax mu daa iigix bita' nat ba' dhi Piliip mu eek bhai'p bam baidhak.

⁴⁹ Ba'p kai'ch ip gio gu Natanail:

—Xib jañ dho gi bax maat ji nap aap jir di' gu Maraa'n gu Dios jiñ jaduunñ. Tii' nap gu' jax bixchu'x chu matda'. Aap bak ba' ya' bar g'e'kam ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam.

⁵⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—Ku gu' cham tu'r daipu' ji gu xib nañ jax jum titda. Bixchu' ka tigia' ap ji matgam jix bhai'm duukam no'p moo cham oodat xiñ kaichu'. Tii' nap gu' bix jum jur ki'n ba ti jii'gi'ñ jiñ bui na ñich pui' xim tii'n nañ pu bii'pi' dir jum nii'ñ nap mu daa iigix bita'.

⁵¹ Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesus bix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tii'da', na kam aajim na pim pai' dhuuk ja tigia' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' nam bhijimmini dhir bhai' ji ch'itmi'nda', silh jii'mda' am pai' nañ jup tui'ka' aañ nat bhañ joot, na gu' cham xiim ka kupio'ka' dhix dhaam.

2

Na bar koi'cham ka' mu Kanaa na pai'm tii'mo' maa'n gu maa'nkam

¹ Ba' mi' dhir baik jurni'ñ ki'n dhi' pui', mam tii'mo maa'n gu maa'nkam bii'ma'n gu tiyaa mu Kanaa, na pai' Galilea bhaan bipio' gui' gu dibii'r.

Ba' b̄ix mup oiri gu di'ii'n gu Jesusus ² gio diih gu Jesusus ja b̄im gui' nam kaichu', na mit gu' ja bai nam sap jai' mui' xi j̄imda' nam jai' tu jugia'. ³ Ba' ja'xp̄ix nam ka tu kua', mi ja'p jix buam bam aa' am jai' dhit gu ja'tkam nat ba juum gu biiñ. Ba' gu di'ii'n gu Jesusus jup titda palh̄ip ja'p xi baabuk:

—Cham ka bia' am gu biiñ dhich jaaduñ.

⁴ Ba' gu Jesusus jup titda gu di'ii'n:

—Dho jax jach gi pup duuñ jiñ ñaan, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam machia' dhi jaaduñ nañ jir tu'p tu'm da'.

⁵ Ba' gu di'ii'n gu Jesusus daipu' xi ch̄idak mu ja'k jup ba ja aa'ñdhim gu koi' bhiadam, jup ja titda:

—Moo pim alh mi' pui' xi chu duñiidha' na ji'k jax jam tīdaidha' gu'ñiñ chio'ñ.

⁶ Ba' mi ja'p jup ja bia'ka' am gu oi'ñkam xi-jum maa'n gu ḡe'ḡer jaja' nar jix mamoi'k joodai sobkoñxim, na chi gook ka' ba' baik bapai'ñdhakar bh̄i gu suudai' b̄ix ji'ma'n, gui' nam bhaan tua'ka' gu suudai' nam ki'n jum ikoimi'ñdha' gammiji nam pai' dhuuk ba ji chu jugia', nam gu' pui' ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁷ Ba'p ja titda gu Jesusus gu koi' bhiadam:

—Ea gor mi' xi chua' gu suudai' dhi ḡe'ḡer jaja' ta'm na muni daraa, susdagim moo.

Ba' gui' mi'p xi ja susdui' mit jupaaban. ⁸ Ba'p ja titda ip gio:

—Xib japim ba' alhi'ch baxbhai mui' xi choi'dhika' gui' na ya' umua'ñdhix na tu ja makia' dhi ja'tkam.

Ba' gui' alhi'ch baxbhak mui'p xi bh̄idhak jamit.

⁹ Ba' na bhai' xi dhi'nka, jir jix ki' biiñ jix o'jo'. Ku gu' pu cham maat ji no'p jir suudai' kat nat biiñ jup

jum duu, dai gu bhiadam nam mi' palhbui'ñ nam ba'x maat nar suudai' kat pix, na mit gu' dhi' tu tua gu suudai', pix ji nam gu' am cham jax kai'ch. Ba' nat xi dhikak nar biiñ, ja'p xi baabuk ¹⁰ jup titda gui' na mi'm titmu:

—¿Kux cham aar am kat nach dhi'ñix kii' biiñ biipi' ja toi'dha' git dhi ja'tkam? Gi na gu' pui' ja'k jum bua. No'm jix io'm bax biina' nach ba' gu kuuga'n mui'p ba ja toi'dha' git. Jaiñ nap gu' ti pu bia' bak, xib na pich ba' bhai' ba ji bax.

¹¹ Ba' dhi' nat pu'ñix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesus, bhaan bhai' ji matgir na ja'xbui'p jir gø'kam na guch Gi'kora'. Ba' pu biix ja jujur ki'n ti jii'ñ jamit gui' nam kaichu' na mit ti nat jax tu duu.

¹² Ba' mi' dhir ba jii gu Jesus mu ja'k Kapernaum ja bim gui' nam kaichu' gam gu jajaa'nni'ñ gio ba' gu di'hi'n, mi' mit xi juruuñdhak ji'k tanoolh.

Gu Jesus na ba ja soo'mchuldha' gu ja'tkam nam cham mi' tu ga'rada' irban dir gu gø' chiop (Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

¹³ Ba' na gu' bam aajim nam pai' dhuuk tu piasatda' gu Israel kam ja'tkam bhaan paaskua ta'm nam bhaan ti'ñchoka' jano' nat pai' dhuuk ja palhbui gu Dios na mit bha bubua mu dir Ejipto, mui' ma jii gu Jesus bhammi Jerusaleen na bhammi ja'k buusaidha' gu bhaan Paaskua ta'm. ¹⁴ Ba' nat bhammi øøk mui' ji baa bhiji gø' chiop, miji ja'p pix jiiñak bit am gu bhui'myax ga'radam, gio gu kakasnir ga'radam, gio ba' gu giokda' ga'radam. Gio gui' nam tuumiñ pataasda' mi ja'p pix jax jup daraa am. ¹⁵ Ba' gu Jesus nat jax tirbi maa'n

gui' na ki'n tim gib na ja'p tu'm na chipliñ, ki'n pix cha'tak ja jimchu'n gu bhui'myax ga'radam gio gui' nam kakasnir tu ga'ra. Gio gu tuumiñ pataasdam pu ja ia'lhxichulh gui' nam bhaan ka tua'kat gu ja tuumñi'. Biix ja bubuax miiji ja'k diirap. ¹⁶ Gio gu giokda' ga'radam jup ja titda:

—¡Mu pim ja bubuaxdha' diirap dhi giokda'! ¿Jax gi ku pim ba' yiji pu tu duuk na cham tu' pu kai'ñkam ya' tu ba'aak guñ Gi'kora' na biixchu' yiji tum ga'rada'?

¹⁷ Ba' gui' nam kaichu' gu Jesus ba ti'ñcho mit na bak pin pu'ni tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' nat pai' tum ua'nak nap jum kai'ch: “Aañ tiix aagat na dai nam ya' dir jum daanda' git pix nap pai' tu chiopi'ñ Gi'kora', cham tu' na biix aixim ya' tum buada'.”

¹⁸ Ba' gu gē'gērkam Israel kam biix maap jim daagit jup titda am gu Jesus:

—Eap jix bhaim duukam xip tu duuñ jich ñii'ñchudat nach ba' moom jiiigi'ñdha' nap silhkam gē'kam kat ya' pu tu bua.

¹⁹ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho kani gor iaraiñ dhi chiop nañ aañ baik tanoolh ki'n giop kiisa'.

²⁰ Ba' gui'p kai'ch am:

—¡Jii chi gu' moo baik tanoolh ki'n jup ba kii pich dho gi ji! Mui' ja'tkam jam saak ya' tu juanaimik na mit pai' dhuuk kii dhi chiop ku mit gook oo'm daman xijum maa'n oidha' ki'n ka timo. Gu' aap diilh gi ba', ¿paa duuk japich jup ba timo?

²¹ Gu' na mit gu' pu cham maatit kai kum ba'p titda. Ja'p jum aa' am na silhkam dhi' aa' gu chiop mi' nam pai' dhir tu daan. Gu' gu chiop na aa'

gu Jesusus, gu tukga'n ji na aagat jup kai'ch. ²² Sia gui' nam kaichu' pu cham maatit kai mit gu mi' jotmoda'. Mikkat ji nat pai' dhuuk muukik gio duadik jup ba bam na mit ba ti'ñcho na pin pu'ñi ja titda nam duña'. Mi' dhir ba' ba ti'ññ jamit na ji'k jax ja titda, na mit gu' ba maat nar pui' nat jax tum ua'nak bijik gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Gu Jesusus nax bhai'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan

²³ Ba' jano' na bhammi oiri Jerusaleen gu Jesusus bhaan Paaskua ta'm na bhair' piasta, mui' ja'tkam tii xi chi jii'ñ jamit buiñor gu bhair' jotmoda' nam nii'ñ nat jix bhair' tu duu na tu'r jix bhair'm duukam. ²⁴ Gu' ji na gu' cham ja jii'gi'ñ gu Jesusus, na gu'x bhair'x maat nam pix jap jum bua. ²⁵ Na gu' giilhim jix bhair'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan, cham jaroi'm aa' na mi' dhir jup aagi'ñdha' nam jax jir tu'm ka'.

3

Gu Jesusus na ba tu a'gidha' gu Nikodeemo

¹ Maa'n gu maa'nkam Nikodeemo tii'gim bhair' kioka' Jerusaleen, na maadit jir di' ka' gu ja gø'gø'kam tuk gu Israel kam ja'tkam nam pariseos jum tii'ti'nda'. ² Ba' maa'nnim mui' mam dikoo gu Nikodeemo nat mui' ma jii tukaa'ñ cha'm mu na pai' tibiap gu Jesusus. Mummu ba ji buus, ba'p titda:

—Bax maat ich jiiñ jaduun nat aap Dios bham joot nap ya' tuch a'gidha' nach jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', nach gu' cham pai' jaroi' pui' niidhat nax bhair' tu bua na tu'r jix bhair'm duukam

no' cham bhaan ti niidhim gu Dios ja'p na jax aap nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñia'.

³ Ba' gu Jesus jup titda:

—Tu' silhkam jañ ya' pum tiida', na gu jaroi' no' cham xim ga'nga na jax ja'k duuji giop maaxilhia', cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios.

⁴ Ba'p kai'ch gu Nikodeemo:

—¿Jax gi dhuip kax bhaai' nañ giop maaxilhia' no'ñ pui' bar gø' maa'nkam? Na gu' cham ka bhaai' nañ jax dhui ilhi'ch jup jiñ dhui mijì baaki' irban guñ ñaan giop maaxilhia'.

⁵ Ba'p titda gu Jesus:

—Tu' silhkam jañ ya' pum tiida', na gu jaroi' no'x aa' na gammiji bhaan ti niidhidha' gu Dios, biipi'm aa' na xim ga'ngada' na jax ja'k duuji tajaanhdix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', na ba' mi' dhir ja'p ji buusnia' na ba bakuañix ka' suudai' ki'n. ⁶ Gu' dhi tuuku' na ya' maaxilhia', ya' pur tuuku' ka' ji. Gu' aañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji nañ aagit jup kai'ch, no't bhaan bam tajaa gu jaroi' no' ba ti jiiigi'ñ aañ jiñ bui na ja'p ji buusnia' na giop ba maaxilhia'. ⁷ ¿Giilhim jix xijaim kai'ch iñ aa' panaas kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Matgam bix ja' a'm jum aa' ji gu ja'tkam nam giop maaxilhia' no'm moo pui'p ilhi'ñdha' git nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. ⁸ Dhi' ja'p ji buusan jia na jax gu jibiih nap pu cham mat ka' na pai' dhir bha jibiiirda' sia ku ya'ni ja'p pix kuu, ni nap jix mat ka' na pa ja'k jax jum duñiidha'. Pu'ñip ji buusan gu jaroi' no' ba tajaanhdix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', panaas ku giop ba maaxilhia'.

⁹ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Nikodeemo, jup kai'ch:

—Chaam ji nañ maatit jum kəe ni ji'x na jax jir jum duukam nap jax kai'ch jiñ jaduun.

10 Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Gi jax jum duu pich jiñ jaduun? Nap saak aap maadit jir di' gu ja gə'gərkam tuk gu ja'tkam ya' dhi Israel, na ba' pui' ni ji'x kup jix maatit jiñ kəe nañ jax kai'ñkam jup jum titda. 11 Tu' silhkam jañ ya' pum tida', na aañ bix nañ ji'k jax tu a'ga, niidhix kam jup kai'ch iñ, cham tu' nañ jax aajim pix nañ pui' tu a'gim. Mui' dhit jam dhox chu maat nañ aañ cham tu' iatda' tu a'ga, gu' ji na gu' aapi'm na pim ji'k jir gə'gərkam ja'p xi dhuukat, ni ji'x ku pim cham jiñ jigi'ñ. 12 Ti' na pim gu'p kai'chdha' na pim cham maatit jiñ kəe nañ pai' dhuuk ti tu jam a'gi'ñdha' bhaan ji ua'rgidhat gu tu' nar ya' kam dhi oi'nga'n. ¿Jax japim ba' duujix maatit jup kaaya' git no'ñ dai gu tu' nar jix dhaam kam bhaan ji ua'rgidhai bhai' ji chu jam a'gidha' git?

13 Na gu' aañ jix dhaam dir jimdat jup kai'ch na pai' cham jaroi' ti ni'ñ, dai aañ nañ jir bhammi kam nat ba' bhañ joot guñ Gi'kora'. 14 Jiñ xissapa' am ba' kuruus ta'm ja'p na jax gu ko' gup duñiixim nat uux cha'm sissapak bijik gu Moisees mummu na pai' oilhimik gampix ja bim gu Israel kam ja'tkam. 15 Na ba' gui' nam ji'k ti jigi'ñdha' aañ jiñ bui gammiji ja a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', nam ba' cham kam tulhiiña', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k.

Gu Dios nat jix ja joi'gilh gu ja'tkam

16 Na gu' giilhim tix ja joi'gi'n gu Dios bix na ji'k gu ja'tkam, pui' kut ba' bha joot gu dai maa'n maraa'n ya' dhi oi'nga'n, na sap ba' bix gui' nam

ji'k ti jii'ndha' buiñor, cham tu' kam tulhiiña' am, dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k. ¹⁷ Cham tu' nat jax kai'ñkam bha joot gu Dios gu maraa'n na ya' e'eji ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam, gu' ja'pji na ya' tu ja uañdha' ji gu ja ua'tulhdhara' nam ba' pu'ñi duuji cham kam tulhiiña'.

¹⁸ Na ba' gu jaroi' no't ba ti jii'n pu'ñi buiñor gu Maraa'n, cham tu' ka tulhiiñchuda' guch Gi'kora'. Gu' ji no't gu' jax dhuuk cham ti jii'ñ buiñor, dho gi gu' pi'x am ti'ñchoka' ji na tulhiiñchuda'. ¹⁹ Na gu' giilhim jix io'm jum tulhiiña' gu jaroi' no' cham ti jii'gi'ñ buiñor gui' na joidham g'e' tanoor na ya' ti oiri. Ba' xib gui' nam pu cham ti jii'gi'ñ buiñor, giilhim jamit dho g'e' bam ua'tulh, na gu' dai nam jix joi'ñ nam bi'x aixim tu bua na tu'r jix buam jum duukam. ²⁰ Ba' cham kii'galhi'ñ am gui' na joidham g'e' tanoor pui' xi chu bua't. Pu cham pai' mi' pai' gu'nguk am ba' taa'ban nam jix xi'irdat, na gu' pu ja tiida' na cham jir am gu pui' nam ji'k jax tu bua. ²¹ Dai gui' nam ji'k tu' ka'm nii'ñ nam ba' buiñor xip tui'dhi' gui' na joidham g'e' tanoor. Dhi' ba' bhaan jix maati' nam mi' pui' jii'mchu' na jax jix aa' gu Dios.

Gu Juan na giop ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

²² Ba' mi' dhir na pui' ji' xi chu a'gidhimik gu Nikodeemo, ba jii gu Jesus ja biim gu noonbi'ñ mummu ja'k maa'n kap na pai'x jai'ch gu suudai' na Judea bhaan bipio' gui' gu dibii'r. Mi' mit ba' juruuñ ji'k tanoolh nam ja bopkonda' gu ja'tkam gui' nam ji'k ti jii'ndhidha' na ji'k jax tu ja a'gi'ndha'.

²³ Gu Juan mummu ja'k Enoon jup ja bopkonda'

mia'n na pai' Salim ti tii', na gu' ja'p moo joidham sabaar jup mirda' mummu gu suudai'. Diilh pix ji aajidha' am ji gu' gu ja'tkam nam xim bopkonak ka', nam gu' ti jii'gi'ndha' na ji'k jax tu ja a'gi'ndha'.
²⁴ Jano' chakui kuu mit gu Juan.

²⁵ Ba' ji'kchi gui' nam cham kaichu' gu Juan ma ja ñiokbuix jamit gui' nam kaichu' gu Juan nam pui' ji kai'chit na pui' ja'k tu daaxix nam mui'kim jum ikoimi'ñ nam pai' dhuuk ba ji chu jugia'. Cham jum aa' nam moop jum bopkona', nam gu' sap maakam tu jim. ²⁶ Mi' pui' xi kai'chimik mummu ja'k maakam jup ba tu a'gidhim am gu Juan gui' nam kaichu', jup titda am:

—Gui' nap aa' jano' na bhammi dir oiri baasi'n dir gu Jorðaan Ak, gui' bo na pich saak bha ja mattudam gu ja'tkam nar tu'p tu'm da', xib pui'p ba ja bopkon gu ja'tkam. Pui' mui'p ba kaichu' am.

²⁷ Ba'p ja titda gu Juan:

—Dho gu' bhaan ti niidhim ji guch Gi'kora' ku ba'p tu bua, cham tu' na moo ja'p pix na mu pai' pui'p ba tu bua diilh pix na jax ilhi'i'ñ. ²⁸ ¿Kux cham ti'ñcho pim aa nañ jup kai'ch jano': Aañ cham tu'r di' guch Xoi'kam? Matgam aañ bhai' pix jiñ joot ji guch Gi'kora' nañ biipi' kat ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na cham xiim bha jim. Dhi' dhor di' na pim mu pai' aa'. ²⁹ Ba' aañ xib giilhim jix bhai'ñ chaat nat ya' ba ai. Ja'pniñ jix bhai'ñ chaat na jax gu jaroi' na umua'ndhix ka' na bhaankamu'n tu ja maakda' gu ja'tkam na pai' dhuuk bar bhaan ka' na bam tiimo' gu biapma' biima'n gu tiyaa. ³⁰ Gu' ba' gu xib aañ pur cham tu' dho kia', nat gu' bam kuugalh na jax tu daaxix kat nañ jax tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Dai ji nam mui' xim

dikoo'ñdha' nam mui' xi kaaya' gui' nar gə'kam nat ya' ba ai. Cham jax bua sia ñich aañ ya' pix ja'p ji bii, nañ gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n.

Gui' nat jix dhaam dir bha jii

³¹ Gui' nat jix dhaam dir bha jii na giilhim jir gə'kam, biix jix chu maat na jax tu tu'ii' bhammi. Cham tu' pui' na jax gu ja'tkam nam dai gu tu' ya ja'p kam dhi oi'ñga'n bhaan jim iatat gə'gə'kam jum ilhii'ñdha', gu' gui' ji nat jix dhaam dir bha jii na ba' pui'm tiiti' nar gə'kam. ³² Na gu' biix jix chu maat na ji'k tu' bhammix chu jai'ch jix dhaam nach aach tu' cham maat. Gu' ji nam gu' mui' ja'tkam cham ti jii'gi'ñ, nam gu' ja'p jum aa' na pix jap kai'ch, ³³ nam gu' cham ti jii'gi'ñ na jax kai'ch gu Dios bhaan gu u'uan ta'm na tu ua'ñix. No'm gu' moo ti jii'gi'ñdha' git na jax jum kai'ch, matgam ba ti jii'ñdha'm git ji buiñor gui' nat jix dhaam dir bha jii. ³⁴ Nat gu' pu kai'ñkam bha joot gu Dios maakak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gə' cham daaxix kam, na ba' ya' bhaankamu'n tu a'ga'. ³⁵ Ba' na gu'x dha'dat jix kii'galhi'ñ guch Gi'kora' gu Maraa'n, biix chu maa na tu' ilhii'ñ. Dai gui' bhaan jup tu tu'ii' gu xib biix nach ji'k tu' cham ilhii'ñ aach. ³⁶ Ba' gu jaroi' na ti jii'ñdha' buiñor gu Maraa'n gu Dios, pu baidhika' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii'. Dai gu jaroi' no' cham ti jii'gi'ñ buiñor dho gi gu' cham tu' baidhika' ji, dai na pix am ti'ñchoka' na tulhii'ñchuda'.

4

Gu Jesus na ba taanda' gu suudai' gu ubii Samaaria kam

¹ Ba' ba maat gu Jesus nam pui' ba tɛ kɛɛ gui' nam pariseos jum tɛti'nda' na amuub oiri, sap jup kai'chdha' am gu ja'tkam: “Pui'p ba ja bopkon gu Jesus gu ja'tkam, dai gui' pɪx jam ba' mu ja'k ba kaichu' bɪx, gu Juan mi' pɪx ja'p ji bi'iim.” ² Ku gu' pui' pɪx ilhii'ñ am ji na gu Jesus ja bopkon gu ja'tkam, sia ku gu' ti gu noonbi'ñ pɪx na ja chian. ³ Ba' pui' ma jii gu Jesus mi' dɪr Judea, silh mummu ja'k bhii Galilea.

⁴ Mi' ba' moo buusnichu' na pai' Samaaria ti tii'. ⁵ Ba' mummu ba ai na pai'r kikcham, Sikaar ti tɪgim, na Samaaria dibɪr bhaan bipio', mia'n nat pai' iimchudak gu dibɪr gu Jakob gu maraa'n Josee, ⁶ nat pai' kolhbixdhak gu suudai'. Ba' gu Jesus jimdat mi ja'p jim jɪp na pai' kolhbixdhix gu suudai' na bax magoontu' nat gu' mɪk ba jii, nat gu' pui'x dhaam ba ji dhuu nat ba' mi' ka bhii. ⁷ Ba' mi' pui' na kam jɪpi'ñ gu Jesus, mi' ba ji buus maa'n gu ubii nat mui' ba bai'gam nar mi' kam Samaaria. Ba' gu Jesus jup titda:

—No' pich mi' dɪr iam alhi'ch bhañ baxbhi gu suudai'ñ jaduun na pich kapbhai' ya' ba ai. Mooñ pik ja'p ba tonmoim ji kux ba' pui' aa.

⁸ Gu' na gu' diilh mi'p ka daa gu Jesus na mit ka tu taanim gu koi' gui' nam kaichu' mu gɛ' kiicham. ⁹ Ba' nam gu' iam pɪx cham jum kiki'galhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gio gu Samaaria kam, pui' ku ba'p kai'ch pɪx gu ubii na tii taan gu suudai' gu Jesus:

—¿Jax jap ba'm aagit bhai'p bañ chaan gu suudai' nañ jum baxbhidha'? Nap gu' aap jir Israel kam, cham tu'r ya' kam ap Samaaria. Nap gu'x

maat nam cham jum kiki:galhi'ñ bo gu Israel kam gio gu ya' oi'ñkam.

¹⁰ Ba' gu Jesuus jup titda:

—Aap gu' moo cham jax ji kai'chit alhi'ch xiñ baxbhidha' jiñ jaduun, nap gu' cham maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ nañ ya'm taan gu suudai', ni kup jix maat na tu'm makia' gu Dios no'p moo soi'm ilhdhai ba taanda' git. Pu kani no' pich aap soi'm ilhdhak jiñ chaa gu suudai', jix kii' ji nañ jum makia' na jax chu'm ki'n jix bhai' ba tum jimda' no' pich ba ii.

¹¹ Ba' gio bhai' ji chu a'ga gu ubii, jup kai'ch:

—¿Tu'p ba' ki'n ilhii'ñ nap baxbha', na gu'r tuukab mijimmi na pai' suu'n dhi suudai'? Tøb jum aa' gu tu' nañ ki'n gia'rgidhai mu baasa' gu bai'ñdhakar nañ ba' ba tu bai'gia'. Aap gi ba' nap cham ua' na tu' ki'n, ni nap tu' ka'm baxbha'. ¿Ka' paap gi niidhat jup kai'ch ji gux kii' gu suudai' na pui' ki'n jix bhai' ba tuñ jimda' no' ñich ba ii? ¹² Ja'p moo nap pix jap kai'ch dho jia nap gø'kam tii xim ilhii'ñ nap ilhdhat nañ moop bam kaaya', ja'p na jax guch boxii kat Jakob nach kaichgit, gui' nat ya'ch iimchudak dhi suudai' kolhbixdhak. Na gu' gui' ya' tu ba'ii'ndat ja bii'm gu maamra'n, gam gu sasoiga'n na ya' tu i'chdat. ¿Ka' giilhim gø'kam tu tatda' aa panaas?

¹³ Ba'p titda gu Jesuus:

—Aa gu' matgam dhi suudai' nap aa' aap, cham tu'm a'ga ji, na gu' dhi' cham tu' am tu ju'ngi'ñ, na gu' ja'xpix giop bax chanoom ka' gu jaroi' sia kut tii xi ii. ¹⁴ Gu' gu suudai' nañ aañ jax chu'm tu maak, cham tu' ka tanoom ka' ji gu jaroi' no't ba ii, na gu' gammiji pu bhaan ba ba'punda', na gu'

bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na ba' cham tu' ka tulhiiñchuda', dai na ba baidhika'x dhaam ja'k.

¹⁵ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Eap alhi'ch jiñ maak ku gi gu suudai' gu pu chu'm nap pui' tu maak nañ ki'n cham ji'xdha' ka tanoom ka', kat jañ chi iam cham bhai' ka jimmida' nañ bha tu ba'ii'nda' ya'.

¹⁶ Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Dho eap bai'ñmir gui' nap biiima'n daañ jaduun. Xib jañ ya' jam niira bixx gook.

¹⁷ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Jax dhui nañ aañ cham ti biiina'. ¿Paañ gi dhir bhai'p baidha'?

Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun nap pui' cham ti biiina'. ¹⁸ Na pich gu'x chamaamim mai' ba ja iabu, jumaip pix jix bhai'p ba tiida' gu maa'nkam gio jumai. Gu' ba' dhi' nap xib oi'ñ, cham tu' dhor jum biiina'. Jir silhkam dho nap jax kai'ch.

¹⁹ Ba'p kai'ch ip gio gu ubii:

—¿Jax jap duukat jix bhai'x maat jiñ jaduun? Aap ji bak bhaankamu'n jup ba tu a'ga jia guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam nam bhaankamu'n tu a'gimik. ²⁰ Gu'p bak bax aa' nach bhammi ja'k tu daanda' Jerusaleen na pai' saak aagix na pim jax ba kai'chdha' aapi'm na pim ji'k jir Israel kam. Gu' ji na gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu jimdat guch bopxikat nam bha'ñi dhir tu daanda' gu'ñi oidha' daam nach pai' dhir tu daan aach xib.

²¹ Ba'p titda gu Jesusus:

—Ea nap jix bhai' xiñ kaaya' bix jum jur ki'n jiñ jaduñ nañ ji'k jax jum tida'. Kam aajim na pai' dhuuk cham kam aa'nda' na pim dai bhai' dhir dhi oidha' daam mu daanda' guñ Gi'kora', ni bhammi dir ja'k Jerusaleen. ²² Aapi'm gu' ja'p jum aa' nar am na pim jax tu daan. Chaam tu'r pui' ji matgam, na pim gu' cham maat no' moop jir di' guñ Gi'kora' na pim daan. Gu' aach matgam jix maat ji, gam na pu'ni bhai' dhir buusnia' ja bui gu Israel kam ja'tkam gui' na uana' gu ja ua'tulhdhara' bix na ji'k ja'tkam. ²³ Ba' xib ya' bam ai nam pai' dhuuk ampix machia' gu ja'tkam nam jax ja'k bix ja jujur ki'n ba tu daanda' buiñor guñ Gi'kora', na gu' ka ja tajaanha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ja guguuxdhatgida' nam gammiji tu daanda' jix dhaam na pai'p tu'ii'. ²⁴ Gu Dios pu cham maax jia, na gu' giilhim jir jix uañ. Ba' bipi'm aa' nam buiñor ti jiiñdha' gu ja'tkam bix ja jujur ki'n na ba' bhai' ji ja mattuda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam jax ja'k tu daanda'.

²⁵ Ba' gio bhai'p ji ñio gu ubii, jup kai'ch:

—Dho gu' aach ya' pix tii ñira ji guch Xoi'kam na saak bha jimda' na ba' ya' tuch a'gidha' na jax ja'k jix bhai' nach tui'ngida'.

²⁶ Ba' gu Jesus jup tida:

—Aañi' dhor di' nañ ya' tum a'giñ.

²⁷ Ba' moo mi'p ba ai mit gui' nam kaichu' na mit ja'k ba suulh mu dir ja'k na mit tu taanpuk gu koi'. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am na mit ba ti gu Jesus na gu ubii bima'n tu a'gichu', ku gu' cham maadit jum guguux ji na moo xi chikka' git nam tu' tu a'ga, na jax tida' git: “¿Tu'p ba' tikka'n dhi ubii?” Piam na jax tida' git: “¿Tu' pim ba' tu a'ga?”

28 Ba' pu cham ji chu bai'gik gu ubii pui' mi ja'p xi dhaasak gu bai'ñdhakaru'n pu jii mummu na pai'r kikcham nat ja aa'ñdham gu ja'tkam na ji'k jax titda gu Jesusus, jup ja titdaim:

29 —Muni dhaa maa'n gu maa'nkam na pai' tum ba'ii' na giilhim bñx jix bhai'x maat nañ jax jiñ bua't oirida'. ¿Cham aa chir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jimda'? Pu ka gor maik jach ti'mpu'.

30 Ba' gu ja'tkam mi' oi'ñkam pix chu'p jum duu mit na mit ba tiigim no' moor silhkam na jax ja titda gu ubii. 31 Gu' ba' gui' nam kaichu' gu Jesusus, mu ja'k ti' tu aagi'ñ am gu koi' soi' titdat jup titda am:

—Ya' jai' bi chu ju'ñ jaduun. ¿Cham bax bhio' ap?

32 Gu' ji na gu' gu Jesusus jup ja titda pix:

—Aañ matgam bia' ji nañ tu' jugia' na pim aapi'm cham maat jiñ jaaduñ.

33 Ba' mi' pu cham bhaai' nam jax ka tiida' gui' nam kaichu'. Tiim ti tikka' am diilh, jup kai'ch am:

—¿Jaroo ba' ya' tu aichulh chi gu koi' dhich jaduun ku ba' pui' bia' na tu' jugia'?

34 Gu' ji na gu'x bhai' xi ja aagi'ñ gu Jesusus, jup ja titda:

—Matgam cham ji na tu bhio'moda' no'ñ moo tu' silhkam soi'ñ ilhii'ñ ja'p na jax aañ xib, nañ gu' cham pai' iam pix am jix bhio', na gu' dai nañ tiix jotma nañ ba tiimo' git nat jax jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'. 35 Gu'p kai'chdha' am gu ja'tkam na maakob masaa'n ki'n jir o'rabhak ka', gu' ja'ppi pu xiib ji na ya' bar bhaan, nat gu' dhi'x bhai' ba kabka. Gu ja'tkam jañ dho ja aagat jup kai'ch na bñx ja a'm bam aa' nam kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham tu' gu tu' na ya ja'p tim is. 36 Na ba' gu' nam

pai' dhuuk ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui, no' jaroi' mu ja'p pai' ba tu ja a'gidhim gu ñio'ki'ñ guñ Gi'kora' jiñ a'mkam, jix bhai' bhai' jim ilhdha' am, nam gu' bhai' ji machia' na ja a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na ba' mi' dhir cham tu' ka ja tulhiiñchuda', dai na ba ja baidhika'x dhaam ja'k. Gio gu jaroi' na tu ja a'gi'ndha', pui'x bhai'p jum taat ka' ja bii'm. Ba' dhi' iam pix ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no't gø' ti ii nax bhai'm taat ka', gio jai' dhit no'm nii'ñ nax bhai' tu kaibhaim, pui'x bhai'p jum taat ka' am, nam gu' jai' mi' ba tu bagiata'. ³⁷ Pui' nam jax ba kai'chdha' ip ya' gu ja'tkam, na saak sia kut diilh mi' pai' ti ii maadit, ja'p ji buusnia' nam mui' ja'tkam jup jum duña' na pai' dhuuk bhai' ji chu oraa'. ³⁸ Ba' aañ xib jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim nai' xi jimia' na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam mu ja'p nam pai' tu ja a'gidhimik gu jai' bijik. Na gu'm aa' nam jai' nai'p xi jimia' nam ja guguuxdha' nam ba' pik moo ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui ji'k nam jix aa'nda', na pim ba' pui' ji bubuakia' na gu bagiatdam.

³⁹ Ba' jai' dhit gu ja'tkam mummu pu ti jii'ñ jamit buiñor gu Jesus gu mi' oi'ñkam Samaaria na ba ja aagi'ñ gu ubii, nap ja titda: “Giilhim bix jix bhai'x maat nañ ji'k jax jiñ bua't oirida'.” ⁴⁰ Ba' ja'xpix mi' ba ai mit na pai'p tu'ii' gu Jesus gui' na mit mu tiigim, ba'p titda am na sap mi' xi juruuñdhai ja bui. Gu Jesus ba' mi'p xi juruuñdhak gook tanoolh. ⁴¹ Jix io'm mui' ba ti jii'ñ jamit dho gi ji ba' buiñor nat bhai' ji chu ja a'gi, sia gu jai' bix ba ti jii'ñ jamit gui' nam cham jii'gi'ñdhat gu ubii na ti ja aagi'ñ bii'pi' dir na jax titda gu Jesus. ⁴² Ba'p titda am gu ubii:

—Xib jach dho gi ba ti jügi'ñ ji nar dhi' guch Xoi'kam na ya' uañchuda' guch ua'tulhdhara'. Ku gu' cham tu' ji na moo dai aap nap jup jich chitda na pui'x bhai'x maat nap jax jum buada', ja'pji na chich dñlh ba kai na giilhim joidham xi bua na xi chu a'ga.

Gu Jesus na ba dua'ñdha' gu maraa'n gu nobii'ñ gu gø'kam

⁴³ Mi' dhir ba' nat mi' xi juruuñdhak Samaaria gu Jesus gook tanoolh, giop ba jii mu ja'k Galilea nat pa ja'k ba jii, ⁴⁴ sia ku tix maat nam cham pik kügalthi'ñ na jax ba kai'ch, nam saak cham jügi'ñdha' gu jaroi' no'm jir maap jum oi'dhagim, sia kux ja joi'ndat ti ja aagi'ñ gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora'. ⁴⁵ Ku ba' gu' nat pai' dhuuk mu ai Galilea, siamri pix ja'x jup ji chi jii'n jamit ji gu mi' oi'ñkam, cham tu' na moo pu ni ji'x, nam gu' biipi' dir pu ba nii'ñ nam bhammi oipimik Jerusaleen nat jix bhai'm duukam jup tu duu, na gu' ampik biix bhammip oilhimik gu Jesus na bhai'r piasta kat gu bhaan Paaskua ta'm.

⁴⁶ Mi' dhir ba' moo nai' ja'p bhi nammi ja'k Kanaa ti tügim na pai' maa'n na jax Galilea bhaan bipio', nat pai' biipi' dir biiñ jup duu gu suudai'. Ba'x io'm ja'pni ja'k mik na pai' Kapernaum ti tüi', mi'x ka'ook gu maraa'n gu nobii'ñ gu gø'kam. ⁴⁷ Ba' pui' ba ti kai gu nobii'ñ gu gø'kam na gio mi'p ba oiri gu Jesus Galilea ja'k giisik mu dir ja'k Judea na xi oilhimik. Ba' mui' ma jii nat gaagam mi' na pai' oiri, mi' ji buusnik soi' ba titdaim na sap iam dua'ñdhara' gu maraa'n na ba muukim nax io'm jix ka'ook. ⁴⁸ Ba'p titda gu Jesus:

—Jax dhui na pim cham ji'xkat ti jii'ñdha' aañ jiñ bui no'ñ cham jam nii'ñchudat jup tu bua gu tu' nar jix bhai'm duukam.

⁴⁹ Ba' gu nobii'ñ gu gɛ'kam jup titda gu Jesus na pui' ka kai'ch:

—Gi no' pich moom guguux jiñ jaduun nach mui' xi jimii muñ ki'aam na cham ba mukia' guñ alhii chuk, na gu'x io'm ba xi bhichu'.

⁵⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiñ jaduun. Ja'k jap ba gixia' cham jax jim aagit.

Ba' gui' pu jii ip nat jax pu tii'n gu Jesus, na gu'x maat na silhkam jup titda, cham tu' na pix jap kai'ch. ⁵¹ Ba' buimgidhak na nammii ba jimchu' na iam pix ba aajim mu kia'mi'ñ, mi' ba nam jamit gu diilh tujuandam tugi'ñ, ba' mi' ba aagi'ñ am nat ba dua gu maraa'n, jup titda am:

—Bax kii' gum alhii chuk jiñ jaduun.

⁵² Ba' gui' xi ja tikka na pai' dhuuk dir bax kii', jup ja titda:

—¿Paa duuk dir bax kii'?

Ba' gui'p titda am:

—Takaab dho mia duuk dir cham ka jibaamuk.

⁵³ Ba' xi chi ti'ñcho gu taata'n gu alhii, jir bhai' ja'p duuk na pai' dhuuk jup titda gu Jesus: “Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiñ jaduun.” Ba' dai nat ba ti jii'ñ bix juraa'n ki'n buiñor, gio gu jajaa'nni'ñ dappaam jamit pu ti jii'ñ ip.

⁵⁴ Ba' dhi' nat pui' ji' tu duu gu Jesus nat ja'k gisik mi' ba ai Galilea mu dir ja'k Judea na xi oilhimik, dhi' ki'n ba' bar gookim nat jix bhai'm duukam jup tu duu.

5

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi' bhammi Betesda

¹ Ba' mikkat giop ma jii gu Jesusus bhammi ja'k Jerusaleen, nat gu' bam ai nam pai' dhuuk tu pia-stat gu Israel kam ja'tkam. ² Ba' nat bhammi ba ai ju'ñdharan gu gø' kiicham na pai' xikoolh tu kuup, moo bhai' dhir mu baakim nam pai' Kakasnir tu Ki'ñgobi' ki'n jix chu mat ka' gu bhai' oi'ñkam, mi' na pai' dhir bar mia'n gama ja'k na pai' suu'nka' gu suudai' nam ebreo ñi'look ki'n Betesda ti tii'ti'nda', mu na pai' joidham biix xikoolh dhir ti ikgidhix ka' nax bhaai' nam mi'm jippi'ñdha' gu ja'tkam no'm mi ja'p oipo. ³ Ba' gu Jesusus jimdat mi' pix ji ja tii mui' gu cham ñiñña kam, jai'x mama'mkulhi' gam jai' gui' nam jix xoso'solhik ka' nam dikoo pix tu oipoda'. Biix aixim tu'm ki'n jix kako'k kat mi ja'p pix ja'x boobok am nam sap mi' niira na gu'ngukia' gu suudai'. ⁴ Na gu' pai' ji' gu'ngukda' na sap mi' timiikda' gu nobii'ñ guch Gi'kora', na sap ba' gu jaroi' na biipi' mi bakia' na ka gu'ngukda', pu dodhia' gu jax chu'm ko'kdai' na ki'n kax ka'ook ka'. ⁵ Ba' maa'n mi ja'p jup bo' gu maa'nkam na iam pix gook oo'm oidha' ba aichdhim na dir bax ka'ook, gook oidha' pix bam aagit na ba aichdha'. ⁶ Ba'x joi'ndak tii gu Jesusus na mi' soi' tu'ii', na gu'x maat nat mui' oidha' bap duu na dir bax ka'ook. Ba'p titda:

—¿Tii aap jix dhuadhim jiñ jaduun?

⁷ Ba' gux ko'kkam bhai' ji ñio, jup kai'ch:

—Tii dho, gu' ji na gu' cham jaroi' jai'ch ka' nañ git iam ba umua'ñdha' na muñ baasa' suudai' chir

na pai' dhuuk bhai' ji gu'ngukia', na gu' jumai bñipi' mi' ba bakia' nañ aañ kia'pix ya' dir mu ji jimia'.

⁸ Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho xib ba' bi bamii'ñ jaduun. Muni pa'p ba oirida' tu u'ji dhim bapaxidhara'.

⁹ Ba'x ki' bhai' ji bam gux ko'kkam nat jax pu ti'n gu Jesus, tu baapmi'ñdhak gu bapaxidharu'n mu ja'p xi oiri. Gu' ji na gu' moo jano' pik cham jup tum juanda'. ¹⁰ Ba' pu ñiok jamit gu g'g'erkam Israel kam gui' nat dua'ñ gu Jesus na mit ba ti' na mi ja'p ba jimchu' tu ua'dat gu bapaxidharu'n, jup titda am:

—¿Jax kup ba' ya' pu tu duiñchu' dhim bapaxidhara'? ¿Kup jix cham maat aa na xib cham tum juan? Jix maat ap na pui' tu daaxix na saak cham jaro'i' tu baapmigi'ñdha' sia gu tu' palhñip jup jum duukam.

¹¹ Ba' gu maa'nkam jup ja titda:

—Jax dhui na cham pai' jax jiñ chitda gui' nat jiñ dhua'ñ no' tu'p jix xidhuu xib na saak cham tum juan. Dai nap jiñ chitda: “Munip ja'p ba oirida' tu u'ji dhim bapaxidhara'ñ jaduun.”

¹² Ba' bhaakuk jix bhai' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jaroo ba' da' gu jaro'i' na pui'm titda nap pui' mu ja'p ba oirida' tu u'ji gum bapaxidhara'?

¹³ Gu' ji na gu' cham maat gu maa'nkam no'p jir di' gu Jesus nat dua'ñ. Mi' pu cham bhaai' na jax dhuuji ja aagi'ñdha' nam tiix bhai' bhai' ba tikka, nat gu' mi'ji ja'p pai' ji dhuu gu Jesus nat jax xi dhua'ñdhak. Pu cham maati' gu' na pa ja'k oiri, na gu' mui' mi ja'p tum oipo. ¹⁴ Mikkat ji na mit ba'

giop bam titgi bhammi ja'k gɛ' chiop na ba'p titda gu Jesus:

—Xib jap moo tu' ka'm xi chi niidhat jiñ jaduun na pich kapbhai' ba dua, na ba' cham gio tu'p bam duñaia' jix io'm jix buam jum duukam no'r maa'n nap jax jum ua'tulhi'ñ.

¹⁵ Mi' ji nat ba' ampix maat gu maa'nkam nar di' gu Jesus gui' nat dua'ñ, mi' dhir dho gu' dai nat ba ja aa'ñdham gu gɛ'gɛ'rkam Israel kam. ¹⁶ Ba' gui'x bhai' pix jup jum ilh jamit na ba ja aagi'ñ, dai dho gu' nam bax chu chianik nam mu'aa'. Jotmoda' nai' xi jii mit mijia'p na mit gaagam na pa ja'k oiri. Ba' nammi gama ja'k ji chiigik ba tikka am na sap jax kut ba' dua'ñ gu maa'nkam, na gu'x maat na jano' cham tum juan. ¹⁷ Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho na gu' guñ Gi'kora' cham pai' dhuuk daaxix na cham tu' jax bua no' moo ja'p xi chum aagaim ja'p na jax xib. Ba' aañ pu'ñi ip, cham jiñ jii'pi'ñ iñ.

¹⁸ Ba' giilhim jix io'm bhaak jamit nat pui' xi ja tiin, aa'nda' git nam ba tu chiñaia' nam mu'aa'. Nam gu' ja'p jum aa' na diilh pix gɛ'kam jum taatit cham tu' ka'm nii'ñ na pai' dhuuk cham tum juanda', nam gu' cham ti jii'gi'ñ na ja'xbui'p jir gɛ'kam na gu Dios ku ba' pui' iim nar Gi'korga'n.

Guch Xoi'kam na ja'xbui'p jir gɛ'kam na guch Gi'kora'

¹⁹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida'ñ jaaduñ, ni jix kur pui' iam na pim jax jum aa'. Na gu' aañ cham tu'p tu bua gu tu' nar jix bhai'm duukam gu aañ diilh pix, sia kuñ jir maraa'n gu Dios, gu'

ji no't pui' ba tii guñ Gi'kora' nañ tu' jax duñia' nañ ba' aañ mi' dhir pui'p tu duñia' bhaankamu'n. Na gu' bix na ji'k tu' jax buada' guñ Gi'kora', aañ mi' dhir bhaankamu'n pui'p tu duñiidha'. ²⁰ Ka git na pim gu' ka tigia' palhiip gama ja'k iam na pim tu' cham pai' nii'ñ, na gu' kap tu duñia' guñ Gi'kora' bhaan jim ua'rgidhai aañ jiñ bui, na gu' giilhim xiñ kiigalhi'ñ. Mi' pim dho pui' pup tui'ka' no' pimit ba tii. ²¹ Ja'p na jax gu koi'ñga'n na gu' ja dudua'ñdhat ja baapmigi'ñ guñ Gi'kora' na ba' mi' dhir ba ja baidhika'x dhaam, ba' aañ xib pu'ñi ip, ja dudua'ñdhat jañ dho ja baapmigi'ñ gu koi'ñga'n nañ ba' mi' dhir ba ja baidhika' ip. ²² Na gu' aañ pix bhaankamu'n ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam ji'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guñ Gi'kora', gio nam ji'k cham mi' pui' jiidma', cham tu' gui' diilh. ²³ Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nañ ja'xbui'p jir gɛ'kam na guñ Gi'kora' nam ba' pu'ñi dhuuji tu' ka'm jiñ ñii'ñdha' gu ja'tkam. Ba' gu jaroi' no' cham tu' ka'm jiñ ñii'ñ, bix guñ Gi'kora' nat bhañ joot cham tu' ka'm nii'ñdha'.

²⁴ 'Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' nax maati' jiñ kɛɛ nañ jax kai'ñkam jup kai'ch, jir am na mi' pui' ba jimia' gio na ba ti jii'ñdha' buiñor gui' nat bhañ joot, na ba' gammiji bhaan ba ti niidhidha', na ba' mi' dhir cham ka tul-hiiñchuda', dai na ba baidhika' jix dhaam ja'k. Na gu' no't pu'ñi ba ti jii'ñ gu jaroi', cham ji'xdha' ka mukia' gu iimdagaram bhaan, na gu'x chu maax kir bap tui'ñgida'. ²⁵ Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida' aañ nañ jir maraa'n gu Dios, kam aaya' nam pai' dhuuk maaxik jiñ chigi' kañ kaaya' gu ja'tkam, gui' nam ja'p ji buusan nam ko'iix, nam

jix chukgam kir jup tu'ii'. Pu xib dho gu' ya' bam ai, cham tu' na pai' dhuuk. Tii' nat gu' pix ya ja'p jim tii. Ba' gui' nam jiñ kɛɛji mi' pui' ba jimia', gammiji pu ba duduaka' am gu ja i'ii'mda' am bhaan, ²⁶ na gu' guñ Gi'kora' ja tajaan'iñ gu ii'mda' na jax chu'm ilhii'ñdha' nam ba' ki'n duduaka'. Aañ ba' bhaankamu'n jix chu maax kir ja'k ja booso' nam ba' gammiji mi' bap tui'ngida' na pai' cham ka tu muuki'. ²⁷ Na gu' bix jiñ a'm jup tu tu'ii' na pim tu' cham ilhii'ñ, pu kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora' nañ bhaankamu'n ya' ja mattuda' gu ja'tkam na ji'k cham ka ja tulhii'ñchuda', dai na ba ja baidhika'x dhaam ja'k, gio gui' na ji'k pu gammiji ba ja tulhii'ñchuda'. ²⁸ ¿Jax ku pim ba' mi' pui' pup tu'ii'? ¿Giilhim jix xijai aa panaas gu pui' nañ jax kai'ch? Matgam kam aajim ji nam pai' dhuuk bix jiñ chiigi kañ kaaya' gu koi'nga'n mu ja'p nam jax yassap nat ji'k bam ja'bsu gu ja tutku'. ²⁹ Nañ gu' ka ja baapmi'ñdha' nañ ba' moo ba ja aagi'ñdha' na mit ji'k mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora' nañ ba' cham ka ja tulhii'ñchuda', dai nañ ba ja baidhika' na pai' cham ka tu muuki'. Gu' ba' gui' na mit ji'k cham tu' ka'm tii guñ Gi'kora', pix am ti'ñchoka' am nañ ja jootsa' mu nam pai' mi' pup jum tulhii'ñdha' gammiji.

Na jax ja'k jix maati' nar silhkam na ja'xbui'p jir gɛ'kam guch Xoi'kam na guch Gi'kora'

³⁰ Ja'pni ba' moop ja titda gu Jesus:

—Aañ pix bhaankamu'n guñ Gi'kora' ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam ji'k mi' pui' jiiim na jax jix aa', gio nam ji'k cham mi' pui' jiiim. Ku gu' cham tu' aañ diilh ji nañ jax ilhii'ñdha', gu' ja'pji dai na

jax jiñ ch#daidha' p#x gui' nat bhañ joot. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam nañ jax tu a'ga, ³¹ na gu' tu' gi kuñ bap tu a'gada' git no'ñ cham bhaankamu'n tu a'gada' git guñ Gi'kora', na gu'r iatda' ka' git p#x jia. ³² Ja'pji na gu'x maati' nar silhkam nañ jax tu a'ga, na gu' gui' nat bhañ joot pui'p jam mattu'n. ¿Cham aa dhi' kat bap jum kai'ch? ³³ Na gu' jano' na pimit mu tu joot nam tikkapu' gu Juan nar tu'p tu'm da', jir silhkam nap kai'ch na bar mia'n nañ bha jim bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ³⁴ Ku gu' aañ cham tu'ñ a'm jum aa' ji nañ a'mkamu'n ñiokda' gu jaroi' ya' kam dhi oi'ñga'n. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham maat nañ jir g#k'am, gu' ba'm aa' na jaroi' jam mattuda' na pim ba'x chu maax kir bap tui'ñgida', na gu' ba uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara' no' pim jix aa'nda' git. ³⁵ Ja'p na gu Juan nax chu maax kir jup tui'ñgit jano' nat pai' dhuuk ya ja'p tu mattudak nañ jir g#k'am, na gu' ja'p ji buusanda' na gammiji ti bi'ñdhatgida', pui' nam ba' biix p#x joidham k#k#k#t na jax tu a'gimik. ³⁶ Ku gu' cham tu' ji na dai dhi' bhaan jix maati' na jax tu a'gimik gu Juan, matgam japim ji ba nai'ñ ji nañ jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam nat jax jiñ ch#dak bhañ joot guñ Gi'kora'. ¿Cham aa dhi' silhkam kat bap jum kai'ch? ³⁷ Gio na gu' guñ Gi'kora' nat bhañ joot, ti pu jam mattu'nka' ip nañ aañ ja'xbui'p jir g#k'am, sia ku gu' cham tu' moo gu maaxik na ya' pai' jimdat ba tu jam a'gidhim, na gu' giilhim jir jix uañ, pu cham maax gu'. ³⁸ Dai gu u'uan ta'm na bhaan jim ua'rgidhat ti jam aagi'ñ na pim jax ja'k tui'ñgida'. Gu' ji na pim gu' aapi'm ja'p xi dhuukat

gu ñio'ki'ñ na pim gu' cham bix jam jujur ki'n ti jügi'ñ buiñor. Ja'pni dhuukat japim ba' pui' cham jup ti jügi'ñ nat gui' bhañ joot, ³⁹ sia ku tiir maa'n na pim tu jiñkui'ñdha' gu ñio'ki'ñ guñ Gi'kora' na pim sap pik ba' tiix maachik na jax ja'k gammiji jam a'm ti niidhidha'. Matgam gøø' jam a'm kam aa' ji na pim ba'x bhai' ba machia'. Tii' na pim gu' chakui maatit køø' na aañ jiñ aagit jup kai'ch mi u'uan ta'm na tu ua'ñix, ⁴⁰ pui' ku pim ba' cham aa' na pim jii'ñdha' aañ jiñ bui. Gu' no' pim ti jügi'ñdha' git, aañ dho jam aagi'ñdha' git na jax ja'k jix bhaai' na pim duñia' na ba' gammiji jam a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

⁴¹ 'Ku gu' aañ cham tu' ji nañ jix aagit pui' jam titda na pim pui'ñ chiti'n nañ jir gø'kam. ⁴² Nañ gu'x maat na pim jax jir tuutu'm, pu cham tu' ka'm nii'ñ japim gu Dios. ⁴³ Gu' aapi'm gu' iatda' ji na pim joidham ilhii'ñ no' jaroi' ya ja'p pai' ba tu a'gim diilh pix na jax ilhii'ñdha', gu' ba' gu jaroi' no' tii silhkam xi chu a'ga, gampai' pix bia'ka' pim. Ja'p na jax aañ xib nañ bhaankamu'n ya ja'p tii ba tu a'ga guñ Gi'kora', tu' pix jiñ ilhii'ñ japim jam jaaxmakar. ⁴⁴ Ja'p jum aa' pim na pim tu' pik mi chigia' na pim diilh xi chu a'gat na pim jax ilhii'ñdha', gu' ba' na jax jix aa' gu Dios ja'p xi dhuukat japim, panaas ku pu cham tu' bhai'. ⁴⁵ Ku ba' gu' kam aaya' ji na pai' dhuuk jam tulhii'ñchuda' guñ Gi'kora', na gu' ka matgilhia' na pim cham tu' ka'm nii'ñ, na gu' ka aagi'ñdha' gu Moisees na pim cham tu' mi' pui' jii'mchu' nat jax tu ua'nak. Sia kuñ gu' aañ tii cham aagi'ñ, gui' dho gi gu'x bhai' aagi'ñdha' ji. Gu xib pui'm aa' pim na pim panaas mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak. Chaam tu'r

pui' ji matgam. ⁴⁶ Gu' no' pim mi' pui' jiiimda' git nat jax tu ua'nak, ba ti jii'ndha' pim git ji aañ jiiñ bui cham jax ji chi'ji. Na gu' gu Moisees aañ jiiñ aagit jup kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak na saak pu'ñi jumai bha jimda' nax io'm jir gø'kam ka'. ⁴⁷ Gu' ji na pim gu' ja'p xi dhuukat nat jax tu ua'nak, pui' ku pim ba' cham ti jii'gi'ñ nañ jax tii tu jam a'gi'ñ.

6

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu koi' tu ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

¹ Ba' gatuuk na pui' ji' xi chu a'gimik gu Jesusus, ma jii baasi'n dir ja'k nam pai' gook ki'n jix chu mat ka', suudai' gø' suu'n na Galilea bhaan bipio', gio ba' suudai' gø' suu'n na Tibeeriyas bhaan bipio'.

² Ba' mui' ja'tkam mu oi'ñchu' am, nam gu' biipi' dir ba nii'ñ nax bhai' tu bua na tu'r jix bhai'm duukam, pui' na jax gux kako'kkam na ja dudu-adhi'ndha'.

³ Ba' gu Jesusus jimik bhammi jim jii'p oidha' juraab na pai'x kotbora' ja bii'm gui' nam kaichu'.

⁴ Ba' moo jano' pik jup bar mia'n bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastat gu Israel kam ja'tkam.

⁵ Ba' mui' pix jax ji ai mit gu ja'tkam nat ba ja tii gu Jesusus gui' nam gatuuk dir mu jiiimchu'. Ba' gu Jesusus xi chikka gu Piliip, jup titda:

—¿Jax jach ba' dui tu ja makia' dhi ja'tkam?
¿Tu'ch ki'n tu saba'da' gu koi' nach ja makia'?

⁶ Ku gu' pix jap titda ji, ea jax pik sap ti'ya', na gu' pux maat gu Jesusus na jax dhui tu ja makia'. ⁷ Ba'p kai'ch gu Piliip:

—Dho pu ni jax dhui dho, nach gu' cham mui' ua' gu tuumiñ. ¿Tu'ch gi ki'n jup tu saba'da' gu koi'? Sia ku chich chi moo tii ma chu jua ji'k xijum baik masaa'n, pu cham dho ja aix gu koi', sia ñich chi bïx ka'm tu saba'lh nañ ji'k mai'chia' gu tuumiñ.

⁸ Ba' gu jumai mi' dhir ja'p bhai'p ji ñio Anrees tiigim, na pui'p jir nobii'ñ gu Jesus, nar sipdhi'ñ gu Simoon Pegro, jup kai'ch ip:

⁹ —Muni tii ua' ji maa'n gu alhii jix chamaam gu paan gio gook gu boptop. ¿Tu' gip ja aix, nam gu' giilhim jir mui' dhi jaaduñ?

¹⁰ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Ea na pim xi ja chiñia' nam bïx xi dharaibu'.

Ba' gui' xi ja chia mit ip. Ba' pix mi ja'p jup ji dharaibu mit sai' dhaam gu ja'tkam, na gu' ja'p moo joidham jup jix xa'ii' ka' bhai'. Alh moo siamrir mui' am dho ba' ji gu ja'tkam, jix chamaam mambhïx jix cha'tman oo'm (5000) aix am dai gu chichio'ñ, gu u'uub gu' cham daaxix kam ji gam a'aalh. ¹¹ Ba' gu Jesus nat jax daa gu paan xi chu taxchaabgidhak jix dhaam ja'k pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ. Ba' gui' mi' dhir pix nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam nam mi ja'p pix ja'x dharaa. Gio mi' dhir gu boptop bïx pix mui'p ji ja maa mit. Bïx jam tu koi'mik nam ji'x ilhii'ñ.

¹² Ba' ja'xpix na xi ja nii'ñ gu Jesus nam jai' mi ja'p cham ka jugiokkar na mit xi' ba kakoob, jup ja titda gu noonbi'ñ:

—Jumpada' pim gu ta'tak na mit cham jugio jai' dhit miji ja'p, na cham tu' kub mi' mai' gixia'.

¹³ Ba' gui'p ma chu jumaap jamit, mambhïx daman gook bapaalh jamit ja susdui' gu ta'tak.

Giilhim mui'p jum duu gux chamaan gu paan gio gu gook gu boptop. ¹⁴ Ba' gu ja'tkam na mit tii nat pui' ji' tu duu gu Jesus, jup kai'ch am:

—Dhi' ji bak jir di' gui' na saak bha jimda' na ya' bhaankamu'n tu a'ga' guch Gi'kora'.

¹⁵ Biix aixim ba ji chii mit, jup kai'ch am na sap jir am nam gɛ'kam ki'n daasa' sia ku cham aa'. Gu' ji na gu'x maat gu Jesus nam jax kai'ch, ba' pu jii cham ji ja aa'ndhak baasi'n ja'k jix io'm oidha' daam na pai' cham jaroi' oiri.

Gu Jesus na joidham suudai' dhaam piix jimda' (Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ba' ja'xpix nat pai' ba ji dhidimpu, ba jii mit gu noonbi'ñ gu Jesus bhai' dhir oidha' juraab na pai'x kotbora'. Mummu mit ba juur na pai' gɛ' suu'n gu suudai'. ¹⁷ Mi' dhir na mit jax bha tiitis kanuub ta'm, gamai' pu bhii mit biix suudai' dhaam silh baasi'n dir ja'k Kapernaum. Jix io'm bax chukgam ji gu'. Gu Jesus pui bhammi pai' piix mai'ch, cham pai' joiñ ba'. ¹⁸ Ba' na mit nammi gama ja'k ba ji bhii, giilhim jix io'm bhai' ji jib, bhai' ji gu'nguki gu suudai'. ¹⁹ Jix io'm gama ja'k irban piix iam na mit ba ji bhii nam pai' cham pum aa', ba tii mit gu Jesus na joidham biix suudai' dhaam piix tu' tui'dhi' na mui' ba jim, amuub ba ji bhii mi' nam pai' jiiimchu'. Gui' giilhim bhai' ji chooto'n jamit, ²⁰ gu' ji nat gu' jotmoda' mu ñio gu Jesus, jup ja titda:

—¡Cha'pim totdon ka'! Aañi' piix jup tui'dhi'.

²¹ Ba' gu noonbi'ñ jix bhai'm ilhdhak jup titda am na bhai' xi chisdia' kanuub ta'm. Ba' gu Jesus

bhai'p xi chis, jotmoda' mit pu baasi'n dir ai cham jum ilhdham.

Gu ja'tkam nam ba ga'ngada' gu Jesusu

²² Ba' buimgidhak bhammi dir tii niira am gu Jesusu gu ja'tkam gui' na mit bhammi dir pup bii baasi'n dir, nam gu' ja ni'iñ na mit diilh bhiji ja'k ji dhuu gu noonbi'ñ, cham tu' bix bha tis kanuub ta'm gu Jesusu gui' na mit bhaan bha jii. Ba' cham ilhii'ñ am no't gatuuk dir diilh bha jii, nam gu' daipu' maa'n mi' ka niidhat na se' suudai' dhaam gu kanuub. ²³ Ba' moo ampik jai' gama ja'k jup ba ai mit gu ja'tkam kaknub ta'm nam mu dir ja'k jiiim Tibeeriyas, nar mia'n bhai' dhir oidha' juraab na pai'x kotbora', nat pai' xi chu taxchaabgidhak gu Jesusu nat tu ja maa gu ja'tkam. ²⁴ Gu' ba' na gu' cham pai' aajim gu Jesusu nam tii niira, ni gu noonbi'ñ kum cham pai' joiñ nam mu namkipu', ba' na mit jax bha tiitis kaknub ta'm, pu jii mit bhammi dir ja'k Kapernaum na mit ba gaagam.

Gu Jesusu nap kai'ch nar jix dhaam kam gu koi'

²⁵ Ba' na mit jax bhammi dir tiitis baasi'n dir gu ja'tkam, bhai' pix ja'p ji chii mit gu Jesusu, ba'p titda am:

—¿Paa pich dhuuk yammi dir ja'k tis jiñ jaduun? Aach bhammi dir tiim niiraimik.

²⁶ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida' na pim jax kai'ñkam jiñ gaagim jiñ jaaduñ, na pim giop bax bhio' dho. Gu' ni ji'x ji ku pim xim ga'nga na jax jir jum duukam nañ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña' na tu'r jix bhai'm duukam, no'ñ jaxji ge'kam kat ba' pui' tu bua, ka' ba' gu' cham.

27 Moo pim cham gam irdat oipoda'ñ jaaduñ. Xim ga'ngada' pim na pim jax ja'k duuji bia'ka' gu koi' na cham tu ju'ngi, cham tu' na pim dai bhaan titi'ñchoka' gu koi' na ampix tu ju'ngi na ki'n jum guguuxi'ñ dhi jam tutku'. Gu' ja'pji na pim xim ga'ngada' ji na jax ja'k gammiji jam a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na pim ba' ba bia'ka' gu koi' gui' na cham tu ju'ngi. Aañi' dho tu maak no' jaroi' soi'm ilhdhat jiñ chaan, nat gu' pui'ñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'.

28 Ba' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jax gi ja'k jix bhaai' nach dhuuji mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios?

29 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho dai na pim biix jam jujur ki'n ti jüigi'ñdha' aañ jiñ bui nar silhkam nat gui' bhañ joot.

30 Ba'p titda am ip gio:

—Dho ea nap maa'n jup duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam jich ñi'ñchudat nach tu' cham pai' ni'ñ, nach ba' ti jüigi'ñdha' aap jum bui no' baabui'r silhkam nap jax kai'ch. 31 Ja'p na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak gu Moisees na saak mu pai' oirit gampix ja biim gu jai'ch bopxikat nabap tanoolh ja maakda' gux dhaam kam gu koi' gui' na saak manaa ti'ka'.

32 Ba'p ja titda gu Jesus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', matgam dhi' alh ja'p moo pu cham jum a'ga ji na pim aapi'm tu' aa'. Na gu' cham tu' diilh gu Moisees na ja maakda' gux dhaam kam gu koi', guñ Gi'kora' ji na ja maakda', ku gu'r maa'n ji na jax ju'ngida'. Gu' matgam dhi' nañ aañ xib ya' aa' nañ jax chu'm tu maak bhaankamu'n guñ Gi'kora', jir jix ki' koi' ji

na pu cham tu ju'ngi. ³³ Ba' gu koi' na Dios tu maak, jir bhammi kam jix dhaam. Aañ ba' ya' ja mattuda' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba' ja makia' gu Dios gux dhaam kam gu koi' gui' nam ki'n gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan.

³⁴ Ba'p titda am:

—Ea nap jich makia' gu tu' pux kii' koi' nap aa'.

³⁵ Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Aañi' dhor di' gux kii' koi' nar jix dhaam kam. Ba' gu jaroi' no't ba ti jii'n aañ jiñ bui, ja'p ji buusnia' na cham ka bhio'm ka', ni ku cham ka tanoom ka', na gu' gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ³⁶ Ku gu' jai' dhit cham ti jii'gi'n japim ji no't gui' bhañ joot, sia kuñ gu' tii jam ni'iñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam. ³⁷ Dai gui' nat ji'k pui' ja'k ja jujurtuda guñ Gi'kora' nam ba' siamrim guguuxi'n nam ti jii'n'dha' aañ jiñ bui, ba' aañ mi' dhir ja guguuxdha' cham jax ji chi'ji. ³⁸ Na ñich gu' aañ cham tu' jax kai'ñkam bha jii bhammi dir jix dhaam nañ ya' e'ji bix aixim ba ji chu buimia' nañ jax ilhii'n diilh, gu' ja'pji nat jax pix jiñ chi'n ji gui' nat bhañ joot. ³⁹ Na gu' guñ Gi'kora' ja'pni ja'k jix aa', na gui' nat ji'k pui' ja'k ba ja jujurtuda nam ba ti jii'n'dha' aañ jiñ bui, jix aa' nam gammiji bañ kaichgida', na ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ña'n, cham ja tulhiñchuda' iñ, dai nañ pu ja baidhika'x dhaam ja'k. ⁴⁰ Gio ba' ja'pni ja'k moop jix aa' guñ Gi'kora' nat bhañ joot, na bix gui' nam ji'k jix maatit jiñ k'e'e, no' mit ba ti jii'n nar silhkam nañ jax tu a'gada', gammiji ja a'm ba ti niidhidha'. Aañ ba' ja baidhika'x dhaam ja'k na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ña'n.

41 Ba' pix am bhaak jamit gu gø'gørkam Israel kam nap ja titda gu Jesusus: "Aañ jir di' gux kii' koi', nañ gu' bhammi dir jim jix dhaam." 42 Bhai' ji ñiokbo mit, jup kai'ch am:

—¿Jax ku ba' pui' kai'ch dhi jaduun? ¿Cham aar di' gu Jesusus tiigim, maraa'n gu Josee, gio gu di'ii'n jach jup jix maat ip? ¿Jax gi ji ku ba'p jich chitda: "Aañ bhammi dir jim jix dhaam"?

43 Gu' ji na gu' ja køø gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Moo pim cham tu' bhaan ñiokboda'ñ jaaduñ. 44 Na gu' cham jixkat ti jii'ñdha' gu jaroi' aañ jiñ bui no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gi'kora' nat bhañ joot, nañ ba' aañ mi' dhir baidhika' git jix dhaam ja'k jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ña'n. 45 Na gu' pui' ja'k tu ua'ñix mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik guñ Gi'kora' bijik, nap jum kai'ch: "Gu Dios bix ka ja mattuda' na ji'k ja'tkam gu ñio'ki'ñ." Ba' dhi' ja'pni kai'ñkam jup jum kai'ch, na gui' nam ji'k bix ja jujur ki'n jix biñak ka' buiñor guñ Gi'kora', diih pix bhai'x maadit ji kaaya' am nañ jax tu ja a'gi'ñ.

46 'Ku gu' guñ Gi'kora' cham jaroi' niiñ ji gu maaxik, na gu' giilhim jir jix uañ. Dai aañ ji nañ ba' niiñ, nañ gu' bhammi dir jim jix dhaam na pai'p tu'ii'. 47 Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', 48 na gu' aañ jir di' gux kii' koi' gux dhaam kam. 49 Jir silhkam dho nam tu koi'mik gu manaa gu bijik dir kam jano' nam mummu oipimik gampix, ku gu' pui' pix jup koi

mit ji. ⁵⁰ Gu' aañ gux dhaam kam gu koi' nañ aagit jup kai'ch, pu cham tu ju'ngi' ji. Ba' gu jaroi' na tu jugia', cham ka tu mumkida' gu ii'mdagaram bhaan. ⁵¹ Na gu' kai'ñkam aañ pix jir di' gux kii' gu koi' nar jix dhaam kam, na ba' gu jaroi' no't pu'ñi ba tu juu, gammiji ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan. Na gu' dhi'ñi dhi koi' nañ aañ tu maak, jir jiñ chuuku' na ñich bha ja maakim nam tu jugia' bii'x na ji'k gu ja'tkam, nam ba' ki'n gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan.

⁵² Ba' gio bhai'p ji ñio mit gu gø'gø'kam Israel kam, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'm aagit jup kai'ch dhi jaduun? ¿Jax gi dhuip jich makia' gu tukga'n nach tu jugia'?

⁵³ Gu' ji na gu' ja køø gu Jesus na mit giop ba ji ñiokbo, ba'p ja titda:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no't cham tu juu dhiñ chuuku' gio no't cham tu ii guñ i'ii'r, aañ na ñich jix dhaam dir bha jii, cham tu' bhaan ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ⁵⁴ Na gu' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ii'r, gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', nañ ba' aañ mi' dhir cham tu' ka tulhiiñchuda', dai nañ pu baidhika'x dhaam jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ña'n. ⁵⁵ Na gu' dhiñ chuuku' gio dhiñ i'ii'r, jir di' pix gux kii' koi'. ⁵⁶ Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ii'r, maap bach køkøkø' ich gook dit. ⁵⁷ Ba' pui' na jax guñ Gi'kora' na cham tu mumki, aañ pui' cham jup tu mumki, nañ gu' bhammi' dir jim jia. Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ii'r nañ jax ba kai'ch, cham ka tu mumkida' ip gu ii'mdagaram bhaan. ⁵⁸ Aañi' ji nañ

ba'r di' gux ki# koi' nañ bhammi dir jim jix dhaam, cham tu' pu chu'm na gu manaa nam jax chu'm koi'mik gu bijik dir kam gu jam bopxikat na mit pui' pix jup koi. Gu' matgam no't jaroi' ba tu juu gu koi' nañ aañ jax chu'm tu maak, gammiji ba duaka' ji gu ii'mdagaram bhaan.

⁵⁹ Ja'pni tu ja a'gi gu Jesus gu' nam mi'p tu'ii' Kapernaum nam pai' tu chiopi' gu Israel kam ja'tkam.

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' na gammiji ja a'm ti ñidhidha' guch Gi'kora'

⁶⁰ Ba' mui' jai' dhit gui' nam kaichu' gu Jesus giilhim jix xijaim ihii'ñ am gu pui' nat jax tu a'ga, jup kai'ch am:

—¿Jaroo gix maatit jup ba kai, na gu' giilhim jix xijaim kai'ch?

⁶¹ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesus nam giilhim jix xijaim ihii'ñ na jax tu ja a'gidhimik, ba'p ja titda:

—¿Giilhim jix xijaim kai'ch iñ aa panaas na pim xiñ kēē? ⁶² ¿Jax japim ba'm duñia' no' gu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ya' ka tu a'ga, jotmoda' bha'ñi pu tis jañich bhijimmini ja'k jix dhaam na ñich pai' dhir bha jii? ⁶³ Dhi' moo jam a'm jum aa' ji na pim ti jii'ñdha' bix jam jujur ki'n nañ jax jam titda na ba' jam tajaan'dha' guñ Gi'kora' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim ba'x mat ka' na jax ja'k jam a'm ti ñidhidha'. Na gu' gu dñilh pix cham ji'xkat machia' pim, na gu' dai gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n na pim bhaan titi'ñcho. ⁶⁴ Pui' na jax

aapi'm jai' dhit na pim gu' cham tu' bix jam jujur ki'n ti jigi'ñ aañ jiñ bui.

Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Jesusus, na gu' biipi' pux bhai'x mat ka' nam jax chu'm cham bix ja jujur ki'n ti jigi'ñdha', ja'p na jax gui' na jaroi' maaxik kisa' nam boi bhichdha'. ⁶⁵ Mi' dhir ba' giop xi ja ti'ñchoix na jax ba ja titda, jup kai'ch:

—Kai'ñkam cham ji'xkat ti jii'ñdha' aañ jiñ bui gu jaroi' no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gi'kora'.

⁶⁶ Ba' jano' dir mui' cham ka kaichgida' am gu Jesusus gui' nam ka kaichgit, cham pai' ka a'jida' am. ⁶⁷ Mi' dhir ba' ja'xpix na mit diil mi' ji bii gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ gu Jesusus, xi ja tikka no'm pui'p bax oo'n nam kaichgida', jup ja titda:

—¿Aapi'm aa pui' cham jup kam guguuxi'ñ na pim jiñ kaichgida'?

⁶⁸ Ba' bhai' ji ñio gu Simoon Peegro, jup kai'ch:

—¿Paach gi chi ba' ja'k jup bhiiya'? Na gu' cham jaroi' ja'xbui'r g'kam na jax aap jich jaduun nach aagi'ñdha' na jax ja'k gammijich a'm ti niidhidha' guch Gi'kora'. ⁶⁹ Gu' aach dai aap pix bhai' bam niidhim ji, na chich gu' bix jich jujur ki'n ba ti jii'ñ aap jum bui, nach gu' bax maat nap aap jir di' guch Xoi'kam nap jir Maraa'n gu Dios nat bham joot.

⁷⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho pu kai'ñkam jañich dho jam guguux aapi'm mambhix daman gook na pim jir jiñ ñoonob ka'. Gu' ji na gu' maadit cham pui' ilhii'ñ, na gu' dai mu ja'k tukgi'ñ gu ja'ook.

⁷¹ Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Jesusus, gu Juudas Iskariote maraa'n gu Simoon Iskariote na aagit jup kai'ch, na gu' dhi'r di' maadit gu mambhix

daman gook gu noonbi'ñ na maaxik kúsa' gatuuk nam boi bhíichdha'.

7

Gu jajaa'nni'ñ gu Jesuus nam cham ti jügi'ñdha' buiñor

¹ Bhai' ba' pu oirida' gu Jesuus Galilea, cham jimmida' bhammi ja'k Judea, na gu'x maat nam bhai' ga'ngada' gu gø'gørkam Israel kam nam jix chu chiañik nam mu'aa'. ² Ba' moo jano' pik jup bam aajim nam pai' dhuuk tu o'namtarda' gu Israel kam ja'tkam, nam soi'm ilhdhat tu piastatda' xijum baik tanoolh. ³ Ba'p titda am gu jajaa'nni'ñ gu Jesuus:

—¿Gu' aap jax kup ba' ya' oiri? ¿Cham bhai' aa nap mui' xi jimia' bhammi Judea nam ba' gu'p jum nii'ñdha' gu ja'tkam nap ji'k tu' jax bua gui' nam kia'pix bam guguuxi'ñ nam jum kaichgida'? ⁴ Na gu' cham tu' ixchuixim tu a'gada' gu jaroi' no'x aa' nam kaichgida'. Aap dho pik saak jir gø'kam ji, dho gu' dhi'm aa' ji nap mu jimii bix aixim tu duñia' ja nii'ñchudat gu mui' ja'tkam nam ba' ti jü'ñdha' aap jum bui.

⁵ Ba' dhi' nam pui' ji' titda, nam cham ti jügi'ñ buiñor sia kum tii mia'n jir jum jajaa'nnim. ⁶ Ba' bhai' ji ñio gu Jesuus, jup ja titda:

—Chakuim ai ji matgam na pai' dhuuk tu daaxix nam machia' gu ja'tkam nañ jir gø'kam. Gu' pui'ñ ilhii'ñ japim na jax aapi'm na pim mu ja'p pai' xi jimia' pai' na pim duuk ilhii'ñdha'. ⁷ Aañ matgam giilhim xiñ bhaamki'ñ am ji gu ja'tkam nañ xi ja aagi'ñdha' nam jix buam pix tu buada' na jax cham jir am. Gu' no' cham tu' bhaan tu a'ga

jaroi' ja'p na jax aapi'm, ¿tu'm gi ki'n bia' nam bhai' ji jam bhaamkidha'? ⁸ Aapi'm diilh mui' xi jimia' bhammi na pai' tum o'namta' no' pim mur jiidam kat jup kai'ch. Aañ ya' pix ka oiri sia bhiji pai' jax tum bua, nat gu' kai'ñkam chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix na matgilhia' nañ jir gø'kam.

⁹ Dai pu'ñi pix xi ja tñidak mi' ji bii Galilea.

Gu Jesus na bhammi ba aaya' na pai' tum dar o'nam tir

¹⁰ Ba' diilh bhammi ja'k ji dhuu mit gu ja-jaa'nni'ñ, gu Jesus ba' gatuuk mui'p ma jii jix ixchuxim na ba' cham jaroi' mat ka'. ¹¹ Ba' gu gø'gørkam Israel kam bhammi ja'k tii ga'nga am, jup kai'ch am bha ja'p oipot:

—¿Paa ja'k jax chu'ii' gui' na ja'p moo gø'kam jum taat ka'? ¿Cham aa ya' pai' oiri?

¹² Gam gu ja'ppix ja'tkam bha ja'p oipot jum ñiñiokboxi'ñ am. Ji'ma'n jup kai'ch am: “Joidham jir jix bhai'kam.” Jai'm maakam jup ihii'ñ, jup kai'ch am: “Chaam tu', ja'ppi na jax dhui ja iatgi'ñ gu ja'tkam.”

¹³ Ku gu' gu ja'tkam nam a'ga gu Jesus, cham tu' ji nam ji ja kaixdhat gu gø'gørkam, nam gu'x ja iibhi'ñ.

¹⁴ Ba' na pai' bar irban na bhai' tum dar o'nam tir, bhammi ba ai gu Jesus gø' chiop, miji baakik bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam. ¹⁵ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu gø'gørkam na mit kai na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga, ba'p kai'ch am:

—¿Jax ba' duukat bixchu'x chu maat dhi jaduun nach moo cham jixkat ya' pai' nii'ñ na tum mam-tuxi'ñ?

16 Gu' ji na gu' ja kəɛ gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Dho gu' cham tu' aañ dɪlh ji nañ jax ilhii'ñ nañ ya' tu jam a'gi'ñ, gu' matgam gui' ji nat bhañ joot nar ñio'ki'ñ dhi' nañ ji'k jax tu a'ga. 17 No' jaroi'x maachim na mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na tui'ñgida', ba mattuda' na Dios jir ñio'ki'ñ nañ jax tu a'ga, cham tu' aañ dɪlh pɪx nañ jax ilhii'ñ. 18 Na gu' gu jaroi' no' dɪlh pɪx nai' tu a'gim na jax ilhii'ñ, cham tu'r pui' ka', na gu' dai nax aa'nda' nam pɪx bha niidhidha' gu ja'tkam. Gu' ji no't jumai mu joot, no' mi' pui' tu daa'ñchu' na ba'r silhkam ka' na jax kai'chdha', na gu' bhaankamu'n pɪx tu a'gidha'.

19 'Ja'p na jax gu Moisees nat bhaankamu'n tu ua'nak guñ Gi'kora' na pim jax ja'k tui'ñgida', gu' ji na pim gu' sia gui' ja'p xi dhuukat, cham tu' mi' pui' jiiim japim nat jax tu ua'nak. Gu' ba' aañ pu'ñi ip xib, tu' pɪx jam jaaxmakar jiñ ilhii'ñ japim, dai na pim bax chu chiañik nam jiñ mu'aa'.

20 Ba' bhai' ji ñio mit gu ja'tkam, jup kai'ch am:

—Iat ap dho. ¿Jaroo gi pai'p jix chu chiañim nam jum mu'aa'? Ja'pji nam a'm jup tui'dhi' gu ja'ook na ba' jax ña pɪx ba tu tatda'.

21 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Gu' jax ji na ba' jano' na pai' dhuuk cham tum juanda' na ñich xi dhua'ñ maa'n gu jaduun mi' pui' pup tu'ii' pim? 22 ¿Na ba' gu' aapi'm sia ja matgilhi'ñdha' gu a'aalh pui' xi kai'chit na cham tum juanda'? Na gu' dai na pim mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu bua't gu bijik dir kam gu jam bopxikat nat ba' moo gu Moisees jup ba tu ua'na. 23 ¿Gu' aapi'm ba' cham jum ni'ñ ji jia gu pui' na pim tu

buada'? ¿Ihii'ñ japim aa na cham xidhuu, ka' dai aa gui' nañ tu' jax buada' aañ na ba'x xidhuu na pim'it ba' giilhim bhaak jano' na ñich xi dhua'ñ gu jaduun nax ka'ook kat? ²⁴ Niidhix kam ji na pim a'gada' gu tu' no' pim ihii'ñ na cham jir am, cham tu' na pim kuupit tu a'gada'.

Gu ja'tkam nam tiim ti tikkada' no' gu Jesus jir di' guch Xoi'kam

²⁵ Ba' jai' dhit gu bhai' kam Jerusaleen jup kai'ch am:

—¿Cham aar di' nam saak tii gaa'ñchu' nam jix chu chiañik nam mu'aa'? ²⁶ Tii' nam ba' cham juan na mi' tu a'gichu'. Moo chi ba ti jii'gi'ñ am gu gø'gø'kam nar di' guch Xoi'kam. ²⁷ ¿Gi jax dhuukat ba'p jix maati' nar pai' kam? ¿Cham aa gu' cham maati' ka' git na pai' dhir buusnia' no'r di' ka' git guch Xoi'kam?

²⁸ Ba' na mi' ka tu a'gichu' gø' chiop gu Jesus, ba ja kai nam jax kai'ch, ba'p ja titda gø' ki'n nam ba' bii'x kaaya':

—Cham tu' ji na pim jii' maat matgam nañ jir pai' kam, na pim gu' cham maat na ñich jumai bhaankamu'n bha jii, na pim aapi'm cham maat nax bhai' nam bui'ñor jix bii'ñak ka' bii'x na ji'k ja'tkam. ²⁹ Dai aañ na ñich bhammi dir bha jii na pai'p tu'ii' nat bhañ joot nañ ba'x maat.

³⁰ Ba' jai' dhit cham ja ko'raaru nat pui' ji' xi chii gu Jesus, aa'nda' git nam mi' pu buuphia', gu' ja'pji na gu' panaas ku alh ja'p cham jax jix bhaai' nam dooda', gu' ja'pji nat chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam dagia'. ³¹ Kum ti gu' pui' pi'x mui' ja'tkam jup ti jii'ñ ji bui'ñor, jup kai'ch am:

—¿Jax gi chi ja'k tu buidha' guch Xoi'kam na pai' dhuuk ya aaya'? ¿Cham aa pu'ñi pi'x na jax ba tu bua dhi jaduun na ji'k tu'r jix bhai'm duukam?

Gu pariseos nam mu ja jootsa' gu tutpilh nam buuprapu' gu Jesuus

³² Ba' ampix ja kai mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda' nam mi' ka tu a'ga gui' nam kia'pix am ba ti jüigi'ñ buiñor gu Jesuus. Ba' gui' nam jir ja gø'gørkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichiop gio gu pariseos, maap jum daagik mu ja joot jamit gu tutpilh nam sap buuprapu'. ³³ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesuus na mit mu ba ai nam ti bax buuprak:

—¿Jax japim ba'p jiñ dhuñia', nañ gu' ya' pi'x buusnichu'? Ja'p pik ba ji jiiñ chi matgam bhammi ja'k buiñor gui' nat bhañ joot, ³⁴ na pim pai' cham kañ chigia' sia pim ti bañ ga'nga. Na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhuuji aaya' nañ pai' bap tui'ka'.

³⁵ Ba' ni ji'x ku mit jix maatit kai gu gø'gørkam Israel kam na jax kai'ñkam jup ja titda. Mi ja'p jam tiim ti tikka diilh, jup kai'ch am:

—¿Paa ba' ja'k tu aagat jup kai'ch na jimia' kuch ba' pui' cham ka tigia' sia kuch ti ba ga'nga? ¿Ka' moo bhammi dir ja'k aa bhüya' momkoran nam pai' ja'k oi'dha' gui' nam pui'p tu jim na jax aach ya' kam Israel, gui' nam griago ñi'ook ki'n jup tu a'ga, na ba' jai' bhammi dir ji kiichai bha ja'p nai' ji chu ja a'gidha'? ³⁶ ¿Ka' jax gi kai'ñkam jup kai'ch ji na ba'p jich chitda: “Na pim pai' cham kañ chigia' sia pim ti bañ ga'nga, na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhui aaya' nañ pai' bap tui'ka'”?

Gux k#i' gu suudai' gui' na cham ga'ki

³⁷ Ba' jano' nam ba' moo ba tii'mu' nam tu piastat gu Israel kam ja'tkam, mi ja'p kikbuk jup ja titda gu Jesus gø' ki'n nam ba' biix kaaya':

—No' jaroi'x chanoom, jum aa' na soi'm ilhdhaiñ chañia' gu suudai' na ba' tu i'ya'. ³⁸ Na gu' gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, gammiji bhaan ba ba'punda' gux kii' gu suudai' na cham tu ga'ki, na ki'n cham ka tu mumkida' gu ii'mdagaram bhaan, na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak bijik.

³⁹ Ba' dhi' na pui' ji' ja titda gu Jesus, gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na aagat jup kai'ch na bhaan bam tajaana' gu jaroi' no't ba ti jii'ñ buiñor. Na gu' chakui ja a'm tajaañix ka' jano', nat gu' chakui muukik giop bam mu ðir koi'ñga'n tir gu Jesus.

Nam ba bhaaku' gu ja'tkam nam cham maa'n ñi'ook jup duuka'

⁴⁰ Ba' jai' dhit miji ja'p sasgidhan jup kai'ch am na mit kai na pui' ji' ja titda gu Jesus:

—Dhi' dho bak jir di' na saak jai'chdhilhia' na bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik ðir kam.

⁴¹ Ji'ma'n maakam jup ilhii'ñ am, jup kai'ch am:

—Ja'pji na pur dhi' guch Xoi'kam.

Gu' ji nam gu' jai' cham ti jii'gi'ñ, jup kai'ch am:

—¿Jax dhui mi' pai' dhir jup ba ji buusnia' Galilea guch Xoi'kam? ⁴² Na gu' pum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' na saak guch Xoi'kam Beleen maaxilhia' nar pai' kam gu Dabii gui' nar gø'kam kat bijik, gio na saak maadit jax chu'm nar boxii'ñ.

⁴³ Ba' cham maa'n ñi'look jup bua am nam tii xi chu a'ga, nam gu' jai' ti jügi'ñ nar silhkam na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam, jai' gu'x bhaamut pix kəə am ji, ⁴⁴ dai nam pix am jix buuprak nam gu' cham kaim gu pui' na jax ja'k tu a'ga. Ku gu' cham jum guguux jamit ji nam buuphia'.

Na giilhim joidham xi buada' gu Jesus na tu a'gada'

⁴⁵ Ba' pui' gio mi'p ba ai mit gu tutpilh na mit mui' tii ja joot gui' nam jir ja gə'gərkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichiop gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', nam sap buuprai mu bhika' git gu Jesus. Ba'p ja titda am:

—¿Jax ku pim ba' pui' bha ja'k jiiim? ¿Gi nach jup jam titda na pim buuprai bha bhika'?

⁴⁶ Ba'p kai'ch am gu tutpilh:

—Jax dhui na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Cham jixkat jaroi' pui' kəəkət ich.

⁴⁷ Ba'x bhaakut bhai' ji ñio mit gu pariseos, jup kai'ch am:

—¿Aapi'm aap ba jam iatgi? ⁴⁸ ¿Jaroo pim gi nii'ñ na ba ti jügi'ñ buiñor gui' nam jik jir gə'gərkam piam gu pariseos? ⁴⁹ Dai gui' nam jik cham maati' kəə gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' nat jax tu ua'nak gu Moisees mi u'uan ta'm nam ba' alh ja'p jix kaim gu ja bim tu'm. Ku gu' dhi' cham maati' ji na tu' jax ja duñia', na gu' ka ja tulhiiñchuda' guch Gi'kora'.

⁵⁰ Ba' mi' dhir ja'p bhai' ji ñio gu Nikodeemo na pui'p ja kaichida' gu pariseos, gui' nat maa'nnim tukaa'ñ cha'm mu jimik nat tii'mirak gu Jesus mu na pai' tibiaput, jup ja titda:

51 —¿Gu' jax japim ba' tii xi ilhii'ñ na pim dooda' git? Na gu' maakam ja'k tu daaxix mi u'uan ta'm na saak cham bhai' nach pu ti'ya' na cham jir am nat tu' jax dhuu gu jaroi' no' cham diilh tu aa'.

52 Ba' giilhim bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n, jup titda am:

—¿Aap jup jix ja oi'ñ aa gu Galilea kam ja'tkam? Jix bhai'p tu jiiñkai'ñdha' gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' nap ba'x mat ka' nat chakui jaroi' mi' dhir buus na bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. ¿Ka' xib ba' moop bax bhaai' aa nat mi' dhir ba ji buus?

Gu ubii nat mai' xi buak gu binga'n jumai oi

53 Mi' ba' pui' xi kai'chimik ma tu kookxim jamit mu ja'p ja kiikia'am.

8

1 Gu' ba' gu Jesus jup ba tibiapum baasi'n ja'k oidha' ta'm nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka', na pai'm jii'pi'ñka'. 2 Ba' buimgidhak jix dha'npam jix chu maaxirik giop mi'p ba ai gø' chiop. Ja'xpix ba' na mit jix io'm mui' mi' xi ai gu ja'tkam buiñor, mi ja'p ji dhaibuk bhai' ji chu ja a'gi. 3 Gu' ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', mu pai' ji chiigik jamit maa'n gu ubii na jumai pix ba oi'ñchu' gu maa'nkam, cham tu' gui' nat jaroi' oi bii'pi' dir. Mi ja'p ba kiis am ja saagi'ñ, 4 ba'p titda am gu Jesus:

—Aach bha baidhak dhi'ñi ubii nach ñii'ñ na cham jir am na pui'm bua't oirida'. Na gu' dhi' ti bii'na', dai nat mai' xi buak jumai ba oi'ñchu' gu maa'nkam. 5 Na gu' gu Moisees nat tu ua'nak pui'm kai'ch nach sap ja koo'nda' ja ma'yasat

joodai ki'n gu pu chu'm gu u'uub. ¿Aap jax kai'ch, mu'aa'ch aa?

⁶ Ba' dhi' nam pui' ji' titda gu Jesusus nam mi' pix mamti no't sap moo bhai' bhaankamu'n ji ñio, nam ba' ba iattulhdha' ja bui gu gɛ'gɛrkam Israel kam no't jax dhuuk cham pui' ja'k tii na jax tu daaxix. Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesusus, dai nat gan ji mugia, mi' pix ja'p xi chu u'uan nobii'ñ ki'n dibii' ta'm. ⁷ Gu' ji nam gu' kūsaim nam tikkatu'. Ba' bhai' xi ja tii'gik jup ja titda:

—Aa dho bhai' xi mai'ñña' ku gi bii'pi' gu jaroi' maadi't na cham ji'x ua'tulhdhix.

⁸ Mi' dhir ba' pui' xi chi'ii'k gio nai'p ji mugia, maa'n na jax tu u'uantu'. ⁹ Gu' ba' na mit kai nat pui' ji' tii gu Jesusus, gampai' ji dhuu mit, nam gu'x maat nam giilhim jix u'ua'tulhdhix. Cham jamit ba' pai' ka tikka, dai na mit pix ji bubuax xi'lhim bii'pi' kat gui' nam jir jagi'gir. Bii'x jamit pu bubua, diil'h dai gook jamit mi' ji bii gu Jesusus gio gu ubii. ¹⁰ Ba' nat gio bhai'p ji chi' tii gu Jesusus, ampix tu ju', nim maa'n maa'nkam ku pai' tu jai'ch gu mui' nam mi' kap tu't, dai diil'h gu ubii' pix mi' kii'k. Ba'p titda:

—¿Paa mit ja'k bhii' gui' nam ya' pix jix baabui'm ka kai'ch nam saak xim bhaamki'ñ? Cham dho bak jax ka xim doodam am jia.

¹¹ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Cham dho chi' jia.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho aañ ba pui' ip, cham bia' iñ nañ jax jum tii'da'. Ba jimia' ap, dai nap cham kam ua'tulhi'ñdha'.

Gu Jesusus na joidham gɛ' tanoor ya' dhi oi'ñga'n

¹² Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Aañ jir di' gui' na joidham gè' tanoor ya' dhi oi'nga'n. Gu jaroi' na bañ kaichgida', cham tu'x chukgam kir kap tui'ngida'. Joidham jix chu maax kir ba oirida', na gu' ba machia' na jax ja'k mi' pui' jimda' na jax jix aa' guñ Gi'kora'.

¹³ Ba'p titda am gui' nam pariseos jum titi'nda':

—Jax dhui na gu' aap dñlh nap jum a'mkam ñiok. Dhi' cham tu'r pui' ji matgam, na gu'r iatda' ka' no'ñ dñlh jiñ a'mkam tu a'gim.

¹⁴ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesus:

—Dho gu' cham jax bua ji sia kuñ dñlh jiñ a'mkam ñiok, na gu'r pui' nañ ji'k jax kai'ch, nañ gu'x maat na ñich pai' dhir bha jii gio nañ pa ja'k jim. Aapi'm na pim gu' cham maat nañ pai' dhir ja'k jim gio nañ pa ja'k bhichu'. ¹⁵ Gu' ja'p jum aa' pim na pui' na jax aapi'm na pim pu tu buada' na pim dñlh jax ilhii'ñdha', cham tu' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Gu' aañ matgam cham tu' pui' ji, ¹⁶ na gu' nañ ji'k jax ilhii'ñ nañ ti'iidha' sia nar pai' dhuuk, jir pui' ka', na gu' cham tu' aañ dñlh jup kai'chidha', gu' matgam guñ Gi'kora' ji nat bhañ joot. ¹⁷ Dho na pim jax bax maat mi u'uan ta'm na tu ua'ñix na saak gu jaroi' no't tu' jax dhuu jix buam jum duukam, cham ti jüigi'ñdha' am gu gè'gèrkam no' maa'n dñlh ti xi iattulhi'ñ, dai no'm gook ja'tkam pui' ba kai'ch na ba'. ¹⁸ Ja'p na jax xib nañ dñlh jiñ a'mkam ñiok gio guñ Gi'kora' nat bhañ joot, gook jach dho bap jich bua.

¹⁹ Ba'p kai'ch am gu pariseos:

—¿Paa ba' jax chu'ii' gum Gi'kora'?

Ba'p ja titda gu Jesus:

—Jax dhui na gu' ni aañ ku pim xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da', chi ba' pik jup bax maat japim guñ Gi'kora'. No' pim gu' xiñ maat ka' git aañ, pui' pim dhop jix maat ka' git guñ Gi'kora'.

²⁰ Ja'pni tu ja a'gi gu Jesusus miji gø' chiop mi sonpan ji kikbuk na pai'm tua'ba' gu tuumiñ. Ku gu' cham jaroi' juan ji, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix nam dagia'.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nax xijai na aaya' jix dhaam gu jaroi' no' cham ti jügi'ñ buiñor

²¹ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Aañ matgam ya' pui' xi kai'chimii ba jimia' ji. Sia ku pim aapi'm ti bañ ga'nga gatuuk, cham pai' kañ chigia' pim. Ya' pim pix pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam, na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhui aaya' bhammi nañ pai' bap tui'ka'.

²² Ba'p kai'ch am diilh gu gø'gø'kam Israel kam:

—¿Paa ba' ja'k ti xi ilhii'ñ na bhüya' git? ¿Ka' ba' moo xim mu'aam aa chi diilh ku ba' pui'x xijai nach jax dhuuji aaya' na pai' bap tui'ka'?

²³ Gu' ji na gu' ja køø gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Na pim gu' aapi'm jir ya' kam dhi dumaalh käisap bhaan, gu' aañ matgam jir tø'kob kam ji. Aapi'm jir ya' kam jia dhi oi'ñga'n bhaan, aañ gu' matgam cham tu'r ya' kam ji. ²⁴ Pui' kuñ ba'p jam titda na pim ya' pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam no' pim it cham ti jii'ñ nañ aañ jir di' nañ bijik dir pux jai'ch biima'n guñ Gi'kora'. Ya' pup jir bi'xim ka' pim jix u'ua'tulhdhix kam.

²⁵ Ba'p titda am:

—¿Jir tu'p tu'm da' ap gi nap ba' pui' kai'ch nap bijik dir pux jai'ch?

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho nañ jax ba kai'ch na ñich jax dhir ya' ai.
²⁶ Mui'x jai'ch nañ tu' tu jam a'gidha', na pim gu' cham mi' pui' jii'mchu' na jax jir am. Ku gu' cham tu' ji na aañ dñilh nañ jax ilhii'ñ, gu ja'pji na jax jix aa' gui' nat bhañ joot. Ja'pniñ ba' pix tu jam a'gi'ñ, nañ gu' aañ jix maat nar silhkam nat jax jiñ chii'n gui' nat bhañ joot.

²⁷ Gu' ji na mit gu' cham maatit kai na guch Gi'kora' aagit jup kai'ch gu Jesusus. ²⁸ Ba'p ja titda ip gio:

—Jano' ji na pim pai' dhuuk bañ xissapa' kuruus ta'm na pim ba' ba machia' nañ aañ jir di' nañ bijik dir pux jai'ch bñma'n guñ Gi'kora', nañ cham tu' aañ dñilh pix pui' tu bua nañ jax ilhii'ñ, gu' ja'pji na jax pix jiñ chidaim ji guñ Gi'kora' nañ tu jam a'gi'ñ. ²⁹ Na gu' ya'ni ja'p jiñ xanoop jup tui'dhi' guñ Gi'kora' gui' nat bhañ joot. Cham ji'xkat pai'ñ dho'ñcho' dñilh, nañ gu' aañ mi' pui' xi chu buim na jax ja'k jix aa'.

³⁰ Ba' mui' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor nat pai' dhuuk pui' ji' tu ja a'gi gu Jesusus.

Gu ja'tkam na dai mu ja'k ja tukgi'ñka' gu ja ua'tulhdhara'

³¹ Ba'p ja titda gu Jesusus gui' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor:

—No' pim mi' pui' jii'mchu' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ, bhaan bax maati' ka' na pim bañ kaichu'.

³² Ba' cham jaro'i' jam a'mkam aa'nda' na pim bha

nïdhidha' na jax jam tïdaidha', na pim gu' bax mat ka' na jax ja'k jir am na pim tui'ñgida'.

³³ Ba'p kai'ch am:

—¿Jax jap ba' duukat pui'ch chitda na pui' cham jaroi' jich a'mkam aa'nda' nach bha nïdhidha' na jax jich chïdaidha'? Nach gu' aach pui mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu jimdat guch boxii kat Abraam, cham tu' jaroi' bha nïdhim ich.

³⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' jam aagi'ñdha', bïx gui' nam ji'k jum ua'tulhi'ñ, dhi' kat pui' bam kai'ch nam dai pïx bha nïdhim gu ua'tulhdhara' na mu ja'k ja tukgi'ñ. ³⁵ Ja'p na jax gu jaroi' no' mi' pai' pïx tu juan buiñor maa'n gux chumñigam, na pïx bha nïdhidha' no' pui mamka na tu' ka'm tu juana'. No' gu' cham ka mamka, dho gu' dai dho na ba jimia' kia'mi'ñ. Piam no' gu'r maraa'n, cham pai' jimia' dho, sia ku cham ka jai'ch na tu'm ka'm tu juana', na gu'r mi' kam ka'. ³⁶ Gu' ba' gu xib no' pim moox aa'nda' git na pim cham bhaan kam tutkagi'ñka' gu jam ua'tulhdhara', piam na pim ba' cham mu ja'k ka nïdhidha', jam a'm jum aa' na pim soi'ñ chïda' aañ nañ jir Maraa'n gu Dios nañ ba' jam boosga' mi' dhir jix chu tukgam kir na pim pai'p tu'ii'. ³⁷ Jix maat iñ dho nar jam boxii kat gu Abraam, ku pim ji gu'x chu chiañik ji nam jiñ mu'aa', na pim gu' cham kaim nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ. ³⁸ Sia ku tii dai nañ ji'k jax nï'ñ gio na jax jiñ chïdaim guñ Gi'kora' nañ tu jam a'gi'ñ, ja'p xi dhuukat japim pïx ji gu', na gu' aapi'm dai mu ja'k kaichu' gu jam taat.

Gu Jesusus nap ja t#da' gu g'e'g'er kam Israel kam na ja'ook jir ja taat

³⁹ Ba' bhai' ji ñio mit, jup kai'ch am:

—¿Jaroo gi ba'p jir jich chaat? Abraam dho.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—No' baabui' Abraam jir jam taat ka' git, mi' pui' jümda' pim git ji na jax tu jimdat. ⁴⁰ Tii' na pim ba' gu'x chu chiañik nam jiñ mu'aa' sia kuñ tii tu a'gim na jax pix jiñ ch#daim gu Dios. Jax dhui na gu' Abraam cham tu' pui' tomaatit na jax aapi'm. ⁴¹ Na gu' kai'ñkam aapi'm dai na pim mu ja'k kaichgit mi' pui' tu daa'ñchu' jia na jax tu jim gu jam taat.

Ba'p titda am:

—Jix maat ich dho ip na jaroi'r jich chaat, cham tu' nach moor sai' chir kam. Dios dhor jich chaat.

⁴² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Matgam no' Dios jir jam taat ka' git, xiñ k#galhi'ñdha' pim git ji, na ñich gu' aañ bhammi dir bha jii na pai'p tu'ii'. Cham tu' nañ diihl pix ya ja'p jimdat pui' ba tu jam a'gidhim, gu' ja'pji gu Dios nat bhañ joot. ⁴³ Gu' aapi'm ja'p jum aa' nañ pix jap kai'chim, pui' ku pim ba' cham maatit jiñ k#e# nañ jax tu jam a'giñ, na pim gu' cham xim ga'nga na jax jir jum duukam. ⁴⁴ Na gu' aapi'm ja'ook jir jam taat, ja'p moo gu tu'x matgam, pui' ku pim ba' mu ja'k kaichgit pui'p tu buim na jax jam t#daim. Na gu' gu ja'ook bijik dir pur tu mua'kam nat dir maaxir, cham pai' dhuuk mi' pui' jim na jax jir am, gam na giilhim jix iatbi' tu' na pix bhaan. Cham pai' dhuuk silhkam tu a'ga, dhi'r ma'oo'n gu iatda'. ⁴⁵ Gu' ba' aañ nañ tii silhkam tu a'ga, cham jiñ j#gi'ñ japim. ⁴⁶ ¿Aañ japim paa duuk jiñ ñii'ñ na ñich tu' jax ba duu na cham jir am,

nar ua'tulhdhara'? ¿Piam aa na gu' cham? Nañ gu' aañ silhkam tu a'ga, gu' ji na pim gu' cham ti jüigi'ñ. ⁴⁷ Na gu' cham tu' Dios jir jam Gi'kora', pui' ku pim ba' cham kaim. Gu' matgam gu' jaroi' no' moo silhkam Dios jir Gi'korga'n, jix kaim ka' ji gu' ñio'ki'ñ.

Gu Jesusus nap kai'chdha' na pux jai'ch bijik dir na ba' gu Abraam maaxiri gio cham jup ka jai'ch ka'

⁴⁸ Ba' bhai' ji ñio mit gu gø'gørkam Israel kam, jup titda am gu Jesusus:

—Xib jachich dho gi ba' ampix jix bhai' maat ji nap jir Samaaria kam gio nam a'm ti ñiidhim gu ja'ook. Ti' nap jax kai'ch.

⁴⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Ja'pji dai nañ gammiji daan guñ Gi'kora', cham tu' ji na tu' ja'ook jiñ a'm ti ñiidhim. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham tu' ka'm jiñ ñii'ñ, giilhim pix kai'chdha' pim. ⁵⁰ Ku gu' aañ cham tu' ji nañ jix aagit jup kai'ch na pim jiñ dhaanda', gu' ja'pji guñ Gi'kora' nax aa' na pim jiñ bui tu daanda', na gu' gui' no't jax ba ti, jir pui' ka'. ⁵¹ Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' nañ ji'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkida'.

⁵² Ba' gio bhai'p ji ñio mit gu gø'gørkam Israel kam, jup kai'ch am:

—¡Jaiñ dho pik tu' aa'ch ji na ja'ook jum a'm jup tui'dhi!! Ti' nat ba' gu Abraam muu no' baabui', gio gu jai' nam bhaankamu'n jup tu a'gimik guch Gi'kora'. Pui' pix jup koi mit, gu' aap jax ilhdhat pui'ch chitda nap ba'p kai'ch: “Gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' nañ ji'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkida'.” ⁵³ ¿Giilhim gø'kam tu tatda' aa panaas?

Cham tu' pui' na jax guch boxii kat Abraam nat pui' p̄ix jup muu, gam gu jai' nam bhaankamu'n tiip tu a'gimik guch Gi'kora' na mit pui' p̄ix jup koi. Gu' aap chi ba' p̄ik, jii'x jup tii'.

⁵⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Kux ba' no' gu' aañ diihl p̄ix ya ja'p tu a'gada' git nañ pui' kai'chdha' nañ jir ḡ'kam, ¿tu' gi mi'p jum nini'i'ñ? Gu' ja'pji gu Dios na pim aapi'm jaro'i' aa' na pui' tiip jir jam Gi'kora' na pui' ja mattu'n gu ja'tkam nañ ja'xbui'p jir ḡ'kam na diihl. ⁵⁵ Ku gu' aapi'm cham maat ji nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' cham xim ga'nga na jax ja'k jix aa'. Aañ dho gi gu'x bhai'x maat ji, nañ gu' mi' pui' tu buim na jax p̄ix jiñ ch̄daim. No'ñ gu' jax kai'chdha' git nañ cham maat, ja'p dho p̄ix ba ji buusanda' iñ git na jax aapi'm na pim giilhim jix iatbi'. ⁵⁶ Matgam no' pim mi' pui' jii'mda' git na jax jir am, jix bhai'm ilhdha' pim git ji na ñich ya' ba ai, ja'p na gu Abraam nat jix bhai'm ilh nat pai' dhuuk maat nañ pu'ñi gatuuk bha jim.

⁵⁷ Ba'p titda am gu ḡ'ḡ'kam Israel kam:

—Jii, saak jap ba' pin cham iatda' tu a'ga! ¿Jax jap ba' duukat jup ni'i'ñ gu Abraam? Nap gu' chakui ji'k gook oo'm daman mambh̄ix oidha' bia'.

⁵⁸ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', b̄ipi' dir pux jai'ch iñ aañ nat ba' gu Abraam ya' maaxirik gio cham jup ka jai'ch.

⁵⁹ Ba' giilhim bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n. Jotmoda' tii u'aam jamit gu joodai nam sap ki'n ma'yasai mu'aa' git. Gu' ji nat gu' mi'ji ja'p xi baa

ja'tkam tir gu Jesus, pu jii mi' dhir gɛ' chiop. Mi ja'p ba buus ja saagi'ñ, gammiji ji dhuu.

9

Gu Jesus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na cham ñia ka'

¹ Ba' nammi gama ja'k na ba jimchu' gu Jesus, ba tii maa'n gu maa'nkam cham ñia kam na mi ja'p daa, na diih pur pu chu'm nat dir maaxir. ² Ba' xi chikka am gu noonbi'ñ, jup titda am:

—Jiñ jaduun, ¿diih aam ua'tulh dhi jaduun nat ba' cham ñia kam maaxir, ka' gu gi'korga'n aa?

³ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Cham tu' ji na tu' ja ua'tulhdhara' gu gi'korga'n pui' dhuuk am dhi', nix chu' gu diih ua'tulhdharga'n. Ja'pji nat pui' ja'k pu duu gu Dios na ba' gatuuk dua'ñdha' na bhaan matgilhia' na cham tu' xijaichu'n na pu tu duña'. ⁴ Ba'ñ a'm jum aa' nañ xip tu buimii nat ji'k jax jiñ chi'n gui' nat bhañ joot, kapbhai' na kax chu maax, na gu' no' bax chukgam, cham jax kax bhaai'n ka'. ⁵ Na gu' xib nañ maaxik ya' ka oiri dhi oi'ñga'n bhaan, joidham gɛ' tanoor iñ na ki'n jix chu maax kir bap tui'ñgida' gu jaro'i' no' moox aa'nda' git.

⁶ Ba' pui' xi chi'ik mi ja'p xi xixbuk dibii' ta'm palhii'p xi dha'munak bhai' xi juulh buupuiram gu cham ñia kam. ⁷ Mi' dhir ba'p titda:

—Xib jap ba' xim ikoimdharma' gum buibas muni Siloe, na pai' kolhbixdhix gu suudai'. —Siloe ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nat jumai mu jootsak.

Ba' mam ikoimdham gu cham ñia kam mu na pai' tu aagi'ñ gu Jesus. Joidham bhai' ji ñiata nat jax jum ikoim, jix kii' mummu ja'k ba ai kia'mi'ñ.

⁸ Ba'p kai'ch am gu mi ja'p oi'ñkam gio gui' nam mu ja'p ka ni'i'ñdha' na cham ñia kam mi ja'p daakat ka tu taanda' gu tuumiñ nam onbai'ñdha':

—¿Cham aar di' gu ya'ni kiokam nax joi'ñdha' na mi ja'p daakat ka ja taanda' gu ja'tkam gu tuumiñ?

⁹ Ba' ji'ma'n jup kai'ch am:

—Dhii' dhor di'.

Gu' ji nam gu' jai' cham ti jü'gi'ñ nar di', jup kai'ch am:

—Jir jumai ji dhi', gu' ji na gu' pu chu'm jup ti ni'i'ñ.

Ba' dñih jup ba tu aa' gui' na cham ñia kat, jup kai'ch:

—Aañi' dhor di'.

¹⁰ Ba'x bhai' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Gu' jax ba' moo duuk joidham jup ba ji dhudua dhim buupui nap cham ñia kat?

¹¹ Ba' gui'p ja titda:

—Dho maa'n gu jaduuiñ gui' na saak Jesusus ti' nat ja'p jix bhai' dhuu nat jiñ dhua'ñ. Mi ja'p pix xi xixbuk dib'ir ta'm palh'ip xi dha'munak ya' xiñ juulhdhak jiñ buupui am jup jiñ chitda: “Xim ikoimdhamir ba' xib muni Siloe.” Aañ ba' mu jim'ik jup xiñ ikoim, pu joidham bhai' ji ñiata ñich.

¹² Ba' giop xi chikka am, jup titda am:

—¿Paa ba' ja'k bhii nach machia' nar jaroi' dha'?

Ba' gui' na cham ñia kat jup ja titda:

—Dho cham maat iñ nat pa ja'k bhii.

Nam pix bhai' ji chikkada' gu pariseos gui' na cham ñia kat nat jax dhuuk dua

¹³ Mi' dhir ba' nam mi' pui' xi kai'chimik, ba baidhak jamit gui' na cham ñia kat bhammi nam pai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum titi'nda',

14 nam gu'x maat na jano' cham tum juanda' nat pai' dhuuk dua'ñ gu Jesus, nat palhii'p xi dha'munak gu dibii'r chiñborga'n ki'n bhai' xi juulh buupuiram. 15 Ba' na mit bhammi ba aich ja bui gu pariseos, bhai' ji chikka mit ip nat jax dhuuk dua na cham ñia kat. Ba' gui'p ja titda:

—Dho dai nat palhii'p xi dha'munak gu dibii'r ya' xiñ juulh jiñ buupui am gui' nañ jaroi' ba aa', gio ba' na ñich xiñ ikoimdam, pu joidham bhai' ji ñiata ñich na pim jax bañ ñii'ñ.

16 Ba' mi' ba ji ñiokbo mit diilh gu pariseos, ji'ma'n jup kai'ch am:

—Cham ji nach ilhii'ñ nat Dios bha joot gu jaroi' nat pui' dua'ñ dhich jaduun, na ba' cham tu' ka'm nii'ñ na pai' dhuuk cham tum juan.

Jai' maakam bhai'p ji chii mit, jup kai'ch am:

—¿Gu' ba' ilhii'ñ japim aa na gu jax chu'm ja'ppix maa'nkam jix ua'tulhdhix kam pui'p ba tu buada' na tu'r jix bhai'm duukam?

Ba' mi' pui' xi kai'chimik cham maa'n ñi'ook kap duuk am. 17 Ba' xi chikka am ip gio gui' na cham ñia kat, jup titda am:

—¿Aap gi jax ilhii'ñ jiñ jaduun? ¿Tu' chir jup tu'm da' gu jaroi' nat pui'm dua'ñ nap cham ñiakat?

Ba' gui'p ja titda:

—Aañ ilhii'ñ na dhi' bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam nam bhaankamu'n tu a'gimik.

18 Gu' ji na gu' gu gø'gørkam Israel kam cham ti jii'gi'ñ am na dhi'r di' gui' na cham ñia kat, na gu'x kiki' gu buupui'ñ nam bhai' xi nii'ñ. Pui' mit ma tu ja joochxi gu gi'korga'n nam mu jii'mda'. 19 Ba'

gui' mui'p ma jii mit. Ba' na mit bhammi ba ai, ba ja tikka am, jup ja titda am:

—¿Dhi'ñi aar di' gu jam mar nat saak cham ñia kam maaxir na pim jup kai'chdha'? ¿Jax dhuuk dua?

²⁰ Ba' bhai' ji ñio mit gu gi'korga'n, jup kai'ch am:

—Dho gu' jax gip bia' ich nach ti'ya', nach gu'x maat na dhi'r jich mar nat cham ñia kam maaxir.

²¹ Gu' nat jax dhuuk jum kii'ñdha, cham bhaai' ji nach jax dhui jax aagi'ñdha'ch jaaduñ, no't jaxji jaroi' dua'ñ nat ba' bhai' jim kíkígidha gu buupui'ñ, cham jach dho ba' maat. Jix maat ji diilh na pim xi chikka' na jam aagi'ñdha', na gu' bar gɛ' maa'nkam juraa'n bia' kam.

²² Ba' dhi' nam pui' ji' kai'ch gu gi'korga'n, nam jix ja iibhi'ñ gu gɛ'gɛ'rkam Israel kam, nam gu' biipi' dir pu pui' ba tɛ kɛɛ nam sap jup kai'chdha' nam cham ka do'ñcho' gu jaroi' na mu bakia' nam pai' jax tu daanda' no' jax kai'ch na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam. ²³ Pui' kum ba'p kai'ch pi:x: “Jix maat ji diilh na pim xi chikka', na gu' bar gɛ' maa'nkam juraa'n bia' kam.”

²⁴ Ba' xi baidhak jup titda am ip gio gui' na cham ñia kat:

—Xi chum uañdha' ap buiñor gu Dios na pich ba dua, cham tu' gu jaroi' buiñor nat pui' panaas jum dua'ñ. Nach gu' aach jix maat nat giilhim bam ua'tulh gui' gu maa'nkam.

²⁵ Ba' bhai' ji ñio gui' na cham ñia kat, jup ja titda:

—Aañ cham jup maat ji no'x ua'tulhdhix, daipu' ji nañ jix maat nañ aañ cham ñia kat. Xib jix kíkíi' guñ buupui' nat jiñ dhua'ñ.

²⁶ Ba' gio bhai'p ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jax moo duuk jum dua'ñ? ¿Jax bhai' ji chu duu na ba' bax kiki' dhim buupui?

²⁷ Ba' gui'p ja titda ip gio:

—Dho gi nañ gu' ti ba jam aagi'ñ, gu' ji na pim gu' cham jiñ jügi'ñ. ¿Ka' na pim jix aa' aa na pim ti jü'ñdha' buiñor ku pim ba'x aa' nañ pix mu dir bhai' ji kiksada' nañ jam aagi'ñdha'?

²⁸ Ba' pix am bhaak jamit nat pui' xi ja tü'n, giilhim titda am na jax cham jir am kat nam tüda', jup kai'ch am:

—Aap chi no'p jix aa' jia nap mu ja'k kaichgida' gum biim tu'm. ¿Jaroo gip jum daa' siap mu kaichu'? Aach nach gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, ²⁹ nach gu'x maat nat Dios bha ñio'kdhak na ba' bhaankamu'n tu a'gimik. Gu' gui' gu maa'nkam, pu cham maat ich ji na pai' dhir ja'k jimdat ya ja'p pu tu buim.

³⁰ Ba'p ja titda:

—Ja'p moo joidham cham jum ilhdham jup bañ dhua'ñ jia gu jaduun, sia ku pim cham maat na pai' dhir ja'k jim. Tü' nax kiki' xib guñ buupui.

³¹ ¿Jax japim ba' duukat maakam ilhii'ñ? ¿Jax dhui moo joidham jup ba ji palhbuidha' gu Dios gu jaroi' no'x ua'tulhdhix, sia ku tü xi ilhii'ñ nap tu duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam? Dai no' tu' ka'm nü'ñ gu Dios gio no' mi' pui' jimchu' na jax jix aa' na ba' pui' ji chu buusnichgida' na jax ilhii'ñdha'. ³² ¿Paa gi dhuuk jaroi' mu pai' pix ba kaidha' nat ba dua'ñ gu jax chu'm cham ñia kam?

³³ Gu' dhi'x maati' ji nat Dios bha joot. ¿Jax dhui pui'p ba tu buidha' git no' diilh pix?

³⁴ Ba' bhai' ji ñio mit gu g'g'erkam, jup titda am:

—¿Gu' aap ba ilhi'iñ aa nap ya' bach aagi'ñdha' nach jax ja'k tui'ñgida' na pich pux ua'tulhdhix kam maaxir?

Pui' xi chidak gammiji xi joot jamit.

Gui' nam ja'p ji buan nam cham ñiñña

³⁵ Ba' nat pui' ba ti kai gu Jesus na mit mai' joot gui' nat dua'ñ na cham ñia kat, ma gaagam. Nammi gama ja'k tiigik jup titda:

—¿Ti jügi'ñ ap aa buiñor gu Maraa'n gu Dios?

³⁶ Ba'p kai'ch gui' na cham ñia kat:

—¿Jaroo gi dha'? No' pich iam jiñ aa'ñ jiñ jaduuiñ nañ ba' ti jü'ñdha' buiñor.

³⁷ Ba' gu Jesus jup titda:

—Aañi' dhor di' nañ ya' tum a'gi'ñ. Xib japich ba' bañ maat.

³⁸ Ba' gui' na cham ñia kat nat jax o'lhia'n ki'n kikbuk jup titda:

—Ti jügi'ñ iñ dho bix jiñ jur ki'n aap jum bui.

³⁹ Ba' mi' dhir jup titda gu Jesus:

—Dho gu' aañ bhai' pix ja mattudam ji gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n nam jax chu'm mi' pui' jiiim na jax jix aa' guñ Gi'kora' gio gui' nam jax chu'm cham mi' pui' jiiim, nam ba' bhai' ji chi' tigia' gui' nam cham ñiñña. Gu' ba' gui' nam pui'm aa' nam jix ñiñña, nai' ji chutkia' gu ja buupui.

⁴⁰ Ba' ji'ma'n gu pariseos nam mi' ja'p gu'kat kee nat pui' ji' ti gu Jesus, jup titda am:

—¿Aach jap bix jich aagit jup kai'ch nach cham ñiñña?

⁴¹ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—No' pim aapi'm cham ñiñña ka' git, cham tu' kuiñcha bia'ka' pim git ji ki'n gu jam ua'tulhdhara'.

Gu' ji na pim gu'p kai'ch na pim jix ñiññaia, giilhim jix u'ua'tulhdhix japim.

10

Gu Jesus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu kakasnir bipia'dam

¹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida'ñ jaaduñ, gu jaroi' no't cham mi' dhir mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir gu kakasnir, no't gu' ja'p dir ja'k mu baa, dhi'r di' ka' gux ixkum na mi'x chi iixdham ka' gu kakasnir nam mi kuup. ² Gu' no't mi' dhir ja'k mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir, dho gi gu'r di' ka' ji gu bipia'dam gui' na jaroi' ja nuuka'n, ³ na gu'x maatit ni'ñdha' gui' na mi' tu nuuka'nda' na pai' kiidha' gu chikiir no'r di' gu bipia'dam, piam ku gu'r jumai. Ba' dai na ba ja kupio'kdha' gu kakasnir no' gu'r dhi', gui' ba' dai na pix ji ja baidha' nam jax chii' bix ji'ma'n gu kakasnir tugi'ñ. Ba' pix mui'p ji bubuakia' am, nam gu'x maatit kaaya' na dhi'r di' gui' na gammiji ja bipia'da'. ⁴ Mi' dhir ba' nam pai' dhuuk bix mu bubuakia', dai na bii'pi' mui' xi jimia' gu bipia'dam pai' na ja'k jix ja bia'ram ka' na joidham jix xa'ii', gu kakasnir tugi'ñ ba' dai nam gatuuk dir pix mia'n bhiiya' nam mu oidha', nam gu'x dhaanda'. ⁵ Dai no'r jumai gu bipia'dam dho gi gu' cham ji'xdha' mu oidha' am dho gi ji sia kut mi' kek tii ja baidhim, piam ku gamai' tii ja sasda'. Pu jiboi'ññaia' am dho totdoni nam gu'x iibhi'ñdha' na cham jir di' ka' gui' na gammiji ja bipia'da', nam gu'x maatit kekke' nar jumai ka' na pai' dhuuk tii xi ja bai'ñdha'.

⁶ Ja'pni tu ja a'gi gu Jesus gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak gu kakasnir, gu' ji na mit gu' pu cham maatit kai na gu ja'tkam ja aagit jup kai'ch, nam pui' ji buan na gu kakasnir.

Gu Jesus nap kai'chdha' nar di' gux kii' bipia'dam

⁷ Ba'p ja titda ip gio gu Jesus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', aañ jir di' gu ki'ngob bhai' nam pai' dhir mu baapak gu kakasnir miji ja'k ja chikiir am. ⁸ Dai gui' na mit bii'pi' ya' tii ai dho gi gu'r di' am ji gux i'xkum nam ilhdad nam ti iixdha' git gu kakasnir, gu' ji na mit gu' cham jax ja dooda. ⁹ Gu' xib aañ jir di' ji gu ki'ngob bhai' na pai' dhir mu tum bapki miji ja'k irban dir, na ba' gu jaroi' no't jum guguuxdhak bhai' dhir mu baa dhi' bhaan gu ki'ngob, joidham jix bhai' ba tu jimia', na gu' bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'. Ja'p ji buusnia' na jax maa'n gu kasnir na buusaidhai miji dir chikiir tir gu bipia'dam ba bia'ra' pai' na joidham jix xa'ii' ka', na ba'x kii' ka' jix dhuakam.

¹⁰ 'Gu' matgam gui' nañ ja aa' nam ja'p ji buan na gux i'xkum na mit bii'pi' ya' tii ai, ja'p ji buus ji na mit bha ja koodam gu ja'tkam gam na mit bha tu ja iixdham. Gu' aañ matgam bha jii ji ya' dhi oi'nga'n bhaan nañ ya' ja palhbuidha' gu ja'tkam, nañ ja aagi'ndha' nam jax ja'k duña' nam ba' xib dir gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan, na gu' ja a'm ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ¹¹ Aañ jir di' pix ip gux kii' bipia'dam nañ gammiji ba ja nuuka'nda' guñ kakasnira', cham jax bua sia ñich pui' ma muu nañ tii pup xi ja palhbuidhimii no't tu' ba ji ja oi. ¹² Cham tu' pui' na jax gu jaroi'

no' umua'ñdhix pix na tu bipia'da', siam tiix bhai' namkidhat chian na ja nuuka'nda' gu kakasnir. Bii'pi' kat dho mi' dhir ji dhai'ññia' no' mui' ba jim gu bhan piam gu sii'. Cham ja joi'ndai mi' xi ja iabui gu kakasnir, na gu' cham jir dñlh ga'n ka'. Gu bhan ba' dai na ba ja da'ngia' ji'k na ilhii'ñdha', jai'm pu pai' nam ja'k boopoya' totdoni. ¹³ Na gu' gui' na pu'ñi umua'ñdhix ka' pix, cham tu' ja'xbui' pui' ja da'da' gu kakasnir na jax gui' na dñlh jir kakasnir tugi'ñ ka'. Pu'ñi dho ba' na bii'pi' kat ba jimiññolhia' no't mi' ba ai gu sii' piam gu bhan. Tu' gi na gu' bhaan pix mai'chikda' gu tuumiñ.

¹⁴ 'Gu' aañ matgam tu' silhkam ji nañ jir jix kii' bipia'dam, cham jum aa' na jaroi'ñ ñamki'ñdha'. Jix bhai'x ja mat ka' iñ ip gui' nam ji'k jir jiñ kakasnira' ka', gio gui' mu dir bha ja'k pui'x bhai'p xiñ mat ka' am. ¹⁵ Ja'p na guñ Gi'kora' nat bhañ joot na gu'x bhai' xiñ maat aañ, gio aañ ya' dir mu ja'k pui'x bhai'p jix maat. Aañ ba' pu'ñix bhai'p jix ja mat ka' gui' nam ji'k bañ kaichu' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira', gam nañ jix ja joi'ndat jix ja da'da'. Pui' kuñ ba'ñ guguuxi'ñ nañ mukia' ja a'mkam. ¹⁶ Ku gu' cham tu' daipu' ja'kbui'ñi pix am ji gui' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira' nañ ji'k ja bia' xib, jai' pup ka jai'ch am ji matgam gu ja'tkam nam pui'p ji buan nam jir jiñ kakasnira', nam gu' pui'p ba ti jii'ñdha' aañ jiñ bui. Dai ji na ñich chakui ya' ja aich jiñ chikiir am, kuñ ji gu' ka ja saa'nmira' ji nañ maap ja bñnda' dhi jai'ñ kakasnira'. Maa'n kap jañ ba' pix ba ja kukpada', nañ gu' aañ dñlh bar bipia'dam ka' xib dir.

¹⁷ 'Ba' guñ Gi'kora' ge'kam ki'n xiñ dha'dat xiñ kii'galhi'ñ nax bhai'm taat nañ aañ dñlh boiñ

bh̄ichdha' ja a'mkam gu ja'tkam, gio nax maat nañ muuki duadii giop bamgia'. ¹⁸ Ku gu' aañ chakui jaroi'ñ mu'aa' ji gu d̄ilh p̄ix no'ñ aañ cham aa', gu' ja'pji aañ d̄ilh nañ ba xi chuñ maakim nam boiñ bh̄ichdha'. Mukia' iñ ja a'mkam gu ja'tkam, mi' dhir jañ giop bamgia' duadii, nat gu' pu'ñi ja'k jiñ ch̄idak bhañ joot guñ Gi'kora' nañ tu duñia'.

¹⁹ Ba' gu ḡe'ḡerkam Israel kam cham maa'n ñi'look kap duuk am na mit pui' ji' kai na kai'ch gu Jesus, nam gu' jai' dhit ti p̄ix am ti j̄igi'ñ. ²⁰ Jai' gu'x bhaamut p̄ix k̄ēē am ji, jup kai'ch am:

—Cha'pim mi k̄ēēk̄ē' dhi maa'nkam. Naas ku tu'r jix k̄i'. Bhaan baax ji dhi' gu cham k̄i' ii'mda'. Ti' na jax p̄ik jix ñaanbim kai'ch.

²¹ Gu' ji nam gu' jai'p kai'ch:

—¿Kux ba' pui' ja'k jup tu a'gada' aa gu jaroi' no' cham k̄i' ii'mda' bhaan jup tui'dhi'? ¿Cham aa gu' maakam tu a'gada' git no' pui'? ¿Jax ji na ba' gu' dhi' daix bh̄ai'm duukam bhaan tu a'ga, gio na ja duduadhi'ñ gu cham ñiñña kam?

Gu ḡe'ḡerkam Israel kam nam cham k̄i'galhi'ñdha' gu Jesus

²² Ba' jano' na pai' dhuuk bax j̄ipdharda', ma tu piastatat jamit gu Israel kam ja'tkam bhammi Jerusaleen, nat gu' giop bam ai nam pai' dhuuk piastatu'n gu ḡe' chiop bh̄ai' nam pai' dhir tu daan, nam bhaan ti'ñchoka' jano' na mit pai' dhuuk tiimu na mit kii. ²³ Ba' gu Jesus am p̄ik bh̄ijip ka oiri bh̄ai' na pai' irdi'chim tu kuup b̄ix xikoolh dhir gu ḡe' chiop na pai' tim j̄ippi'ñ, nam Salomoon ga'n jix mat ka' gu ja'tkam. ²⁴ Ba' gu ḡe'ḡerkam Israel kam

mi' ji soo'mdhak bhai' ba tikka am gu Jesusus, jup titda am:

—Gi no'p jup bach aagi'ñ no'p aap jir di' guch Xoi'kam na saak bha jimda'. ¿Ji'x jach ba' mik jup ka ti naira' nach ba' pik ba machia'? Kuch cham tu' bhaan ka titi'ñchoka'.

²⁵ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho gi nañ gu' tii bijik dir pu chu'm ba tu a'ga, ja'pji na pim gu' aapi'm cham jiñ jügi'ñ. Ni'ñ japim ip nañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ¿Kux cham aa dhi' pui' kai'ñkam bap jum kai'ch? ²⁶ Gu' ji na pim gu' aapi'm cham ti jügi'ñ sia kuñ tii jam nai'ñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam, na pim gu' cham tu'r dhi' gui' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira'. ²⁷ Gu' matgam gui' ji nam ji'k ti jii'ñdha' aañ jiñ bui nam ba' pui' ba ji bubuakia' nam bar jiñ kakasnira', pux maatit jiñ kaaya' am ip no'ñ ba ja bai'ñ, nam gu'x bhai' xiñ mat ka', gio aañ ya' dir mu ja'k pui'x bhai'p jix ja mat ka', ba' dai nam gammiji bañ kaichgida' mi' pui' jii'it. ²⁸ Aañ ba' mi' dhir xi ja aa'ñdhai xi ja guguuxdha' nam mi' pui' ba jimia' na jax ja'k jix aa' guñ Gi'kora' na ba' ja a'm ba ti niidhidha', na ba' cham ka ja tulhiiñchuda' gatuuk. Ba' cham ji'xdha' jaroi' kañ iixdha' sia tii ilhii'ñdha' git. ²⁹ Na gu'x io'm jir gø'kam guñ Gi'kora', cham ji'xdha' jaroi' ka iixdha' gu ji'k no' mit jiñ kø'k nañ jax tu a'ga mi' pui' ba jii na jax jix aa', na gu' ja a'm ba ti niidhidha'. ³⁰ Na gu' aañ gio guñ Gi'kora' maa'n ii'mda' pix jup duuk ich gook dit.

³¹ Ba' gu gø'gø'kam Israel kam na mit jax da'ngi gu joodai bax ma'yasak kat am na mit kai na pui'

ji' kai'ch. ³² Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesus:

—¿Jax ba' ku pim ba' bhai' bañ ñii'ñchu'n gu joodai? Na pim gu' tiiñ ñii'ñ nañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ¿Dhi' ki'n aa pim ba' moo ya' ba xiñ ma'yasam?

³³ Ba' gu gø'gørkam Israel kam jup kai'ch am:

—Ja'pji na chich jum kai nap maakam pix ba kai'ch nap tii tu a'ga na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, nap pui' kai'ch na pim saak gook dit maa'n ii'mda'p duuk gu Dios. Na gu' dhi' panaas pui' kat pix bap jum kai'ch nap jai' Dios jup jum ilhii'ñ, sia kup jir ja'ppix maa'nkam. Cham ji nach jum juanda' git siap jix bhai'm duukam jup tu bua, dai no'p cham pui' ja'k kai'chdha' git.

³⁴ Ba' gu Jesus jup ja titda ip gio:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkai'ñ aa mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, nap jum kai'ch: “Aapi'm ja'p ba ji bubuakia' na didios”? ³⁵ ¿Cham aa gu' dhi' cham tu' pix jap tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ? Gu' ja'pji maaxik ji pui' ja tiidak gu Dios gu bijik dir kam jam bopxi kat nam sap pu'ñi ja'p ji bubuakia' nam jir didios ka' gui' nam ji'k silhkam tu' ka'm nii'ñ. ³⁶ Gu' ba' aañ pu'ñi ip xib, mi' pui' xi chu duñiim iñ nat ji'k jax jiñ chiidak bhañ joot guñ Gi'kora' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Gu' ji na pim gu' aapi'm ya' pui'ñ chitda nañ gø'kam ki'n jiñ ua'tulhi'ñ buiñor nañ pui' xi jam titda nañ gui'r maraa'n nat bhañ joot. ³⁷ ¿Kux ba' gu' aañ tu'x bhai'm duukam jup tu buada' git aa no' cham guñ Gi'kora' bhañ jootsa' git? Tu' ku pim ba'p jiñ jii'gi'ñdha' git nañ jax tu a'ga no'ñ cham jix bhai'm duukam jup tu buada' git. ³⁸ Piam no' pim gu' moo ja'p cham ji'x jiñ kaim nañ jax tu a'ga, sia dai dho

na pim xi chi nii'ñdha' gux bhai'm duukam nañ jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora' na pim ba' mi' dhir ba machia' na silhkam jiñ buip tui'dhi' nañ ba' bhaankamu'n jix bhai'm duukam jup tu bua, cham tu' gu aañ diih pix, gam na pim ba' ba machia' nañ aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip.

³⁹ Ba' giilhim jix bhaak am na pui' ji' ja titda gu Jesus. Ti' aa'nda' git nam mi' pu buuphia', gu' ji nat gu' mi' dhir ja nakoo gu Jesus, pu jii.

⁴⁰ Silh pu bhii bhammi baasi'n dir ja'k na pai'r Jordaan Ak, ja'pni xia'lhbui dhir na pai' ja bopkonimik gu ja'tkam gu Juan, bhai' ba' pu oirida'.

⁴¹ Mui' ja'tkam mu jimida' am ji gu' na pai' oirida' gu Jesus nam jix kaim ka' na joidham tu a'gada', jup xi kai'chit am:

—Gu' bak ji moor silhkam ji na jax tu a'gada' gu Juan nap kai'chdha' na saak pu'ñi bha jimda' dhich jaduun na bixchu'x aichu'n. Sia kut gu' diih gu Juan cham tu' jax dhuuk na tu'r jix bhai'm duukam, ku gu'r silhkam ji na jax tu a'gada'.

⁴² Ba' mui' ti jii'ñ jamit gu mi' oi'ñkam buiñor gu Jesus.

11

Na ba mukia' gu Laasar

¹ Ba' bhammi baasi'n dir na pai' Betaania ti ti', bhai'x ka'ook ka' maa'n gu maa'nkam Laasar tiigim, nar ja'nni'ñ gu Mariiya gio gu Maarta.

² Dhi'r di' pix gu Mariiya nar ja'nni'ñ gu Laasar gui' nat jano' mu ai na pai' ka daa gu Jesus ji ua'dat gui' na joidham uub nat mi' xi choi'dhak tootnaran gio mi'p xi gaki'ñxi kuupa'n ki'n. ³ Ba'

gu Mariiya gio gu sipdhi'ñ Maarta mi'ji xi chu joot jamit nam sap aa'ñdhapu' gu Jesus mu na pai' oiri nax ka'ook gu ja jaduun Laasar. Ba' gui' na mit mu ja joot mummup ba aa'ñdhim am gu Jesus, jup titda am:

—Ma chu ai gui' na pim gook dit maap jix bhai' kai'chdha'ñ jaduun. Jix ka'ook.

⁴ Ba'p kai'ch gu Jesus nam ba aagi'ñ:

—Cham tu' pu mukia' ji matgam guñ jaduun no't moo ja'p jix io'm jup ma ai gui' gu ko'kdai' na jax chu'm ee. Matgam gu' dhi' na bhaan pix matgilhia' ji na giilhim bixchu'x aichu'n na pu tu duñia' gu Dios, gam na bhaan matgilhia' ip nañ aañ ja'xbui'p jir ge'kam na guñ Gi'kora' nat bhañ joot.

⁵ Ba' sia kux ja joi'ndat jix ja da' gu Jesus gu Mariiya gio gu Maarta gio ba' gu Laasar nam maap jix bhai' kai'chdha', ⁶ cham tu' ob mu jii bhammi nam pai' oi'dha' sia kum ti ba aagi'ñ nax ka'ook gu Laasar. Gook tanoolh mi' kapup xi juruun na pai' jax ba oiri. ⁷ Gatuuk ji na ba' mui'p bar jimdam, jup ja titda gu noonbi'ñ:

—Maik gor ip gio bhammi ja'k Judea na chich pai' dhir bha jii.

⁸ Gu' ji nam gu' am cham aa' gu noonbi'ñ, jup kai'ch am:

—¿Moo cham ja i'bbhi'ñ ap aa jiñ jaduun gu Israel kam ge'gerkam kup ba' moo gio mui'p bar jimdam? Na mit moo bhai' tiip jum ma'yasa joodai ki'n jano' nach bhammi xi oipimik.

⁹ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu jaroi' no' tataab mu pai' jimchu' na cham ji'xdha' moo jut-buip ba ilhia' mu pai', na gu' mu ti niidhidha' na

pai' jax ti kiispaidha', na gu'x bhai'x chu maax ka'.
¹⁰ Gu' ji no't gu' ba tuk na mu pai' tii jim, dho gu' dai dho na jutbui ba ilhia' piam ku gama ja'k pix ba jimda', na gu' cham tu maax ka' na mui' tii ti ñiidhidha', na gu'x chukgam ka' no't pix ba bhi'ñ gu tanoolh.

¹¹ Ba' mi' dhir jup ja titda ip gio:

—Mui' tiir jimdam iñ bhammi Betaania nañ ñiñiichdhara' gu Lasaar gui' nach maap jix bhai' kai'ch, nat tak am xi koi.

¹² Ba' gu noonbi'ñ jup titda am:

—¿Cham aa gu' diih ba ñiñia' pai' na duuk busnia' gu kooxmoda'? Cham jum aa' nap moop ñiñiichdha'ñ jaduuiñ.

¹³ Ba' dhi' na pu'ñi ja titda gu Jesus, ja'p kai'ñkam pui' ja titda nat sap ba muu ji gu Laasar, gu' ji na mit gu' cham maatit kai gu noonbi'ñ, ja'p jum aa' am na silhkam gu kooxmoda' bhaan tu a'ga na jax nañ koosii giop ba ñiñia'. ¹⁴ Ba' silhkam xi ja aagi'ñ gu Jesus, jup ja titda:

—Ja'pji muu ji guch jaduuiñ Laasar kat, ja'p moo gux gi'm nañ ya' jam aagi'ñ. ¹⁵ Ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji nañ moo ampik cham bhammip tu'ii' nat pai' dhuuk pui'm duu, na pim ba' pu'ñi dhuuji mi' dhir bix jam jujur ki'n ti jii'ñdhai bax biiñak ka' aañ jiñ bui no' pimit ba ti tii nañ tu' jax dhuñia'. Pu kanich mu jiim.

¹⁶ Ba' gu Tomaas, gui' nam Gook Dim ki'n jup jix mat ka', jup ja titda gu jai' noonbi'ñ gu Jesus:

—Each mu jiim no'm moo ja'p jix bhaak gu gø'gø'kam. Bhai'ch dhop ko'iix ka' bima'n dhi Jesus, ¿jax gip bua?

Gu Jesusus nap kai'chdha' nar di' gui' na ja dudua'ñdhat ja baapmigi'ñ gu koi'ñga'n

17 Ba' nat bhammi ba ai Betaania gu Jesusus, bha ja'p pix jax pui' tum kai'ch nat sap maakob tanoolh bap duu nat dir jum yaas gu Laasar. 18 Gu' ba' na gu' bhai' dhir Jerusaleen amuub baasi'n dir ja'p bipio' gu Betaania, ni ku chakui ji'x miikidha' nañ ba aaya', 19 ba' mui' pix ji eeda' am gu Israel kam ja'tkam bhammi dir kia'mi'ñ gu Mariiya gio gu Maarta nam guguuxi'ñdha' nam cham pik moo jax xim aa'nda' nat muu gu ja jaduun Laasar. 20 Ba' nat pui' ba ti kai gu Maarta na mu pai' dhir mui' ba jim gu Jesusus, mi ji xi mi nat namkim, gu Mariiya ba' mi' pup daa kiicham. 21 Ba'p titda gu Jesusus gama ja'k nat pai' ba nam:

—iEe ja! No'p moo ya'p tui'ka' git jin jaduun, moo chi chakui pui' tui'ngida' git guñ xiix Laasar. 22 Ku ba' gu' nañ gu' aañ jix maat na gu Dios jum kekeke' nap pai' dhuuk taanda' gu tu', pui' ji chu buusnia' jax no' pich ba tii'n.

23 Ba' gu Jesusus jup titda:

—Giop dodhia' ji matgam gum xiix. Aap moo cham jax jum aa'nda'.

24 Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Aa jii', jano' jia na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, nam pai' dhuuk dudua'di giop baapmigia' bix na ji'k gu koi'ñga'n. Jix maat in dho.

25 Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Ja'pji pu xiib ji, nañ gu' ya' bap tu'ii', aañ nañ jaroi' ja dudua'ñdhat giop ja baapmigi'ñ gu koi'ñga'n. Na gu' gu jaroi' no't pu'ni jotmoda' ma muu no' ti jii'ndhat aañ jin bui, aañ giop

bamii'ñdha' dua'ñdhai, ba' mi' dhir gammiji pu ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan. ²⁶ Gu' ba' gu jaroi' no't chakui tu' duu, na ya' kapup oiri dhi oi'ñga'n bhaan, no' pui'p ti jügi'ñ aañ jiñ bui, cham pai' dhuuk ka mukia', gammiji pu ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan, ja'pji no'p ti jügi'ñdha' git pix nañ jax jum titda.

²⁷ Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Ti jügi'ñ iñ ji bix nap jik jax kai'ch jiñ jaduun, nañ gu' aañ jix maat jia nap aap jir di' guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, gui' na saak bha jimda' ya' dhi oi'ñga'n.

Gu Jesus na susuakia' mi' na pai' yaasap gu Laasar

²⁸ Ba' daipu' pu'ni xi chidak gu Jesus nat jax ja'k gi' bhai' pu bhii ip gio gu Maarta nat baidham gu xio'gi'ñ Mariiya bhammi kiicham. Bhammi eek jix dhupii'ñ ba aagi'ñ na ba' cham jaroi' kaaya', jup titda:

—Ya' ba ai ba' xib guch jaduun Jesus. Muni dhir bhai' ba jim. Bha chu joot nap sap mu jimda'ñ xiix.

²⁹ Ba' moo jano' nat jax pui' ti kai, mi' pu bhii gu Mariiya nat ba namkim gu Jesus mu na pai' dhir bha jim. ³⁰ Nat gu' chakui mu ai kikcham tir gu Jesus, gama ja'k pix kam jüpi'ñ ju'ñdharan gu ge' kiicham nat pai' nam gu Maarta biipi' dir na jax bhai' ka jim. ³¹ Ba' nam gu' mui' mi'p ka daraa gu Israel kam ja'tkam kia'mi'ñ gu Mariiya nam mi' ka guguuxi'ñ na ba' cham pik moo xi'x buam xi chu tatda' ka' nat muu gu ja'nni'ñ, jai' pix mia'n jup bhii mit nat mi' dhir jotmoda' gamai' bhii gu Mariiya, nam gu' ja'p jum aa' nat mummu ba jii

di'n kir na pai' yaasap gu ja'nni'ñ, na chi sap ba' mu eji suakimii na ji'x am jum ju'ñdha'.

³² Gu' ba' nat mu ba ai gu Mariiya na pai'm jüpi'ñ gu Jesus, mi o'lhia'n ki'n kikkuk biipi' dir jup titda soi'm ilhdhat:

—Aach tak moo ya' cham pui' tu'ch doodañ jaduñ. Chi gu' moo chakui pui' tui'ñgida' git ji guñ xiix no'p ya'p tui'ka' git aap.

³³ Ba' gu Jesus jai' bhai' joi'ndara'p ji chum suulh na joi'ndam kee gu Mariiya na suakit mi o'lhia'n ki'n ba kikk nax buam jum aa', gio gu Israel kam ja'tkam nam mi ja'p gu'kat jai' tiip suan. ³⁴ Ba' xi ja tikka gu Jesus, jup ja titda:

—¿Paa pimit ba' yaas?

Ba' gui'p xi aagi'ñ am, jup titda am:

—Dho mummuni. Pu kani maik jach ti ti'mpu'ñ jaduñ.

³⁵ Ba' nat mu ba ai gu Jesus na pai' yaasap, bhai' ji susua ip jai'. ³⁶ Ba' kai'ch am gu Israel kam ja'tkam nam nii'ñ na suak:

—Jai' dho bak alh tiix buam jup jum aa', nam gu' chi gook dit maap jix bhai'm daagich.

³⁷ Jai' ba'p kai'ch am:

—Chakui dho chi pui' tui'ñgida' git dhi Laasar kat no' ya' oirida' git dhich jaduñ, na gu' pu dua'ñdha' git jia nat jax bhai' ji chu ai, ja'p na jax gui' na cham ñia kat nat dua'ñ. Aañ ilhii'ñ na moo dhi' pu'ñi git ip, gu' ji na gu' jano' pik cham ya'p oiri.

Na duadii giop bamgia' gu Laasar na ka muukix ka'

³⁸ Ba'r jix moik ai' di'n kir bhiji na mit pai' yaas gu Laasar, jodai komaarak ba' ki'n bha kuup. Ba'x

io'm mia'n mui' xi ai gu Jesusus bhai' na pai' yaasap gu mukdha', sia pui' ji ñakgat nax buam tu tatda',
³⁹ ba'p kai'ch:

—Ea gor mi' dhir ja'k xi bua dhi komaarak jodai na ki'n bha kuup.

Ba' gu Maarta gui' nar ja'nni'ñ gu Laasar kat, jup kai'ch:

—¿Kux ba' gu' chi giilhim bax uub ji? Na gu' maakob tanoolh ba ua' nat dir jum yaas.

⁴⁰ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Matgam gu Dios cham tu' xijaichu'n ji nax bhai'm duukam jup tu duñia'. Ja'pji aapi' no'p jix biiñak kat aañ jiñ bui bix jum jur ki'n ti jigi'ñ na pui' ji chu buusnia' jax ñap ilhii'ñdha', nañ jax bam titda bo bii'pi'.

⁴¹ Ba' ja'k xi bua mit ip gu komaarak jodai na ki'n bha kuupich bha gai di'n kir na pai' yaasap gu Laasar. Ba' gu Jesusus jix dhaam ja'k xi chi tügik bhai' ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Jum taxchaabgi'ñ iñ jiñ Gi'kora', aap nap bhammi dir bhañ kex dhaam. ⁴² Nañ gu' aañ jix maat nap gammijiñ kekē'ñ Gi'kora' sia nar pai' dhuuk, nañ gu' aañ jum a'mkam pix ya ja'p oiri. Ba' xib jiñ a'm jum aa' nañ jix bhai'm duukam jup tu duñia' ja niñ'ñchudat dhi ja'tkam nam kapbhai' mui' ya'p tu'ii', nam ba' machia' na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

⁴³ Ba' pui' xi chi'ñk jup titda gu mukdha' gē' ki'n:

—Jiñ jaduun Laasar, xi buusaiñ bhiji dir di'n kir!

⁴⁴ Ba' moo jano' bhiji dir ba ji buus gu Laasar nat jax mu jiñkai gu Jesusus, pu pui' na jax ba bhiibgichu' gu tootna'n gio gu noonbi'ñ, gio gu buibsa'n bhai' pu iñixchu' komaarak jannulh ki'n

na mit jax dhuuk bhiji pu bai di'n kir. Ba'p ja titda gu Jesus gui' nam mi'p tu'ii':

—Gor xi bhippio'k ku mu ja'p ba' oilhia'.

Nam tii chu a'gada' gu gɛ'gɛrkam na jax dhui mu'aa' gu Jesus

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

⁴⁵ Ba' mui' jai' dhit ti jii'ñ jamit gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesus na mit tii nat pui' ji' tu duu, gui' na mit mu dir bha oi kia'mi'ñ gu Mariiya nam ampik mi'p ka daraa nam ka guguuxi'ñ. ⁴⁶ Jai' gu' dai ji na mit xi boop na mit ja aa'ñdham gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' nat jax tu duu gu Jesus.

⁴⁷ Ba' gui' nam jir ja gɛ'gɛrkam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, maap xim daagik gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' ma tu a'ga mit mu xi jimik nam pai' tu a'gada' gu daix a'aixkam, bix jamit jup xi ja baidhak gu gɛ'gɛrkam jum aa'ndam, jup kai'ch am:

—¿Jax jach ba' duñia' gu maa'nkam? Tii' na gu' oidhim nax bhai'm duukam jup tu bua. ⁴⁸ Nam gu' dhi' bix mu ja'k ji kaaya' gu ja'tkam no'ch mi' pix xi ñii'ñ. Ba' gu gɛ'gɛrkam Rooma kam dai nam bhai' ji bhaaku' no' mit ba maat, bha jimim dho gu' ya'ch kooda' bix dappaam maa'n jimdam nach ji'k ya' oi'dha', gio nam jich ialhchulhdha' dhich chiopi'.

⁴⁹ Ba' gu Kaipaas gui' na jano' pik gui' gu oidha' jir ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

—¿Aa gu' aapi'm cham maat ji jia na jax ja'k jir am? ⁵⁰ Ni ku pim jax xim aa' panaas nar am na

maa'n maa'nkam piX mukia' jich a'mkam biix na ji'k ja'tkam ya' dhi Israel, nam ba' cham biix jich kooda'.

⁵¹ Ku gu' gu Dios ji nat pui' ja'k jurtuda gu Kaipaas na ba' pu'ñi ja titda gu jai' gɛ'gɛrkam, na gu' jano' gui' gu oidha' pui'p jir ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch, gu Jesus na aagit jup kai'ch na ja a'mkam mukia' gu Israel kam ja'tkam, ⁵² gam sia gu jai' nam mu ja'p oi'dha' biix kap na ji'x oi'ñga'n, ba' ja'p ji buusnia' na biix maap ba ja jumpada' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Gi'kora'. ⁵³ Ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam xi chu a'gimik gu gɛ'gɛrkam Israel kam nam sap mu'aa' gu Jesus no' mit pai' ti.

⁵⁴ Ba'x ixchuixim piX ba oirida' gu Jesus, na gu'x maat nam jax tu a'ga gu gɛ'gɛrkam. Ba jii bhai' dhir Judea nammi baas ja'k na pai' Eprain ti ti' na gɛ' pa'r kiicham, na amuub bipio' na pai'r gampix jix chu gak kir. Mi' ba' pu oirida' ja bim gu noonbi'ñ nam jax ba oi'ñ.

⁵⁵ Ba' moop ba miamlhim nam pai' dhuuk tu piastatda' bhaan paaskua ta'm gu Israel kam ja'tkam. Mui' piX ba ji ɛɛ am bhammi Jerusaleen mu dir ja'p kam na jax a'lhich jir kikcham, nam sap ba' biipi' dir bhai' soi' bam ilhii'ñdha' ampik nam aaya' nam pai' dhuuk bhai' ji chu piastata' gu bhaan paaskua ta'm. ⁵⁶ Ba' biix nam ji'k pu'ñi bhammi aajim Jerusaleen gu ja'tkam, bha ja'p ti ti tikka' am gu Jesus na pai' ja'k jax chu'ii'. Tiim ti tikkada' am bhiji ji baapki gɛ' chiop, jup kai'chdha' am:

—¿Paa chi ba' moo ja'k bhii? ¿Ka' ba' iam ya' aaya' aa chi jano' na pai' dhuuk pik bar piasta ka'? ¿Jax japim ilhii'ñ aapi'm?

⁵⁷ Nam gu' gu ja gø'gørkam tuk gui' nam bhai' gø' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', pui' pu ja titda am biiix gu ja'tkam na sap no' jaroi' maadit pai' nii'ñ na oiri gu Jesus, jotmoda' ja aagi'ñdha' nam ba' dagia'.

12

Gu ubii na mi choi'dha' gui' na joidham uub tootnaran gu Jesusu

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Ba' na xijum maa'n tanoolh pik ba bi'chu' na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm, mui' ma jii gu Jesus bhammi Betaania na pai' kio gu Laasar gui' nat dua'ñdhak giop bamii' na ba muukix kat. ² Ba'x bhai'm taatit ma chu bhai'ñ jamit gu koi' gu jurnik kam nam tu onbai'ñdha' gu Jesus, nam gu'x bhai'm taat nat mi' ba ai. Gu Laasar jai'p ma chu juu bii'ma'n gu Jesus maap ji dharaibuk mi sonpan gui' na bhaan tum kua', gu Marta ba' dai nat pik mui' ji ja bhii'ñ. ³ Ba' gu Mariiya mi' ba ai na pai' daakat tu kua' gu Jesus ji ua'dat gui' na joidham uub nax dha'ram namik, ba' mi' xi choi'dhak tootnaran giop xi gaki'ñxi kuupa'n ki'n. Joidham ba tu uub ji gu' miji ba'k chir nam pai' daraa, nat gu' biiix kap miji ja'p jim tii'mo. ⁴ Ba' gu Juudas Iskariote na maadit jir dhi' gu mambhiiix gook gu noonbi'ñ gu Jesus na gatuuk maaxik kiisa' nam boi bhichdha', jup kai'ch mi ja'p daakat:

⁵ —¡Uu gu' alh ja'p moor tu' kub ji ba' dhi'! ¿Cham bhai' aa na alh jum ga'rai ji'k baik jix cha'tmam oo'm aixim ki'n gu tuumiñ mu ja'k ja makia' gui' na alh cham bhai' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'? Na gu' dhi'x dha'ram namik, na gu' giilhim joidham uub.

⁶ Ku gu' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Juudas, cham tu' ji na moo silhkam jix ja joi'ndat jup kai'ch gui' nam cham tu' bia', ja'pji na diilh tiix gaamum gu tuumiñ ku ba' tii aa'ndagit nam ga'ra' gui' na joidham uub. Na gu' pui' pu tu buada' na tii umua'ñdhix ka' na kusbioda' gu ja tumñi' gu jai' noonbi'ñ gu Jesusus, diilh xi gaamui ji'k na ilhii'ñdha'. ⁷ Ba'p titda gu Jesusus:

—Aap moo cham jax kai'chdha' jiñ jaduuiñ. Matgam gu' dhi Mariiya pu pu kai'ñkam ulhiñ kat ji dhi' na joidham uub na ba' pu'ñi mi' bañ choi'dha'ñ chooton am no' ñich ya' ba ai, nat gu' xib pui' ba ji buus nam bañ yaaspa' gu ja'tkam. ⁸ Gu' gui' nam cham tu' bia', matgam gammiji ya'p tui'ka' am ji jam bui na pim alh jup xi ja palhbuidhat ku gi ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha', nam gu' cham pai'm ti'ñcho. Gu' aañ matgam ya' pix ja'p bhichu' ji dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p pik ba ji jiiñ chi gu'.

Gu gè'gèrkam nam bax mu'aak ka' gu Laasar

⁹ Mui' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam pui' ba ti kai mit na bhai' dhir oiri Betaania gu Jesusus. Ba' mui' ma jii mit na mit ti tiigim no' moo silhkam bha oiri, gam na mit bhaan jim iatak nam jix chiigik gu Laasar gui' nat dua'ñdhak giop bamii' gu Jesusus na tii ba yaaspich mukxikam. ¹⁰ Ba' giilhim jix bhaak

am gu ja gɛ'gɛrkam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, jup kai'ch am nam sap biix mu'aa' gu Laasar biindai gu Jesus, ¹¹ na gu' sap dhi'r kuiñcha'n na gan mumki nam ba' mui' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam mu ja'k pix ba kaichu' gu Jesus na mit ji chiigik nat dua'ñ, gui' ba' mi' pix ja'p ji bi'iim am.

Na gɛ'kam ki'n bhammi ba aaya' Jerusaleen gu Jesus

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹² Mui' ja'tkam bhai'p tu'ii' am ji gu' Jerusaleen nam tu piastat gu bhaan paaskua ta'm. Ba' buimgidhak pui' ba ti kai mit na sap mu ja'k ba jim gu Jesus bhammi ja'k Jerusaleen. ¹³ Ba' na mit jax i'ki gu ko'kmarak jaaja' miji xi ji dhuu'ñ jamit na mit namkim mu na pai' dhir mui' ba jim jup xi kai'chidhat gɛ' ki'n:

—Ja'p moor jix uañ ji tu' silhkam dhi' na jaroi'r jich gɛ'kam tuk ya' dhi Israel, na jaroi' bhaankamu'n ya ja'p oiri guch Gi'kora'!

¹⁴ Ba' gu Jesus maa'n xim taiñbuidhak gu bhurru bhai' xi dhaibuk mui'p ba tu jimchudim na mit ba tii gu ja'tkam. Pui' ji chu buus na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' nat pai' tum ua'nak bijik nap jum kai'ch:

¹⁵ Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum aa'nda' ji Jerusaleen oi'ñkam.

Pu kani git na mi'ñi dhir bhai' ba jimda' gu jam gɛ'kam tuk alhi'ch bhurru ta'm.

¹⁶ Ku gu' gu noonbi'ñ gu Jesus pu cham maatit ke'ke' am ji na jax ba'r jum duukam biix na ji'k jax tu buada', ni kum cham maatit ke'ke' ip gu'

mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nam dhi' aagit jup kai'ch. Nammi ji nat pai' dhuuk muukik gio duadik jup ba jiix dhaam na mit ba' bhai'x maatit ji kai na bak bix pui' tu ua'nix ji tii na ji'k jax tu buimik gu Jesus, pix ji nam gu' cham maatit keket.

¹⁷ Ba' bix gui' na mit ji'k tii gu Jesus nat dua'ndhak giop bamii' gu Laasar na tii ba yaaspich mukxikam, mu ja'p pix ja'x pui' tu ja a'gi'ndha' am gu jai' nam chakui maat. ¹⁸ Pui' ku mit ba'x bhai'm ilhdhak mui' xi nam gu Jesus mu na pai' dhir mui' ba jim, nam gu' pui' ba te kee na joidham jix bhai'm duukam jup tu bua. ¹⁹ Gu' gui' nam pariseos jum titi'nda' gu' giilhim jix bhaak am ji, jup jum ti titda' am mi ja'p oipot:

—iDho jaiñ na pim jax ti niñ! ¿Jax jachich gip ba dooda siach chiñ o'bhagiñ? Nam gu' giilhim bix pix mu ja'k ba kaichu'.

Nam ba ga'ngada' gu Jesus ji'kchi gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'ga

²⁰ Ba' ji'kchi bhai'p oipo am Jerusaleen gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada' nam pai'p tu'ii' gu mui' ja'tkam, nam bhai' dhir tu daan xi chu pias-tatdat gu bhaan Paaskua ta'm ja bim. ²¹ Ba' dhi' ji' nam griago ki'n tu a'ga, mu ja'p ji chugik ba tikka am gu Piliip gui' nar Betsaida kam na Galilea dibir bhaan bipio', soi' xi chitda am na ba' ja aagi'ndha', jup titda am:

—¿Paa ja'k jax chu'ii' gu Jesus? No' pich iam jich aañ jiñ jaduun. Aach tiix ñio'kdhak ji.

²² Ba' gu Piliip mu jimik ba aa'ndhim gu Anrees nam tu' tikka gu ja'tkam, gook dit jamit ba' mui' ma

jii na mit aa'ñdham gu Jesus mu na pai'p tu'ii' nam ti tikka gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'ga. ²³ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho nat gu' xib ya' bam ai jia nañ pai' dhuuk muuki giop bamgia' kum ba' ba xiñ maachim nañ jir tu'p tu'm da' guñ jaaduñ. Ya' bar bhaan gu' nañ pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam na pai'x io'm gø'kam ki'n bañ dhaasa' guñ Gi'kora'. ²⁴ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' gu kai'ñ gu tiriik, na cham jixdha' mui'dha' no' mu pai' pax pu ulhñix, gu' dhi'm aa'nda' ji na mu ja'p jum ixia' dibñir ta'm na ba' mi' dñir buusni mui' ba kaicha'. Pu'ñi ip ba' aañ, bñipi'm aa' nañ jiñ chulhiñai mukia' ja a'mkam gu ja'tkam nam ba' mi' dñir pu'ñi bhai' ji machia' nañ jir tu'p tu'm da'. ²⁵ Ba' gu jaroi' no' daix aa' na gammijix bhai' tu jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, am ti'ñchoka' na cham bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no' gu' cham tu' bhaan jax jim aagat ti jñigi'ñ aañ jiñ bui, siat chi bñix aixim jix buam jum duukam bhai' a'miram ji chu jii, dho gi gu'x bhai' tu jimia' ji gatuuk, nañ gu' pu baidhika'x dhaam na pai' gammijix jikgim bap tui'ka'. ²⁶ Ba' gu jaroi' no'x aa' nañ kaichgit jiñ a'mkam ba tu juanda', jum aa' na bñix juraa'n ki'n ti jñi'ñdhat mi' pui' xi jimda' nañ ji'k jax tu a'ga, na ba' ja'p ji buusnia' na gammijiiñ bñim jup tui'ñgida' sia nar pai' dhuuk, na gu'x ki'galhdhat bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na jootom mukia'

²⁷ 'Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji xib, ampix pui'x buam tu tatda'. Chi na ñich gu' pu kai'ñkam pax bha jii ya' dhi oi'ñga'n, cham bhaai' nañ jax jup

ba ji chüda' guñ Gi'kora': "Jiñ palhbuidha' ap jiñ Gi'kora' nam cham ji'xkat jax jiñ dhoo'da' gui' nam xiñ bhaamki'ñ." Jax dhu'i na ñich gu' pu kai'ñkam bha jii nañ ya' pui' tu kuugalhdha' nat ji'k jax jiñ chü'n. Gu' ja'pjani nañ tüda': "Jiñ palhbuidha' ap jiñ Gi'kora' nañ ba' pui' tu kuugalhdha' na pich ji'k jax jiñ chüdak bhañ joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap aap giilhim jir gø'kam."

28 Ba' mi' dhir bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k jup kai'ch:

—Xiñ palhbuidha' ap jiñ Gi'kora' nañ pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiñ chüdak bhañ joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap aap giilhim jir gø'kam.

Ba' gø' ki'n bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam jup tum kai'ch:

—Matgam jañich pu pui' ba duu ji. Gø'kam ki'n jix bhai'ñ chaat iñ nap mi' pui' tu kuugalhdhim nañ jax jum tüda. Jix io'm jañ jix bhai' bañ chaat ka' no' pich büx pui' ba tu kuugalh.

29 Ba' gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' na mit kai nat bha tum ñio jix dhaam dir, jup kai'ch am nat sap tu' pix gø' tir. Jai' ba' maakam jup tü mit, jup kai'ch am:

—Nobii'ñ guch Gi'kora' ji nat bha tu a'gi.

30 Ba'p ja tüda gu Jesusus:

—Dho aapi'm na bha jam guguuxi'ñ dhi' nat bha tu a'ga, cham tu' aañ, na pim sap ba' ya' dir ja'p ja'k cham jax kam aa'nda'. 31 Nat gu' xib ya' bam ai na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios büx gu ja'tkam nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa', gio nam ji'k cham mi' pui' jimia'. Gio gu ja'ook na ya' tu daam kük dhi oi'ñga'n, mi' pix ja'p ji bi'ya' xib dir. 32 Na

gu' aañ nam pai' dhuuk jiñ xissapa' kuruus ta'm, mui' bhai' ji chi jii'ñdha' am aañ jiñ bui.

³³ Ba' dhi' pu'ñi ja'k ja titda gu Jesus gu ja'tkam na ja aagi'ñ na jax ja'k jum duuji mukia'. ³⁴ Ba'p titda am gu ja'tkam:

—¿Gi na ba'p jum kai'ch mi u'uan ta'm nach tu jiñkui'ñdha' nat pai' tu ua'nak gu Moisees na saak guch Xoi'kam na Dios bha jootsa', cham pai' dhuuk mukia' no't pu'ñi ya' ba ai? ¿Jax ji kup ba'p kai'ch nam aap jum sissapa' kuruus ta'm? ¿Ka' gui'p jir jumaich Xoi'kam aa na bhaan tu a'ga mi u'uan ta'm na saak cham pai' dhuuk mukia'?

³⁵ Ba' gu Jesus jup ja titda ip gio:

—Aañ pix ba jam aagi'ñ iñ jiñ jaaduñ nañ jax jiñ dhuñia' jootom, cham jañ moo pui' pix jam titda. Ba' no' pim jix aa' na pim jix chu maax kir bap tui'ka', mi' pim pui' ba jimia' nañ ji'k jax tu a'ga, na gu' aañ ja'p ji buusan nañ joidham gø' tanoor nañ ji'x ya' kapup oiri. Cham maat japim gu' na pim pa ja'k bhichu' na pim gu'x chu tukgam kir jup tu'ii'.

³⁶ Ba ti jii'ñdha' pim aañ jiñ bui nañ ya' kap tu'ii' jam bui nañ tu jam bi'ñxi'ñ, na pim ba'ñ biim bap tui'ka' na pai' joidham jix chu maax.

Ba' mi' na pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesus, mi' pix ja'p ji bhii, pu jii o'ñchixim. Cham pai' ka tii mit.

Na jax jir jum duukam nam ba' cham ti jii'gi'ñ gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesus na tii tu ja a'gi'ñ

³⁷ Ba' pu cham ti jii'gi'ñ am gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesus sia ku tii ja nii'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua. ³⁸ Pui' ji chu buus nat ji'k jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, nap jum kai'ch:

Cham ji'xkat jiñ jii'ñ jamit gu ja'tkam jiñ Gi'kora'
 nañ alh tii pup tu ja a'gidhimik,
 ni sia kuñ chii ja nii'ñchudat jix bhai'm duukam jup
 tu bua.

³⁹ Gio ba' ja'pnip tu ua'nak gu Isaiiyas kum ba'
 cham ti jii'gi'ñ gu Israel kam ja'tkam buiñor gu
 Jesus, na ja'pni mui' ji kiksa:

⁴⁰ Gu Dios pix jup tu duu ji gu' nam ba' cham maatit
 ti nii'ñdha' sia kum tii ti nii'ñ na tu' jax jum
 bua,

panaas ku moo kuukup ka' gu ja buupui,
 ni nam cham maatit ke'ke' na jax jir jum duukam
 ka' sia kum tii ke' na ji'k jax tum a'ga gu
 ñio'ki'ñ,

nam jax dhui pix cham soi'm ilhdha' buiñor na ba'
 cham tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'.

⁴¹ Pux maat jia gu Isaiiyas na guch Xoi'kam
 giilhim jir g'e'kam, pui' kut ba' pu'ñi ja'k tu ua'nak
 na dhi' aagit jup kai'ch na ji'k jax tu duñia'.

⁴² Kum ti gu' moo siamri mui' ti jii'ñ ji gu Israel
 kam ja'tkam buiñor gu Jesus, kux gu' iam, gam
 sia jai' dhit gui' nam jir ja g'e'g'er kam tuk. Dai ji na
 gu'x ixchuixim pix nam cham machia' gui' nam
 pariseos jum tii'ti'nda', nam gu'x ja iibhi'ñ nam
 ja iattulhdhai ja bui gu jai' g'e'g'er kam pu mai' ja
 ardimia' mi' dhir g'e' chiop no' mit jax dhuuk maat.

⁴³ Nam gu' kax joojoi'ñ nam mi' pui' jii'mda' nam
 jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu ja'tkam, cham tu' na
 jax ja'k jix aa' gu Dios, gam nam kax aa' nam
 mu dir bha ja'k bii'x pix tu' ka'm ja niidhat pix jix
 bhai' ja titdada' gu ja'tkam. Gu' no' mit ba maat
 nam ba kaichu' gu Jesus, pu maa'n jimdam ja
 bhaamkidha' am jia.

Gu Jesus nap kai'chdha' nam jum tulhiiña' gatuuk gui' nam ji'k cham mi' pui' jimia' na jax tu a'ga

⁴⁴ Ba'p ja titda ip gio gu Jesus g'e' ki'n nam ba' k'e'e'k'e':

—Gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, bix buiñor ti jii'ñdhaip jum duña' guñ Gi'kora' nat bhañ joot. ⁴⁵ Piam no't jaroi'x bhai' bañ maat nañ jir tu'p tu'm da', bix gui' nat bhañ joot jup ba machia' nar tu'p tu'm da', cham tu' dai aañ. ⁴⁶ Na ñich gu' aañ bha jii jia ya' dhi oi'ñga'n nañ ya' tu ja bi'ñxidha' gu ja'tkam nam jix chu tukgam kir jup tu'ii', na gu' aañ ja'p ji buusan nañ joidham g'e' tanoor, na ba' gu jaroi' na ba ti jii'ñdha' aañ jiñ bui, jix chu maax kir ji bi'ya'. ⁴⁷ Cham tu' nañ aañ ya' e'e'ji pui' xi ja titdaimi nam giilhim jix u'ua'tulhdhix ba ja tulhiiñchuda', gu' ja'pji nañ ja'kbui' kat ya' ja palhbuidha' ji nam jax dhuuji cham jum tulhiiña' gatuuk. Mi' dhir jam ba' diilh jup bam tigia' no' mi' pui' jimia' nañ ji'k jax tu ja a'gidha', piam ku gu' cham. Diilh ba' bax maat guñ Gi'kora' na jax ja dooda'. ⁴⁸ Piam kum jai' dhit cham jiñ kaim nañ ji'k jax ti tu a'ga nam cham jiñ kugaldhat, cham jax bua dho. ¿Jax jañ gip ja tiida' aañ? Jumaix jai'ch ji gu' gui' na pik ja aagi'ñdha' nam kuiñcha bia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, dai na xi ja aa'ñdhai na mit silhkam cham mi' pui' jii nañ ji'k jax tu ja a'gi'ñ xib. ⁴⁹ Nañ gu' aañ cham tu' diilh pix pui' tu a'ga jia gammiji nañ diilh jax ilhii'ñ, ja'pji daipu' nat ji'k jax pix jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'. ⁵⁰ Na ba' gu jaroi' no't jiñ k'e'e'k mi' pui' ba jii nañ ji'k jax tu a'ga, pu baidhika' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', na gu'

gui' pɪx jir ñio'ki'ñ dhi' nañ jɪ'k jax tu jam a'gi'ñ, nat gu' pu'ñi ja'k xiñ aa'ñdhak bhañ joot.

13

Gu Jesusus na ba ja bopkoñdha' gu ja tooton gui' nam jɪ'k kaichu'

¹ Ba' takaab dir na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam, pux bhai' bax maat gu Jesusus nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor guch Gi'kora' nat pai' dhir bha jii. Cham jax bua sia ku mit diilh ya' ji bii gui' nam jɪ'k kaichu', na gu' pui' na jax jix ja joi'ndat bax ja da'da' sia kut ba jii nat jax jix ja joi'gilh ya' dhi oi'ñga'n na ja biim oilhimik. ² Ba' na mit pai' dhuuk ba ji chu juu gu jurnik kam, gu ja'ook pui' ja'k ba jurtuda gu Juudas Iskariote maraa'n gu Simoon Iskariote na sap maaxik kiisa' gu Jesusus nam boi bhichdha', dai pui' pɪx bam aa' mi' dhaakat na tii tu kua'. ³ Gu Jesusus pui' pɪx xim aa' jura'ram bhaan nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor gu Dios nat jaroi' bha joot. Pux bhai'x maat gu' na biix bhaan ji chu bi'ya' sia nar tu', gam na biix tu daam ba kiika' ya' dhi oi'ñga'n. ⁴ Pui' xim aagat ba' moo jotmoda' nat jax kikbo mi' na pai' daakat ka tu kua' gu jurnik kam, bhai' ji kua gu tɛb kutuuna'n na daam dir tii'chu', mi ja'p xi dhaasak bhai' ji bhii maa'n gu jannulh joidham jix moik. Mi' dhir ba' bha ja'p xi buraak jurban ⁵ bhai' ji ja bopkoñ gu ja tooton gu noonbi'ñ, dai nat jax ja'aa ta'm tua gu suudai', gu jannulh ki'n ba' xi ja gaki'ñxidhidhat gui' nat bha ja'p xi buraak jurban.

⁶ Ba' na pai' dhuuk gu Peegro tiip bax bopkoñdham gu tootna'n, cham aa', jup kai'ch pix:

—¿Aañ aap moo pui' pik ba jiñ bopkoñdha' guñ chooton jiñ jaduun'?

⁷ Ba' gu Jesus jup titda:

—Matgam gu' saalh ka maachim ap jiñ jaduun' na jax jir jum duukam nañ ba' jam bopkoñi'ñ gu jam tooton. Gu xib gu' chakui ji nap maat.

⁸ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—¿Cham aa gu' aañ moo chakuiñ bopkoñdha' ap tu'ñ chooton? Nap gu' aap giilhim jir gø'kam, cham tu'r jum jupaabkam iñ.

Ba'p titda gu Jesus:

—Dho bak gu' cham tu'ñ bui kap tui'ñgida' ap no'p cham aa' nañ jum bopkoñdha' dhim tooton.

⁹ Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Xiñ bopkoñi'ñ ku giñ jaduun'. Bix xia dhiñ ñoonob jap jiñ bopkoñdha' gio ba' dhiñ mo'. Aañ jix aa' ji nañ gammijim buip tui'ñgida'.

¹⁰ Ba' gio mui'p ji ñio gu Jesus, jup titda:

—Jax dhui nax kiki' gu jam noonob gio gu jam moom, na pimit gu' kia'pix batbia. Cham jum aa' nañ jam bopkoñdha', dai ji dhi jam tooton nat ba dirbat na pim ki'n jiim nañ ba' ya' jam bopkoñi'ñ, sia ku pim cham tu' moo bix jix batbix na pim ji'k jiñ kaichu'.

¹¹ Na gu' pu bax maat gu Jesus na maadit maaxik kisa' nam boi bhichdha'. Pui' ku ba'p ja titda nam cham tu' bix batbix nam ji'k kaichu'.

¹² Ba' nat pai' bix ja timo nat ja bopkoñ gu ja tooton, gio mup ji dhaibu sonpan gui' na bhaan tum kua' xi chi'ik ip gio gu tøb kutuuna'n. Mi' dhir ba'p ja titda:

—¿Jix maat japim aa na jax jir jum duukam na ñich ba' jam bopkoñ gu jam tooton? ¹³ Aañ silhkam dhor gɛ'kam na pim jax bañ chüiti', gio nañ bixchu'x aichu'n. Cham tu'r gama ja'k na pim jax kai'ch jiñ jaaduñ. ¹⁴ Kuñ chi gu' jam bopkoñ ji gu jam tooton sia kuñ giilhim jir gɛ'kam gam nañ bixchu'x aichu'n nañ pu tu duñia' na pim jax bañ ñii'ñ. Aapi'm ba' düilh ya' dir ja'p ja'k pui'p xim bopkoñdhat gu jam tooton bix ji'ma'n. ¹⁵ Na pim jax bañ ñii'ñ aañ na ñich jam duu, pu'ñi ja'k japim ba'p tu kuugalhdhidha' aapi'm gammiji ti'ñchokat. ¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu tujuandam na mi' pui' xi chu duñiidha' na ji'k jax tüdaidha' gui' na buiñor tu juanda', na gu' bita'n jup tui'ka', cham tu' ja'xbui'p jir gɛ'kam ka' gu' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'. Gio ba' ja'pni ip na jax gu jax chu'm tujuandam no' mit pai' joot na jimia', mu jimia' dho na gu'x mat ka' jia nar tujuandam ka' pix, cham tu' pui' na jax gui' na mu jootsa'. Aapi'm ba' pu'ñi ip jiñ jaaduñ. ¹⁷ Mi' pim pui' xi chu duñiidhat na pim jax jiñ ñii'ñ nañ jam bua gio nañ tu jam a'gi'ñ no' pim jix maat na jax jir jum duukam, na pim ba'x jijikgim jup tui'ka'.

¹⁸ 'Sia kuñ gu' cham tu' moo bix jup jam titdat jup kai'ch na pim ji'k ya'p tu'ii', nañ gu' aañ jix maat nañ ji'k pix ja daa' gui' nam gammiji bañ kaichgida'. Na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: “Maadit bhai' jiñ bhaamki gui' na mit ji'k jiñ bñm tu juu.” ¹⁹ Xib dir jañ pui' ba pup xi jam titdañ jaaduñ na pim ba' ba pup jix mat ka', ampik na pui' tum kuugalhdha', na pim ba'x io'm ba ti jüigi'ñdha' no't pui' ba tum duu na aañ pix jir di' guch Xoi'kam nañ

jax pu bar di' sia bijik dir. ²⁰ Pu ka nañ moo silhkam ya' pu jam tida', na gu jaroi' no't jix kigalh gu jax chu'm jiñ chujuandam tuk, no' mu ja'p pai' jimdat jiñ a'mkam tu a'gim, ja'p ji buusnia' na aañ na xiñ kigalhdha'. Gu' ba' gu jaroi' na xiñ kigalhdha' aañ, guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' nax kigalhdha' ip nat jaroi' bhañ joot.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na sap gu Juudas maaxik kisa' nam boi bhichdha'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹ Ba' mi' na pu'ñi xi kai'chimik gu Jesus, bhai' pix joi'ndara' ji chum suulh, jix buam bhai' jim ilh ii'mdagaram bhaan. Ba'p ja titda gu noonbi'ñ:

—Maadit aapi'm moo maaxik jiñ kisa' nam boiñ bhichdha' gu ja'tkam. Aañ moo ya' pu jam tida.

²² Ba' gu noonbi'ñ bhai' pix xim nini'ñ am, nam gu' cham maat na jaroi' ba' aagat jup kai'ch na pui' maaxik kisa'. ²³ Ba' maadit gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesus mi' dhir ja'p daa sonpan. ²⁴ Ba' gu Peegro ja'p xi dhuiñxi na sap mi' dhir tikka' na jaroi' ba' aagat jup kai'ch na pui' maaxik kisa', na kapbhai' mi sonpan daa. ²⁵ Ba' gui' amuub dir jup ba tikkax dhupii'ñ ki'n, jup titda:

—¿Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum kisa'ñ jaduun? ¿Jax chu'm jir di'?

²⁶ Ba' gu Jesus jup xi aagi'ñ, jup titda:

—Dho nap pix ni'ñdha' nañ jaroi' ti bi'ñxidhai mu ja'k xi makia' gu timkalh. Dhi'r di' ka'.

Ba' pui' xi chi'ik, nat jax daa gu timkalh, xi chi bi'ñxidhak mu ja'k xi maa gu Juudas Iskariote, maraa'n gu Simoon Iskariote. ²⁷ Ba' nat kia'pix

maa'n bhai' ba kii, bhaan pu baa gu ja'ook. Ba'p titda gu Jesus:

—Xib jap ba' ba jimda' Juudas nap jax pui'x chu duñiim saak, dai na moo jotmoda' git.

²⁸ Ba' pu ni maadit gu biix nam ji'k mi dharaa kut jix maatit kai gu Jesus na jax kai'ñkam pui' titda gu Juudas. ²⁹ Ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam Jup titda na ba tu taañmira' gu tu' nam tu bhaidha' gu bhaan paaskua ta'm, piam ku na ba ja makia' ji'k gu tuumiñ gui' nam cham tu' bia', nam gu'x maat na gui' umua'ñdhix na kusbioda' gu ja tumñi' biix nam ji'k jir noonbi'ñ gu Jesus. ³⁰ Ba' nat jax piix mi' ji jugio gu timkalh nat maa gu Jesus, mi ja'p pu bhii gu Juudas nat jax kikbo pui' cham jax ji chi'ñk. Bar tukaa' ji ba' gu'.

Gu Jesus na ba tu daasa' nam sap xim ja joi'g'i'nda' gui' nam kaichu'

³¹ Ba' mi' dhir Jup kai'ch gu Jesus nat pai' pu ba jii gu Juudas:

—Xib dho gi ba' ampix jum ai ji nam pai' dhuuk am xi machia' gu ja'tkam nañ aañ ja'xbui'p jir g'e'kam na guñ Gi'kora' nat bhañ joot. ³² Na gu' nañ pai' dhuuk duadii giop bamgia' mu dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan bax maati' ka' na gui'ñ buip tui'dhi' na giilhim jir g'e'kam. Pu'ñi duuji ba' ba matgilhia' ip nañ aañ ja'xbui'p jir g'e'kam na guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duñia' bhaankamu'n. ³³ Ba' xib am tii pup ba jir boi cha'm kam iñ jiñ jaaduñ, cham jañ tu' mui' ya' ka juruuñdha' jam bui. Aapi'm chi ba' nai' tii ji chu gaaga' na pim gio tii ba xiñ chigik ka', ji na pim gu' cham pai' kañ chigia', na pim gu' cham

ji'xdha' aaya' nañ pai' ja'k bap tui'ka' no' ñich ya' dir ba jii, pui' nañ jax jup ba ja titda jano' gu Israel kam gø'gø'rkam. ³⁴ Dai nañ ja'pni ja'k xi chu daasai aapi'm jam bui na tu aagix ka' xib dir, na pim joidham xim ja joi'ndat jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' bñix ji'ma'n, ja'p na jax aañ nañ xi jam joi'ndat xi jam da' bñix ji'ma'n aapi'm, ³⁵ nam ba' bhai' ji machia' gu ja'tkam na pim aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam na pim ji'k bañ kaichu'.

Gu Jesusus nap titda' gu Peegro na sap pu ti'ya' na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶ Ba' gu Peegro bhai' ba tikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Paap gi moo ja'k bhñiya'ñ jaduun kuch ba' pui' cham pai' kam tigia'?

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho maakam ja'k dho, na pai' ja'k cham bhaai' nap jax jiñ oidha' gu xib nañ gamai' ji jimia'. Ku ba' gu' aap cham jax jum aa'nda' ji, nap gu' saalhim bhai' pix pui'p bhñiya', bhammip jup ba ji buusnia' nañ pai'p tui'ka'.

³⁷ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Pu xiib ji nañ pix mi dhaibu aañ nap pai' dhuuk gamai' ji jimia'ñ jaduun. ¿Kux ba' gu' aañ pai'p bi'ya' dñih? Daas iñ dho nañ mukia' jum a'mkam no'ñ xi ilhi'ñ.

³⁸ Ba' gu Jesusus jup titda:

—¿Paap gip daas nap mukia'ñ a'mkam Peegro? Pu ka git nap ja'xñi pu baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu' na ba' pik moo ba jiiñkia' gu takaarui', aañ moo ya' pum titda.

14

Gu Jesusus nap kai'chdha' na gui'r di' gux kii' boi

¹ 'Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum aa'nda'ñ jaaduñ, Dios japim pix ti'ñchokat buiñor jix biiñak ka' gammiji, gio ba' aañ jiñ bui ip. ² Matgam bhammi na pai'p tu'ii' guñ Gi'kora', mui' kap jir ba'pki chir ji na pai'x bhaai' na pim oi'ñcha' bix ji'ma'n, aañ moo ya' pu jam titda. ¿Kux ba' gu' aañ pui'p ba jam titdada' git aa gu ja'p pix no' cham jir silhkam ka' git? Chakui ji nañ pui' jam tida' git. Ba' aañ bii'pi' mui' xi jimia' xib nañ ba ti kii'mpiga' bha ja'p na pim jax aaya' bix ji'ma'n. ³ Gioñ ba' bhai'p jim nañ ji'x jix bhai' xi chu dui nañ bha jam bai'ñmira' na pim bhammi ja'k ba oi'ñchapu' jiñ bii'm nañ pai' kio, na pim ba' gammiji jiñ bii'm jup tui'ka'. ⁴ Xib japim dho ba' bax maat jiñ jaaduñ na pim jax dhui aaya' nañ pai' ja'k jim, nañ gu' ba jam aagi'ñ.

⁵ Ba' bhai' ji ñio gu Tomaas, jup titda gu Jesusus:

—Pu cham maat ich jax dhui nap pa ja'k bhichu'ñ jaduñ. ¿Jax jachich gi dhuip ba ai gu diilh bhammi pai' nap tu aa', nach gu' cham maat gu boi nach pai' jax ji bhiiya'?

⁶ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Aa'ni' dhor di' gux kii' boi na bhaan jum bhii' bii' jix dhaam ja'k na pai' cham ka tu muuki'. Jum aa' na aañ jiñ bui ti jii'ñdha' gu jaro'i' na ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'. ⁷ Na gu' no' pim jiñ bui ti jii'ñdhat jix bhai' ba xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ, bix bhai' ji machia' pim na ji'x jir g'e'kam guñ Gi'kora' bhammi na pai'p tu'ii'. Pui' na jax xib

na pim gu' bax maat na jì'x jir gè'kam, na pim gu' dñlh jam buupui kì'n ba nì'ñ.

⁸ Ba' gu Piliip bhài'p jì ñio, jup titda ip gu Jesusus:

—Eap xich chí'ñchodak gu Dios na jax chu'm tì nì'ñ jìñ jaduñ, nach ba' cham jax jich aagít dai gui' bhaan tí'ñchoka' pìx ba'.

⁹ Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Kux chakui aap jìñ maat Piliip nañ moo mui' chanoolh jam bñm ba oiri? Gi nañ jup jam titda na gu jaroi' no't jix bhài' bañ maat aañ nañ jir tu'p tu'm da', bñx bhài'p jì machia' nar tu'p tu'm da' guñ Gi'kora'. ¿Jax jì kup ba'p kai'ch nañ pui' jam tí'ñchoda' na jax chu'm tì nì'ñ? ¹⁰ ¿Ka'p jì cham tì jì'gì'ñ aa Piliip nañ jup kai'ch nañ aañ buiñor jup tui'dhi' guñ Gi'kora', gio na guñ Gi'kora' mu ñir bha ja'k jìñ buip tui'dhi' ip? Jax dhui nañ moop jam titda ip nañ aañ cham tu' pui' tu a'ga gammiji nañ dñlh jax ñhii'ñ pìx, daipu' jì na jax pìx jìñ chí'daim guñ Gi'kora' nañ buip tui'dhi'. Gui' pìx jìñ a'm ñir jix bhài'm duukam jup tu bua, nach gu' gook ñit maa'n ii'mda'p duuk. ¹¹ ¿Ka' moo ja'p jix xijai aa na pim tì jì'ñdha' na silhkam aañ jìñ buip tui'dhi' guñ Gi'kora', gio nañ aañ ya' ñir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip? Ja'pji na pim ba tì jì'ñdha'ñ jaaduñ, na pim gu' ba tì nì'ñ nañ joidham jix bhài'm duukam jup tu bua bhaankamu'n, nach gu' kai'ñkam gook ñit maa'n ñi'ook jup duuk. ¹² Pu ka nañ moo tu' silhkam ya' jam aagì'ñdha'ñ jaaduñ, na gu jaroi' no' bñx juraa'n kì'n tì jì'gì'ñ aañ jìñ bui, pui' bixchu'p bax chu aichu'nda' na pu tu duñia' jix bhài'm duukam ja'p na jax aañ. Jix io'm gè'gèr jix bhài'm duu'nkam ba xip tu buada' no' ñich aañ ba jìix dhaam buiñor guñ Gi'kora'. ¹³ Ba'

no' ñich pu'ñi ba jii, bhammi dir dai nañ bhai' ba jam joochxi'ñdha' gu tu' na pim ya' dir mu taanda' guñ Gi'kora' aañ jiñ bui jix biiñak kat, na ba' bhaan jix maati' ka' nach silhkam gook dit maa'n ii'mda' pix jup duuk guñ Gi'kora' na giilhim jir gø'kam. ¹⁴ Ti'ñchokat japim moo na pim aañ jiñ bui pix jix biiñak kat mu taanda' guñ Gi'kora' gu tu' na jam a'm jum aagaidha'. Aañ ba' pu maa'n jimdam bha jam joochxidha', nañ gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichu'.

Gu Jesus nap kai'chdha' na bha ja joochxidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam ji'k ba kaichgida'

¹⁵ 'Gu' ba' xib na pim bañ kaichu', dai na pim mi' pui' xi jii'mit nañ ji'k jax jam titda, no' pim dho ji baabui' silhkam jix aa' na pim tu' ka'm bañ ñii'ñdha' ya' dir ja'p ja'k, piam ku gu' cham. ¹⁶ Aañ ba' bhammi øøji soi' tida' guñ Gi'kora' na bha jam joochxidha' gui' na gammiji jam buip tui'ñgit jam nuukdaidha' na cham tu' jam duñia', gam na jam guguuxdhatgida', na gu' gui' cham pai' ka jimia' no't pix ya' ba ai, cham pui' na jax aañ nañ bar boi cha'm kam. ¹⁷ Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'ñ dho aagit jup kai'ch na jam a'm bam tajaana' no't bhai' ba jam joochxi guñ Gi'kora' dai aapi'm na pim ji'k bañ kaichu'. Gui' nam ji'k cham ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui dho gi gu' cham ji'xdha' ja a'm jum tajaana' ji, nam gu' cham mat ka' nar tu'p tu'm da'. Aapi'm na pim gu'x bhai' bax maat nar tu'p tu'm da'. ¹⁸ Ku ba' gu' cham tu' ji nañ moo gammiji pu diilh ya' xi jam iabui no' ñich ya' dir ba jii, gioñ bhai'p jim ji matgam ya' aapi'm jam bui, pui' nañ

jax jam bɨm ba oirɨda'. ¹⁹ Dai gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨgi'ñ aañ jɨñ bui dho gi gu' pu cham pai' kañ chɨgia' am ji no' ñich pix ya' dir ba jii. Aapi'm na pim jɨ'k bañ kaichu' dho gi gu' pux bhai'ñ ñii'ñdha' ji maa'n na jax, nañ gu' jam buip tui'ñgɨda', gam na pim gammiji pu ba duduaka' ya' dir ja'p ja'k gu jam i'ii'mda' bhaan ja'p na jax aañ. ²⁰ Jano' dir nañ pai' dhuuk duadii giop bangia' mu dir koi'ñga'n tir, jix bhai' ba machia' pim na silhkam jɨñ buip tui'dhi' guñ Gi'kora', gio aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip. Bɨx japim bhai'p ji machia' nañ aañ jam buip tui'dhi' na pim jɨ'k bañ kaichu' na pim jɨñ bui tɨ jɨgi'ñ. ²¹ Na gu' gu jaroi' no't jɨñ kɨk mi' pui' ba jii nañ jɨ'k jax jam titda, dhi' bhaan bax maati' ka' na silhkam jix aa' na tu' ka'm jɨñ ñiidhat ba xiñ kɨgalhi'ñdha' gammiji, mi' dhir ba'x bhai' bhai' ji machia' nañ jir tu'p tu'm da', gio ba' nax joi'ndat ba tɨgia' guñ Gi'kora' no' pu'ñi mi' pui' ba jim nañ jɨ'k jax tu a'ga.

²² Ba' gu Juudas gui' na cham tu' Iskariote jum da'nsa bhai' ba tikka gu Jesus, jup titda:

—¿Jax ku ba' cham jup bhaai' nam machia' nap jir tu'p tu'm da' gui' nam cham tɨ jɨgi'ñ aap jum bui ku ba' moo dai aach pix jup jix mat ka' nach jɨ'k jum kaichgɨda'?

²³ Ba' mui' ji ñio gu Jesus, jup titda:

—Dho nam gu' cham jɨñ maachim ka' jia, nam gu' cham jɨñ kɨgalhi'ñdha' nam cham ji chɨ jɨñdhat ka' aañ jɨñ bui. Gu' gui' no' ba tɨ jɨgi'ñ aañ jɨñ bui ba xiñ maachim ka' ji nañ jir tu'p tum da', pui' ku ba' mi' pui' ba jimda' nañ jɨ'k jax tu a'ga xib, ba' guñ Gi'kora' jix joi'ndat tɨgi' bax kɨgalhi'ñdha' ip. Ba' mi' dhir dai nach buiñor bap tui'ñgɨda' gammiji

bii'ma'n guñ Gi'kora', ja'p ji buusnia' nach bhai' pu ba oi'ñka' bhaan. ²⁴ Ba' gu jaroi' no' pu'ñi cham jiñ kii'galhdhat cham ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham ji'xdha' mi' pui' jimia' nañ ji'k jax tu a'ga xib bhaankamu'n guñ Gi'kora'. Na gu' nañ jax ba jam titda bo jia na guñ Gi'kora' jir ñio'ki'ñ dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ, cham tu' aañ diilh nañ jax ilhi'ñ.

²⁵ 'Aañ daipu' pu'ñi ja'k pi'x xi jam aa'ñdhai nañ jax ba jam titda nañ ji'x ya' kap tu'ii' jam bui. ²⁶ Gu' no't jiñ a'mkam bhai' ba jam joochxi guñ Gi'kora' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bixchu' ji na bhai' ji jam mattuda' nañ tu' cham jam aagi'ñ xib, gio na gammiji jam ti'ñchoxi'ñka' dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ na pim ba' cham mik bua'.

²⁷ 'Ba' aañ dhi' bhaan pui' jam guguuxi'ñ, na pim ba' moo joidham jix jii'k'gim jup tui'ka' no' ñich aañ ba jii, na pim ba' cham tu' bhaan jax jim aagat jix chotdon ka'. Cham pui' na jax gui' nam cham ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui nam tu' na pi'x bhaan jix buam jum aagit jix chotdon ka', ji'x pi'x jam tii sap pik ba'x bhai' bam taat ka'. ²⁸ Gio na gu' nañ jax ba jam titdañ jaaduñ nañ jup kai'ch bo nañ alhio pi'x bhammi xi ñorgirai buiñor guñ Gi'kora' gio ya'p aaya' jam bui nañ jam bii'm oirida'. Gu' ji na pim gu' aapi'm panaas jix buam bam aa' nañ pui' xi jam titda nañ bar boi cha'm kam. ¿Aa ku pim ji gu' pi'x jix bhai'm ilhdha' ji nañ ba jam aagi'ñ nañ bar jimdam jix dhaam buiñor guñ Gi'kora' nax io'm jir gø'kam, cham tu' pui' na jax aañ, no' pim baabui' tu' ka'm jiñ ñiidhat ba xiñ dhaan na pim bax maat nañ jir tu'p tu'm da'? ²⁹ Ku ba' gu' dhi' pui' tum duñia' ji kia', sia ku pim gu' ya' cham pik jiñ jii'gi'ñ.

Xib dir jañ moo pui' ba pup xi jam titda na pim ba'ñ jügi'ñdha' no't pui' ba tum kuugalh.

³⁰ 'Xib jañ cham tu' mik ka tu a'ga' aapi'm jam bui, na gu' amuub ba jimchu' gui' na ya' tu daam kük na j'x oi'ña'n, sia ku gu' ti cham tu'r jiñ jupaabkam. ³¹ Gu' ji na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nañ jax ba jam titda, nam ba' machia' gu ja'tkam nañ aañ tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' bix pui' tu kuugalhdha' nat j'k jax jiñ chüdak bañ joot. Ja'pni dho. Maigor jach ba jiidma'.

15

Gu Jesusus nap kai'chdha' na gui' pui' ji buusan na i'ix

¹ 'Aañ pui' ji buusan jia na jax maa'n gu i'ix gui' na jax chu'm jix iibhai'ñchalhi', guñ Gi'kora' ba' pui'p ji buusan nar i'xchadam, nax bhai' bua gam na mi chui'chxidhat mi bapga na ba' cham gokia'.

² Ba' no' maa'n cham i'bhai'ñchar gu mamraga'n dhi i'ix, ikii mai' bua' guñ Gi'kora'. Piam ku gu' i'bhai'ñchar, dai na ja'p jix bhai' xi k'impiga' dho, gio na xi kuu'mpiga' na ba' joidham xiboorkai jix io'm mui' ba iibhai'ñcha'. ³ Aapi'm pu'ñip ji buan jiñ jaaduñ na jax gu mamraga'n gu i'ix, na pim gu' ba k'impigix gu jam jujur am bhaan na pim ba ti jügi'ñ bix nañ j'k jax jam titda. ⁴ Ba' xib ya' dir ja'p ja'k dai na pim pix bhaan ji baapmiglia' na pim gammijiñ buix biiñak ka', ja'p na jax aañ nañ gammiji jam buip tui'dhi', nach ba' pu'ñi duuji gook dit maa'n ii'mda'p duuka'. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu mamraga'n gu i'ix no' ikix kam mummu ja'p pai' pix kaat mik, dai na bhai'

pix ji gokia'. No' bha chu daa' ji toonaram gu i'ix na ba' i'bhai'ñchara'. Aapi'm ba' pu'ñip ji buan jiñ jaaduñ, cham ji'xdha' tu' jax dhuñia' pim jix bhai'm duukam gu aapi'm diih pix no' pim cham aañ jiñ buix biiñak kat. Jum aa'nda' ji gu' na pim bii'p'ix biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' pui' ji chu buusnidha' jax ña pim jix chu duñiik ka'.

⁵ 'Aañ xib pui' ji buusan na jax gu i'ix nañ jax ba kai'ch, aapi'm ba' na pim ji'k bañ kaichu' ja'p ji buan na gu mamraga'n. Ba' no' pim moo jax dhuuk gammiji mi' pui' jiimit jix biiñak aañ jiñ bui, aañ gammiji jam buip tui'ñgida' ip. Ba' mi' dhir bixchu' bax chu aichu'nda' pim na pim pu tu duñia' na tu'r jix bhai'm duukam, ku ba' gu' no' pim aañ jiñ buix biiñak kat jup tu bua ji na ba' pui' tum duñia'. No' pim gu' aapi'm diih pix pui' tiix chu duñiik, dho gi gu' pu cham tu' jax dhuñia' pim ji. ⁶ Piam no' gu' jaro'i' maadit cham mi' pui' jimdat jiñ buix biiñak, dho gu' pu cham tu'ñ dho buiñor kap tui'ñgida'. Dhi' ba' ja'p ji buusnia' na jax gu i'ix gu mamraga'n no' cham ka i'bhai'ñchar na iiki mu baas bua' gu i'xchadam. Mi' dhir na pai' xi gokia', dai na ba miidha'.

⁷ 'Gu' no' pim moo mi' pui' jiimit nañ jax tu jam a'gi'ñ gammijix biiñak kat aañ jiñ bui, jam kekēt jam maakidha' ji guñ Gi'kora' sia tu' na pim ya' dir mu taanda'. ⁸ Gio na gu' joidham jix bhai'm taat ka' no' pim aapi'm pu'ñi joidham bix jam jujur ki'n jix biiñak kat aañ jiñ buix bhai'm duukam jup tu bua jiñ a'mkam, aapi'm ba' bar di' ka' gui' nam tu' silhkam bañ kai'chgida'. ⁹ Aañ xi jam joi'ndat xi jam da' jia jiñ jaaduñ na pim ji'k bañ kaichu'. Ja'p na jax xiñ dha' aañ guñ Gi'kora', pu'ñiñ jup xi jam

da'da' aapi'm no' pim gammijiñ buix biiñak. ¹⁰ Pu kani git no' pim aapi'm moo mi' pui' jiimit nañ jax ba tu jam a'gi'ñ pix bhaan ji baapmigim na pim jiñ buix biiñak, xi jam joi'ndat jañ dho xi jam da'da' maa'n na jax, ja'p na jax aañ na gu' xiñ dha' guñ Gi'kora', na gu'x maat nañ mi' pui' xi jim na jax ja'k jix aa' gam nat jax jiñ chidak bhañ joot.

¹¹ 'Dhi'ñ pix bhaan jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ nañ jax ba jam titda, na pim ba' moo gammijix jijkgim pix jup tui'ka' aañ jiñ bui, ni palhup ku pim am tu' bhaan jix buam jum aa'nda'. ¹² Gio ja'pniñ ba' moo tip kai'chit jiñ jaaduñ na pim siamrix bhai' kai'chit tu oi'ñka', gam na pim xim jajoi'gi'nda' bix ji'ma'n, cham tu' na pim tu' bhaan xim bhabhaakui'ñdha'. Pui' ja'k japim jup xi chu jimda' na jax aañ nañ xi jam joi'ndat xi jam da' bix ji'ma'n. ¹³ Na gu' dhi' ja'pni jia no'ñ moo tu' silhkam baabui'x chu joi'gi'n, no' mit ba ji gi' piam kum bax mu'aak gui' nach maap jix bhai' kai'chdha', aañ dho mijit dir jup ji dhai'ñña' nañ palhbuidha', cham jax bua sia ku mit mañ mua bhaankamu'n. Dhi' ba' bhaan bax maati' ka' nañ tu' silhkam jix chu joi'gi'n. ¹⁴ Aapi'm ji ba' bar dhi'ñ jaaduñ gui' nach tu' silhkam maap jix bhai' bach dhaa', na pim gu' mi' pui' ba jiim nañ jik jax jam tuidaim. ¹⁵ Cham jañ tu' pui' ka jam bia'ka' na pim jir jiñ chujuandam tuk, nañ gu' bix ba jam aagi'ñ nañ jax jir tu'm kam aañ gio ba' na jax jir tu'm kam guñ Gi'kora'. Kux ba' no' pim jir jiñ chujuandam tuk ka' git pix, pu cham ji nañ jam aagi'ñdha' git nañ jax jir tu'm kam, ni nañ jik tu'x maat, daipu' nañ tu' jam chianda' git palhup tu' mi ja'p, ja'p na jax gu jax chu'm tujuandam,

na gu' pu cham mat ka' na tu' jax jup buada' gui' na mi' buiñor tu juanda'. ¹⁶ Aañ biipi' jam tiigik jam daa jia biix ji'ma'n na pim bañ kaichgida' xib, cham tu' na pimit aapi'm biipi'ñ chiiigik bhai' jiñ kai. Ba' aañ xib pui' ilhii'ñ na pim nai' xi jimia' biix kap na pim jix bhai'm duukam jup tu duiñpu' jiñ a'mkam. Gammiji pim pix bhaan ji baapmigia', na ñich gu' pu chu'm ki'n jam a'm ti tiigik ba jam daa biix ji'ma'n. Ba' guñ Gi'kora' diilh jam maakidha' jiñ a'mkam gu tu' na jam a'm jum aagaidha' na pim pai' dhuuk mu taanda'. ¹⁷ Ti'ñchokat japim na pim joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka', cha'pim tu' bhaan jum kokdat, gu' ja'ppi na pim joidham xim jajoi'gi'nda' ji biix ji'ma'n.

Gu Jesus nap kai'chdha' nam sap bhai' ji ja bhaamkidha' gu ja'tkam gui' nam kaichu' na mit jax bhaamki diilh

¹⁸ 'No' mit jax dhuuk cham jiñ kiiigalhdhak jiñ bhaamki gu ja'tkam, aapi'm jam biix cham jam kiiigalhdhai bhai'p ji jam bhaamkidha'. Ti'ñchokat japim moo dhi'. ¹⁹ Na pim gu' aapi'm cham tu' kar ya' kam dhi oi'ñga'n. Jii' ji no' pim pur ya' kam ka' git, dho gu' ya'ni ja'p jam dho pix jix bhai' jam titdada' gu ja'tkam nam cham jiñ bui ti jiiigi'ñ. Gu' ji na ñich gu' aañ ya' eek ba jam umua' na pim ji'k gammiji bañ kaichgida' aañ nam cham jiñ kiiigalhi'ñ. Dho' gu' biix jam dho ba' bhai' ji jam bhaamkidha' aapi'm nam xi jam ni'iñdha' na pim cham pui' ja'k ka tu jimda' na jax gui' am. ²⁰ ¿Cham aa gu' ti'ñcho pim nañ jup jam titda na gu jax chu'm tujuandam jir keekam ka' pix, cham tu' ja'xbui'p xim taat ka' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'?

Gu' ba' xib pu'ñi ip no' mit aañ cham jiñ kùgalh gu ja'tkam, aapi'm jam pui' cham jup jam kùgalhdha', nam gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichgida'. Piam ku mit gu' jai' dhit cham jax ji chi'ik mi' pui' ba jii na pim jax tu ja a'gidha' jiñ a'mkam, dhi' ba' ja'p ji buusnia' nam aañ xiñ kùgalhdhaiñ kèèji mi' pui' ba jima' nañ jax tu a'ga xib. ²¹ Pu'ñi ja'k moo tu jam jimia' jiñ jaaduñ na pim ji'k bañ kaichu', jam bhaamkidhai cham jam kùgalhdha' am gu ja'tkam nañ jax ba kai'ch, nam gu' cham mat ka' gui' nat jaroi' bhañ joot. Ja'p jum aa'nda' am nañ dhih pix jup kai'chdha'.

²² 'Ku ba' gu' dhi' cham maati' ji na tu' ja duñia' no'm cham jiñ jùgi'ñ nañ jax tii tu ja a'gi'ñ, nam gu' xib dir jix io'm kuiñcha ba bia'ka', na ñich gu' aañ ya' èèk tii ba tu ja a'gi. No' aañ chakui ya' aaya' git, dho gi gu' pui' ja bia'ka' git guñ Gi'kora' nam cham u'ua'tulhdhix, na gu' jaroo gi pui'p ba tu ja a'gidha' git dhi' pui' ja'k nañ jax ba ja titda. ²³ Gu' ji na mit gu' bhai' pix cham jiñ kùgalh, jix bhaamut pix kai mit nañ tiip ba ja aagi'ñ. Ku ba' gu' bix ji guñ Gi'kora' nam cham kùgalhi'ñ, sia kum gu' ja'p jum aa' nam panaas dai aañ cham jiñ kùgalhi'ñ.

²⁴ Jaiñ nam gu' pui' pix jup xich bhaamki'ñ gook dit guñ Gi'kora', sia kuñ tii ya' oirit ja ni'iñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua nam jaroi' cham pai' dhuuk pui' ni'iñ na tu bua. Iam chi na mit gu'p ba ti jii'ñ soi'm ilhdhak na mit bañ chii nañ bixchu'x aichu'n. ¿Gu' paa gi ba' tu'? Ja'kbui' kat jamit dho ba' bhai' ba jiñ o'bhai' ji. Pui' kuñ ba'p kai'ch nam xib dir jix io'm kuiñcha ba bia'. ²⁵ Ku ba' gu' dhi' mi' pix pui' ba jim ji na bhaan pix jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak

bijik nap jum kai'ch: "Ja'p piix ji gu' moo na mit bhai' jiñ bhaamki."

²⁶ 'Ku ba' gu' no't ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nañ bha jam joochxidha' bhaankamu'n guñ Gi'kora', jix io'm bhai' ji jam mattuda' ji nañ ji'k jax jir tu'm kam aañ, na gu' jam a'm tajaanix ka', gammiji na jam nuukdaidha' gam na jam guguuxdhatgida'. ²⁷ Gio na pim gu' aapi'm diih pu bax maat pa' nañ jax jir tu'm kam gam nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' bijik dir jiñ biim ba oipo na pim it jax jiñ kai. Xib ba' moo dai na pim nai' xi jimia' na pim ja aa'ñdhapu' gu ja'tkam na pim jax jix chu maat nañ ji'k jax tu jam a'gidhimik.

16

¹ 'Pu xib dir jañ moo xi jam aagi'ñ biix dhi' pui' na pim ba' gammiji ti jii'ñdhat aañ jiñ buix biiñak ka', na pim ba' cham buimuk gu maaxdhi jix oodai cham tu' kap jum buixdha'. ² Nam gu' bhai' ji jam bhaamkidha' jia gui' nam bhai' gø' chiop ja a'mkam ñiokda' jix dhaam gu ja'tkam, no' mit ba maat na pim aañ jiñ kaichu'. Mai' jam aadimia' am no'm xi ilhii'ñ mi' dhir jam chichiopi' am na pim jax tu daanda'. Gio gu' kam aaya' ip gu tanoolh nam pai' dhuuk boi jam bhüichdha' no' mit moop xi ilh, pui'm xim aagat nam Dios bhaankamu'n pui' jam dooda', nam gu' ja'p jum aa'nda' nam dai gui' mi' pui' jiim na jax jix aa', aapi'm ba' cham. ³ Gu' ja'pji nam pu cham jich mat ka' ji nach jir tu'p tu'm da' gook dit guñ Gi'kora' kum ba' pui' jam dooda', cham tu' nam moo silhkam xich mat ka'. ⁴ Xib dir jañ moo pu ba jam aagi'ñ, na ba' no't pui'

ba ji chu jam dooda, ba machia' pim nañ cham tu' pìx jap jam titda.

Gu Jesus na tu aa'nda' na jax ja'k tu buada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' no' bhaan ba tajaanix gu jaroi'

'Pui' kuñ ba' cham pai' pui' jam aagi'ñ dhi' pui' ja'k moo jano' na ñich jax ya' ai, nañ gu'x maat nañ mui' ya' ka xi juruuñdhai jam bui. ⁵ Xib ji nañ ba' pui'p ba jam titda nañ pai' moo bar jimdam dho ji jix dhaam buiñor gui' nat bhañ joot. Gu' ji na gu' ni ji'x ku pim xim guguuxi'ñ na pim jix bhai' xiñ chikka' nañ pai' ba' moo ja'k silh tu aagit jup kai'ch nañ bhiiya', ⁶ na gu' dai na pim jix buam bam aa' nañ tii xi jam aagi'ñ nañ bar boi cha'm kam. ⁷ Gu' aañ mi'x bhai' jam titda ji. Na gu' no'ñ ya' pu oiri, cham ji'xdha' bha jimia' gui' nañ aa' na gammiji jam buip tui'ka' na jam nuukdaidha' gio na jam guguuxdhatgida'. Gu' cham no' ñich mu jii, nañ gu' bhammi eji bhiji xi jam joochxidha'. ⁸ No't gui' ya' ba ai dho gi ba' gu' bhai' ji ja mattuda' ji gu ja'ppix ja'tkam nam cham jiñ bui ti jii'gi'ñ nam silhkam jix u'ua'tulhdhix, nam gu' cham mi' pui' jiiim na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ guñ Gi'kora' nañ jax ba tu ja a'gi'ñ, gio na bhai' ji ja mattuda' na guñ Gi'kora' ja tulhiiñchuda' no' mit jax dhuuk cham tu' ka'm tii. ⁹ Gui' bhai' ji ja mattuda' nar ua'tulhdhara' no'm cham aa' nam ti jii'ñdha' aañ jiñ bui. ¹⁰ Nañ gu' aañ ja'xbui'p jir gè'kam kat ya' oirit tii tu ja a'gi'ñ na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios nam tui'ñgida'. Dhi' bhaan ba matgilhia' nañ pui'p jir tu'm na guñ Gi'kora', nañ gu' pu jimia'x dhaam buiñor, na pu cham jaroi' pai' kañ chigia'. ¹¹ Bix bhai'p ji

ja mattuda' na guñ Gi'kora' jax chu'm tanoolh ja aa'ñdhai nam kuiñcha bia' ja tulhiiñchuda' b̄ix nam ji'k cham tu' ka'm tigia', nat gu' xib dir pui' ja'k ba tii na b̄ix daagi' tulhiiñchuda' ip gui' na ya' tu daam k̄ik dhi oi'ñga'n na ja iatgi'ñ.

¹² 'B̄ix aixim jañ tii xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, gu' ji na pim chi gu' moo cham ji'xdha' b̄ix jix maatit kaaya', sia ku ñich tii pix jup ji bhich.

¹³ Gatuuk ji chi ba' no't ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ba'x bhai' ba jam aagi'ñdha' dhi' nañ ji'k jax tii xi chu jam a'gidham kat xib. Na gu' gui' gammiji jam buip tui'ñgida na jam aa'ñdhidha' na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax ja'k jix k̄i' ka'm ni'ñ gu Dios. Daipu' pui' jam jurtudidha' na jax pix t̄idaidha' guñ Gi'kora', cham tu' na d̄ilh jax ilhii'ñ, gio ba' na ba jam aagi'ñdha' b̄ix na ji'k jax tum duñia' gatuuk. ¹⁴ Ku gu' joidham jix bhai'm taat ka' ji aañ jiñ bui, na gu' b̄ix jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, mi' dhir ba' mu ja'k jup jam aagi'ñdha' aapi'm. ¹⁵ Ja'p na jax aañ nañ gu' b̄ix jix chu maat na ji'k tu'x maat guñ Gi'kora', pui' kuñ ba'p jam t̄itda na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' b̄ix jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, gio na pui' b̄ixchu'p jix chu aichu'nda'. Mi' dhir mu ja'k jup jam aa'ñdhidha' aapi'm na gu' jam buip tui'ñgida'.

Gu Jesus nap ja titdada' gu noonbi'ñ nam sap ji'k tanoolh jix buam xim ilhdhai gio bhai'x bhai'p jim ilhdha'

¹⁶ 'Aañ cham xiim ya' dir pix piidha' gixia', cham japim pai' ob kañ chigia'. Ji'kchi tanoolh ki'n nañ ba' moo gio ya'p ba aaya' jam bui na pim ba' pik

moo giop bañ chigia'. Mi' dhir jañ dho gi ba' moo bhai' pu ba bhaya' ji jix dhaam ja'k buñor guñ Gikora' nañ gio ja'p jup jimia', dho gi ba' cham ob kañ chigia' pim ji.

17 Ba' jai' dhit gui' nam kaichu' mi ja'p tiim ti tikka' am, jup kai'ch am:

—¿Jax chi ba' kai'ñkam jup kai'ch gu dhi' pui' na ji'k jax jich chitda, na pui' cham xiim pix piidha' gixia', gio nap kai'ch nach ji'k tanoolh ki'n gio ya'p ba tigia', na ba' pui' mi' dhir moo ba jimia'x dhaam buñor guch Gikora'? 18 Pu cham maatit kēē ich na jax ba'r jum duukam na pui' cham xiim ya' dir pix piidha' gixia'.

19 Gu' ji na gu'x maat gu Jesus nam tiix chikkamut jup kai'ch nam ba' diilh tiim ti tikka, nam gu' cham jum guguuxi'ñ nam moo bhai' ji chikka'. Ba'p ja titda ip gio gu Jesus:

—¿Cham aa pim maatit jiñ kēē nañ jax kai'ñkam pui' jam titda nañ cham xiim ya' dir pix piidha' gixia', gio ba' nañ jup kai'ch na pim ji'k tanoolh ki'n gio ya'p bañ chigia'? Na pim ba' panaas ti am xiñ chikkam kam kai'ch. 20 Tu' silhkam jañ dho ya' jam aagi'ñdha'ñ jaaduñ na pim aapi'm giilhim tiix buam jum ilhdhai bhai' ji susuañia' nam pai' dhuuk jam ni'ñchudat mi ja'p pix tu'ñ dhooda' jix bhai'm ilhdai gu ja'tkam nam cham jiñ bui ti jigi'ñ nam bañ mua'pu'. Ku ba' gu' ja'xpix giox bhai' bhai'p jim ilhdha' pim ji. 21 Ja'p na jax ba' jia maa'n gu ubii no't bam ai na pai' dhuuk tigia' gu alhi, na gu' giilhim jix chu ko'klhia' na bhai' ji maaxilhia'. Mi' dhir gu' ji'k tanoolh jurni'ñ ki'n joidham jix bhai' bhai' jim ilhdha' ji na pui' xim aa'nda' na joidham maa'n ba xi chu mar, panaas

ku moo pu cham pai' tu ko'klhia'. 22 Pu'ñi ip ba' aapi'm, pui' dhox buam ka xi chu tatda' xib na pim bax maat nam jax jiñ dhoda'. No' pim it giop bañ chii gu' joidham ji na pim jix bhai' bhai' jim ilhdha' nañ jax ba jam titda. Cham ji'xdha' jaroi' ka jam soo'mchuldha' sia chi tii xi jam bhaamki'ñ na pim joidham jix jikgim jup tu'ii'.

23 'Jano' pim dho gi cham tu' bhaan jax jim aagit tu'p ka xiñ chikkam ka' ji no' ñich gio ya'p ba ai duadik, na gu' dai na pim pu'ñi joidham jix bhai' bam taat ka'. Ba' mi' dhir no' pim tu' ba taan guñ Gi'kora' aañ jiñ buix biiñak kat, jam makia' dho maa'n jimdam jiñ a'mkam. 24 Pui' na jax no' pim it chakui tu' mu taa, bar am dho na pim mui' xi chañia' gu tu' na jam a'm jum aa'. Tu' gi na pim gu' aañ jiñ bui bax biiñak, na pim ba'x io'm gø'kam ki'n jix bhai' bam ilhdha' no't ba jam maa guñ Gi'kora'.

Gu Jesus nap kai'chdha' na sap gampai' ji bi'ya' gui' na ya' tu daam kii'k dhi oi'ñga'n

25 'Dai xib jañ pu'ñi ja'k ka tu jam a'gi'ñ bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ya' kam dhi oi'ñga'n, na gu' kam aaya' nañ pai' dhuuk silhka' ba jam aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam guñ Gi'kora', cham tu'ñ tu' bhaan ji ua'rgidhat ka tu jam a'gi'ñdha' na pim ba'x maatit kaaya'. 26 Cham tu' kam aa'nda' nañ aañ soi' tii'ntu'nda' guñ Gi'kora' na ba' jam makia' gu tu' na pim ya' dir mu taanda', ja'ppi no' pim aañ jiñ buix biiñak pix, pu jotmoda' jam makia' gu tu' na pim tañia'. 27 Na gu' pui'p xi jam joi'gi'n jia guñ Gi'kora', na pim gu' tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' ba jiiim nañ jax tu a'ga, gam na

pim ba ti jii'gi'ñ nañ aañ bhammi dir jim buiñor nat bhañ joot. ²⁸ Xib jañ dho gio am bhai' ja'k jup ba ti nai'ñ buiñor na ñich pai' dhir bha jii, nat gu' alhio pix bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

²⁹ Ba'p kai'ch am gui' nam kaichu':

—Xib jach dho gi bix jix maatit kee ji nap ji'k jax tu a'ga jiñ jaduun, nap gu' cham tu' bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ka tuch a'gi'ñ. ³⁰ Ba ti jii'gi'ñ ich ba' xib nap bhammi dir jim buiñor gu Dios. Ti' nap gu' jax joidham bixchu'x chu maat. Jix bhai'x maatit ba kee ich gu' bix nap ji'k jax tu a'ga. Cham jum aa' nach kam tikkada' nap jich aagi'ñdha' na jax jir jum duukam.

³¹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Xib aa pim ba' panaas bix jam jujur ki'n ba ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui nañ ba jam aagi'ñ? Moo chi alh cham. ³² Pu ka git na pim xiib ya' dir pix cha'tak boopoya' nam pai' dhuuk bhai' jiñ bhipu' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, diilh japim dho ya' xiñ bua ji. Ku ba' gu' guñ Gi'kora' ya'p tui'ngida' ji na gu'ñ a'm ti niidhim, aapi'm gu' pu pai' ji na pim ja'k boopoya' jix o'ñchixim, sia ku pim gu' xib ya'x baabui'm kai'ch. ³³ Dhi'ñ pix bhaan jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim ba' moo aañ jiñ bui pix jix biiñak kat cham tu' bhaan jax jum aa'nda'. Xi ñakoo'nda' pim siat bix aixim jix buam jum duukam bhai' jam a'm ji chu jii. Aañ japim pix jiñ bui titi'ñchoka', na ñich gu' aañ ba ma'iich gui' na ya' tu daam kii'k dhi oi'ñga'n, mi' pix ja'p ji bi'ya' xib dir.

17

Gu Jesusus na ja a'mkam tu a'gada' gui' nam

kaichu' jix dhaam ja'k

¹ Ba' na pu'ñi xi ja titdaimik gu Jesus gui' nam kaichu', bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k xi chi tiigik, jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora', ya' moo mam ai na pai' dhuuk daaxix nam boiñ bhichdha' gu ja'tkam. Jiñ palhbuidha' ap nañ jax dhui pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiñ chidak bhañ joot. Xi ja mattuda' ap dhi ja'tkam nam ba' machia' nap jir tu'p tu'm da' aap gio aañ, gio nam machia' nañ aañ ja'xbui'p jir gɛ'kam na jax aap jiñ Gi'kora'. ² Na pich pui'ñ chidak bhañ joot nañ aañ ya' ja a'mkam mukia' dhi ja'tkam, nam ba' mi' dhir pu'ñi bhai' ji machia' nap jir tu'p tu'm da'. Ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' nañ ja baidhika'x dhaam ja'k na pich ji'k pix pu ja dai bijik dir nam pu'ñi jum bui aaya', ³ ku gu' no' mit bam maat jiñ Gi'kora' nap dai aap jir gɛ'kam na ji'x oi'nga'n, gio aañ no' mit bañ maat nañ jir tu'p tu'm da' na pich bhañ joot nañ mu ja baidhika'. ⁴ Aañ jum a'mkam ya'x bhai'm duukam bap tu duu jiañ Gi'kora' ja ni'ñchudat gu ja'tkam na pich ji'k jax jiñ chidak bhañ joot. ⁵ Xib ba' dai nañ ba ti nhir nap jiñ bamii'ñdha' mu dir koi'nga'n tir no' mit bañ yaas, nañ ba' gio mui'p ba jimia' bhammi aap jum bui nap giilhim jir gɛ'kam, nach ba' gio maap bap tui'ka', nam ba' mi' dhir ba machia' gu ja'tkam nañ aañ ja'xbui'p jir gɛ'kam na jax aap, sia pu bijik dir na chich ba' mi' dhir bap duu dhi oi'nga'n.

⁶ Biix jañich pui' ba ja mattuda gu ja'tkam nap jax jir tu'm kam jiñ Gi'kora' na pich ji'k pix pu ja dai bijik dir nam pu'ñi bañ kaichida', nañ ba' mi' dhir pu'ñi ba ja aagi'ñdha' nap jir gɛ'kam. Ba' xib

dai nam mi' pui' ba jiim nañ jax tu ja a'gi'ñ jum a'mkam, nañ gu' aañ pu kai'ñkam ya' oiri ja bui. ⁷ Bax maat am nañ aañ pui'p jir tu'm kam na jax aap nap giilhim jir gø'kam, pui' kuñ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duñia'. ⁸ Nañ gu' ja aagi'ñ bixx na pich ji'k jax jiñ chidak bhañ joot, ba' ba ti jügi'ñ am bixx ja jujur ki'n nañ aañ silhkam bhammi dir jim aap jum bui na pich bhañ joot, gio nam mi' pui' ba jiim na pich ji'k jax jiñ chia nañ tu ja a'gidha'.

⁹ Ba' aañ dhi' ja a'mkam soi'ñ ilhii'ñ nam ji'k bañ kaichu' nam jiñ bui ba ti jügi'ñ, cham tu' gui' nam cham jiñ kigalhdhat cham jiñ bui ti jügi'ñ. Na gu' gui' nam ji'k aañ jiñ bui ba ti jügi'ñ, bixx jam aap jum buip ti jügi'ñ jiñ Gi'kora'. ¹⁰ Na gu' gui' nam ji'k aañ jiñ bui ti jügi'ñ, jir di' pix am gui' nam aap jum bui ti jügi'ñ. Na gu' gu tu' no'r aañ ga'n, bixx jup jir aap ga'n ka', gio gu tu' no'r aap ga'n jiñ Gi'kora', bixx jup jir aañ ga'n ka'. Xib bixx bax maat am dhi' nam jiñ kaichu' nañ aañ jir gø'kam kat ya ja'p oiri.

¹¹ 'Aap ba' ja a'm ka ti niidhidha'ñ Gi'kora' dhi' nam ji'k bañ kaichu' nam diilh ya' ji bi'ya' dhi oi'ñga'n bhaan, nañ gu' aañ gio mu ja'k jup ba bhichu' aap jum bui, nam ba' cham tu' bhaan jax jim aagat maa'n ñi'ook jup duukat gammiji mi' pui' jiiimda' nap jax jix aa' aapi' Gø'kam nap giilhim jix uañ ki'n kiik, ja'p na jax aach nach maa'n ñi'ook jup duukat maap jich dhaa'. ¹² Na gu' aañ nañ ji'x ja bim oilhimik, siamri cham tu' maa'n jiñ ñakgak mai' gi' ji, nañ gu'x bhai' ja nuukdaidhat gam nañ ja palhbui'ñchu'ndat bixx aixim bhaan. Dai dho siamri gui' na maaxik jiñ kisa' nam boiñ bhichdha' na ba' mai' ba gixix, na jax pu pu chu'm ki'n daaxix na ba' bhaan jum

kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik nam dhi' aagat jup kai'ch.

¹³ 'Pu'ñiñ ja'k tii kai'chit jiñ Gi'kora' ja a'mkam dhi' nam ji'k bañ kaichu', nam ba'x jijikgim jup tui'ka' ja'p na jax aañ, xib nañ kapbhai' ya' kap tu'ii' ja bui alhio pix ba' nañ ba' pik moo mui' ba jimia' bhammi nap pai' daa. ¹⁴ Nam ba' cham pik moo jax xim aa'nda', nam gu' biix pix gu ja'tkam bax ja bhaamki'ñ nam aañ bañ kaichu', gam nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax tu jim diilh, nam gu' dai pui' pix ja'k ba tu daa'ñchu' nañ jax ja'k ja aagi'ñ gum ñi'ook na pich ji'k jax jiñ chi'n. ¹⁵ Ku gu' cham tu'ji nañ moo jax kai'ñkam jup kai'ch nap pu xib ba ja baidhika' ya' dir dhi oi'ñga'n, ja'pji dai nap ka ja nuukdaidha' pix na cham pai' dhir jimdat jup ba ja iatgidha' gux iatkum. ¹⁶ Nam gu' dhi' bar jai', cham tu' pui' ja'k ka tu jim am na jax gui' nam cham jiñ bui ti jügi'ñ. Dai nam mi' pui' ba tu daa'ñchu' nap ji'k jax jix aa' jiñ Gi'kora', ja'p na jax aañ nañ mi' pui' xi jim nap ji'k jax jix aa'. ¹⁷ Aap ba' xi ja niidhat ka ja nuukdaidha', nam gu' ti jii'ñdhat mi' pui' ba jiiim na pich ji'k jax jiñ chi'n nañ tu ja a'gidha', bax maat am na cham tu'r iatda' gum ñi'ook. ¹⁸ Ba' dhi' nam ji'k bañ kaichu', nai' ja joot jañich nam tu ja a'gi'ñpu' gu jai' ja'tkam nam chakui ti jügi'ñ aañ jiñ bui. Ja'p na jax aañ na pich bhañ joot nañ ya' tu ja a'gidha' gu ja'tkam dhi oi'ñga'n bhaan, pu'ñiñ ja'k jup ja titda dhiñ jaaduñ. ¹⁹ Ba' aañ xib pui' xi chu kuugalhdha' na pich ji'k jax jiñ chiidak bhañ joot jiñ Gi'kora', nam ba'ñ chiigi' pui' ja'k jup tu kuugalhdha' dhi' nam ji'k bañ kaichu' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, nañ gu' ba ja aagi'ñ nap jax

ja'k jix ki# ka'm ni#ñ.

²⁰ 'Ku gu' cham tu' ji nañ moo dai dhi' ja a'mkam soi'm titdañ Gi'kora' nam ji'k bañ kaichu' xib, ja'pji sia gui' nam ji'k ti jii'ñdha'ñ bui gatuuk nam pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gidha' dhi' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu'. ²¹ Aap ba' pui' xi ja niidhat ja nuukdaidha'ñ Gi'kora' nam ba'x bhai' kai'chit bi#x dhit maa'n ñi'ook jup duuka' nam ji'k ba ti jii'gi'ñdha'ch bui, ja'p na jax aach nach maa'n ii'mda'p duukat maa'n ñi'ook pi#x jup duuk, nam ba' pu'ñi duuji bhai' ji machia' gu jai' ja'tkam nam cham ti jii'gi'ñ na pich silhkam aap bhañ joot nañ ya ja'p pui' tu ja a'gidha' gum ñi'ook, gam nam ba machia' ip nap aap jiiñ buip tui'dhi', gio aañ ya' dir mu ja'k jum buip tui'dhi' ip. ²² Nañ gu' aañ pui'p jix ja joi'gi'n dhi' nam bañ kaichu', pui' ip nap jax xiñ joi'gi'n aap jiiñ Gi'kora'. Aañ pu chu'm jix bhai'm duukam jup ja maa na pich jax chu'm jiiñ maa aañ, nam ba' ki'n jix bhai' kai'chit maa'n ñi'ook jup duuka' gammiji, ja'p na jax aach nach maa'n ii'mda'p duukat maa'n ñi'ook jup duuk. ²³ Ba' pui' ti ilhi'ñ iñ jiiñ Gi'kora' nañ gammiji ja buip tui'ñgida' gu ja i'ii'mda' bhaan, ja'p na jax aap nap jiiñ buip tui'dhi', nam ba'x jijikgim jup tu't maa'n ii'mda'p duuka' ja'p tu' silhkam, nam ba' bhai' ji machia' dho gi ji ba' gui' nam cham ti jii'gi'ñ na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n nañ pui' tu ja a'gidha' nap ja'xbui'p jix ja joi'gi'n gui' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ jiiñ bui nap jax xiñ joi'gi'n aañ.

²⁴ Ba'x aa' iñ jiiñ Gi'kora' nam bi#x bhammi aaya' gatuuk nañ pai'p tui'ka' gui' na pich ji'k pui' ba ja jujurtuda nam jiiñ bui ti jii'ñdha', nam ba' machia' nañ aañ ja'xbui'p jir g#kam na jax aap jiiñ Gi'kora',

gam nañ bijik dir pux jai'ch na ba' moo dhi oi'ñga'n jup ba jai'chdhilhia'. ²⁵ Ba' gui' nam ji'k cham ti jüigi'ñ na pich aap bhañ joot, pu cham dhom maat am jiñ Gi'kora', nam gu' cham ji'xdha'm tigia' gu maaxik, nap gu' giilhim jix uañ ki'n kük. Dai gui' nam ji'k ba ti jüigi'ñ na pich aap bhañ joot nam ba' xim maat, ja'p na jax aañ nañ jix bhai' xim maat jiñ Gi'kora'. ²⁶ Bix jañ ba ja aagi'ñ nap jax jir tu'm kam jiñ Gi'kora' gam nap jir tu'p tu'm da', pui' na pich ji'k jax jiñ chü'n. Gio nañ jup ja titda na sia ku ñich ba jii aañ ya' dir, bha jootsa' iñ jumai nañ a'mkam ya' ja guguuxi'ñdha' gam na ja mattu'nka' nam jax ja'k mi' pui' jiidma' nap jax jix aa', nam ba' mi' dhir ja'p ja'k pui'p jix ja joi'gi'nda' gu jai' ja'p nap jax xiñ joi'gi'n aañ.

18

Nam ba dagia' gu Jesusus

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹ Ba' mi' dhir na pu'ñi xi chu a'gimik gu Jesusus, pu jii ja büm gui' nam kaichu' nam jax ba oi'ñ, silh pu bhii baasi'n dir ja'k na pai'r akki'n na Sedroon ti tü'. Bhai' mit ji ai na pai' xikoolh tu kuup na bixchu' mi chi i'xchix. ² Ba' gu Juudas gui' na iattulhi'ñ gu Jesusus ja bui gu gë'gërkam, jix bhai'x chu maat mi' nat pai' ai gu Jesusus ja büm gui' nam kaichu', na gu' pu ba ti ni'ñ bii'pi' dir, na gu' bhai' pux joi'ñdha' na a'jida' gu Jesusus na jax bix maap ka ja bai'ñchu'nda' nam ji'k kaichu', bix gu Juudas. ³ Gu' ba' pu silh jimchu' gu Juudas ja baidhat gu sandaarui'x gam jai' ji'kchi gu ja o'rosiiris tuk gu ja gë'gërkam tuk gui' nam bhai' gë' chiop ja a'mkam

tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gam gu ja tujuandam tuk gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ji chu ua'dat am gui' nam ki'n tu kokda, pix nammi ja'k jix chu maaxchu' nam ti bi'ñdhatu', na gu' bar tukaa'. ⁴ Gu' ji na gu' pux maat gu Jesus nam jax kai'ñkam mu jiiim gu ja'tkam, na gu' pix pum aa' nam jax dhooa'. Ba'p ja titda na mit mi' ba ai:

—¿Jaroo pim gaagim?

⁵ Gui'p kai'ch am:

—Dho gu Jesus gui' na saak jir Nasareet kam.

Ba' gu Jesus jup ja titda ip gio:

—Dho aañ jir di'. ¿Tu' git?

Biiix mi ja'p eek kiik ji gu' gu Juudas Iskarioti ja biiim gu sandaarui'x na mi' maaxik kiksa gu Jesus nam boi bhichdha'. ⁶ Ba' nat pai' dhuuk jup ja ti'n gu Jesus: “Aañi' dhor di'”, mui' pu ku' boop jamit gu sandaarui'x gio gu jai', pu ia'ri mit, panaas kut jaroi' mu ja nu'yasa. ⁷ Ba' giop xi ja tikka gu Jesus, jup ja titda:

—¿Jarooni aa pim ga'nga?

Gui'r maa'n nam jax kai'ch, jup kai'ch am:

—Dho kai'ñkam gu Jesus gui' na saak jir Nasareet kam.

⁸ Gu Jesus jup ja titda ip gio:

—Dho kai'ñkam aañ jir di'. Bañ chi' pimit ba' xib na pim pui'ñ ga'nga. Dai na pim cham ja juanat dhi' nañ ja biiim jim, na pim gu' saak dai aañ jiñ gaagim.

⁹ Dhi' ba' bhaan pui' ba tum kuugalh na jax pu ba kai'ch biiipi' dir diilh gu Jesus, nap kai'ch: “Siamri cham maa'n maadit mai' gi' ji gui' na pich ji'k pui' ja'k ja jujurtudañ Gi'kora' nam gammiji bañ kaichgida'.” ¹⁰ Ba' gu Simoon Pegro nat jax

baabu gu tɛb kuxiiru'n na baastu', bhai' pu soñiich gu kii'n dir kam naaka'n gui' na Malko tii', nar tujuandam tugi'ñ gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na gu' bii'x jup jim ja bii'm gu sandaarui'x nat mu joot. ¹¹ Gu' ji na gu'p titda gu Jesus gu Peegro:

—Pui' pix ka tui'ka'ñ jaduun. Ka xi baasa' ap dhim kuxiir. Aap gu' baabuk ki'n jup ba iikchulh gu naaka'n dhiñ jaduun. ¿Jax jach gi pup duun? Na gu' dhi'm aa' nañ jiñ chulhiina' nat jax jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora', sia kuñ aañ tii cham aa'. Na gu' dhi' ja'p ji buusan jia na bhañ i'chdha' guñ Gi'kora' gu tu' na giilhim jix xibu'.

Gu Jesus nam mu ba aichdha' gu sandaarui'x na pai' gu Anaas

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹² Ba' gui' nar ja mo' gu sandaarui'x xi chu chia nam dagia' gu Jesus. Ba' gu sandaarui'x gio gu ja o'rosiiris tuk gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji dhaa mit gu Jesus, ba buupra mit. ¹³ Ba' mi' dhir pu bhik jamit, mummu mit ba aich buiñor gu Anaas nar ooga'n ka' gu Kaipaas gui' na jano' gui' gu oidha' jir ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. ¹⁴ Dhi Kaipaas jir di' pix gui' na biipi' dir jup ja titda gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gu Israel kam ja'tkam nar am na maadit pix mukia' ja a'mkam bii'x gu ja'tkam.

Gu Peegro na pui' ba t'i'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesusu

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵ Ba' gu Peegro gio jumai biima'n na pui'p kaichu' gu Jesusu, gatuuk dir mu ja oi'ñ am na mit ba bhik nam jix chigik, ea jax pik sap dooda' am. Gui' nam maap jiiim gu Peegro na pui'p kaichu' gu Jesusu, jix mat ka' gui' nar ja g'e'g'er kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Cham juan am ba' sia kut jai' mup ji baa kia'mi'ñ na mit pai' ji bai gu Jesusu.

¹⁶ Gu Peegro ba' mi' pix ji bii dirap dir, cham tu' mu baa, na gu'x choodon. Ba' gui' nam maap jiiim nax maat gui' nar ja g'e'g'er kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na pui'p kaichu' gu Jesusu, mu xi baakik irban dir gio mui'p ma jii mu nat pai' pup bii gu Peegro nat pu tidam gu ubii gui' na mi' tu nuuka'nda' ki'ngob na sap jup kai'ch gu kiokam nax bhaai' na bix mu bakia' gu Peegro. ¹⁷ Ba' nat mui' ba ji baa gu Peegro miji ba'k chir, bhai' ji ñio gu ubii gui' na mi' tu nuuka'nda' ki'ngob, jup tida:

—¿Aap aa maadit jir di' gui' nam kaichu' dhi jaduun nat miji ja'k jim bai ba'k chir?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Chaam. Aañ diih jup jim ji.

¹⁸ Ba' gu tujuandam gio gu o'rosiiris mi ja'p xi chu naadat juuka' am, na gu' jano' pik ja'k jup jix jii'pi'ñ. Gu' ba' gu Peegro mi' pix jup ji juukgi ja biim, na gu'x jii'm.

Gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam na ba

tikkada' gu Jesus na jax jir jum duukam na jax tu a'ga

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

¹⁹ Ba' gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji chikka gu Jesus na sap jax ku ba'x ixchuixim pix tu ja mamtuxi'ñdha' dai gui' nam ji'k kaichu', gio na jax ba' ja'k tu ja a'gi'ñdha'. ²⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Kux chakui aap maat jiñ jaduun nañ moo ya ja'p oirit pu tu ja a'gi'ñdha' nam jax tu chichiopi' bñix gu Israel kam ja'tkam? Gio ya'ñ oirit pu tu a'gada' ip dhi gɛ' chiop nam pai'x io'm mui' ya'm jumpa'nda' gu ja'tkam Israel kam na jax jir silhkam. Aañ cham pai' dhuuk maakam tu ja a'gi'ñ na jax cham jir pui'. ²¹ Jix chu maat am dho gu ja'tkam nañ ji'k jax tu a'ga', nañ gu' ja aagi'ñ, nañ gu' kai'ñkam ya' oirit pu tu ja a'gi'ñdha' jia. Ja'pji gui' nap xi ja tikka'ñ jaduun no'p jix maachim na ñich ji'k jax ba tu a'ga. Jum aagi'ñdha' am dho.

²² Ba' nat pui' ji' xi chii gu Jesus, maadit gui' nam jir o'rosiiris bhai' pu kapia nakpan gu Jesus jup xi chidak:

—¿Jax kup ba' moo ja'p giilhim pix ji kai'ch nam mi' tum a'gi'ñ? ¿Paa duuk jañ ba' moo pui' pik jup titda tu' gɛ'kam? Naas kup cham maat na dhi'r ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

²³ Ba' gu Jesus jup titda gui' nat bha gii':

—¿Moo ja'p xi' gɛ'kam ki'n jix buam ma chii ñich aa na jax cham pui' tum ñiok ku pich ba' moo

maa'n bhai'p bañ gii'? Panaas jañ tii ya' pix tu aa' na jax jir am.

²⁴ Ba' mi' dhir mu ja'k xi chu joot gu Anaas nam bhika' gu Jesus buiñor gu Kaipaas gui' na pui'p jir ja gè'kam tuk ka' gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

Gu Peegro na gio pui'p ba t'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesus

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

²⁵ Gu Peegro gu' gam juuka' ji mi taikob ja biiim gui' nam mi' tu naa'n. Ba' moo bhai'p ba tikka' am, jup titda am:

—¿Ka' gu' aap maadit jir di' gui' nam kaichu' dhi maa'nkam na mi' buupulh?

Gu' ji na gu' cham tu aa' gu Peegro, jup kai'ch:

—Chaam tu'. Aañ diih ya ja'p oirit jup paxiar ji.

²⁶ Gu' ji na gu' maadit gui' nam jir tujuandam tugi'ñ gu ja gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, nar ja'nni'ñ pix iam gui' nat naakaram soñiich gu Peegro, jup titda:

—Kaichu' ap ji. ¿Nap ba' biiix mu oiri biiima'n na pai' bixchu' ti i'xchix na chich pai' dhir bha bhik no' baabui'?

²⁷ Gu' ji na gu' kiiik gu Peegro na pui' kai'ch na cham tu' kaichu' gu Jesus. Ba' mi' na pui' ka kai'ch, ba jiiñ gu kilhi takaarui'.

Gu Jesus nam mu ja'k ba aichdha' buiñor gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

²⁸ Ba' mi' na mit xi aichdhak gu Jesus buiñor gu Kaipaas, mu ja'k jamit jup bhik buiñor gux

kai' Pilaato Rooma kam. Pux dha'npam ba tu maaxilhim ji gu', kum ti gu' cham mu baap ji bhiji ba'k chir na pai' dhaa gux kai', na gu' jano' pik jup bam aajim nam pai' dhuuk tu piastatda' gu bhaan Paaskua ta'm. Jix xidhuutu'nda' am gu' nam mia'n aaya' gu jaroi' no' pu'ñi cham jir Israel kam, na gu' pui' ja'k tu daaxix ka'. Na gu' sap no' mit mia'n xi ai gu jaroi' no' cham jir Israel kam, ja ia'ñdha' gu ua'tulhdharga'n, ba' cham ka bhaai'n ka' nam jax tu piastata' gu bhaan Paaskua ta'm.
²⁹ Mu dir ja'p jam ba' pix guguuk dīrap, ba' dīlh mui' ma buus gux kai' Pilaato nat ja tikkam, jup ja titda:

—¿Tu' jax dhuu dhi jaduun ku pim ba' yammi ja'p jup ba u'aim?

³⁰ Gui'p kai'ch am:

—Dho gu'ch jix maatit ba' yammi ja'p pui' ba duiñchu' ji na cham jir am na ji'k tu' jax bua, cham tu' na moo gu' ja'p pix.

³¹ Ba'p ja titda gu Pilaato:

—Aa dho, mu pim xi bhiika' ku gi. Aapi'm ba' dīlh jix maat na pim jax dhoo'da', no' pim mu'aa' piam ku gu' cham, no't dho ji baabui' tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, ka' pim ji ba' gu' pix bap kai'ch.

Gu' ji nam gu'p kai'ch gu gē'gērkam nam ua' gu Jesus:

—Dho ja'pji na gu' pui' ja'k tu daaxix aapi'm jam bui na saak cham bhai' nach mu'aa' gu jaroi' no't tu' jax dhuu aach nach ji'k jir Israel kam.

³² Ba' dhi' pu'ñi ja'k kai'ch am na jax dhui pix pui'm kuugalhdha' na jax pu ba kai'ch dīlh gu Jesus nam saak kuruus ta'm sissapa gu ja'tkam

nam pai' dhuuk mu'aa', nam gu' pu'ñi ja'k tu jimda' gu Rooma kam ja'tkam, kuruus ta'm jam ja sissapda' gui' nam jix buam tu buada'. ³³ Ba' pui' xi ja tiidak gio miji ja'k jup ji baa ba'k chir gux kai' Pilaato, ba' diilh mu ja'k xi baidhak ba tikka gu Jesus, jup titda:

—¿Aapi' aar ja gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam?

³⁴ Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Jaroo pix am pui' tum a'gi'ñ jiñ jaduun? ¿Jaroi' aa nax bhai' xiñ maat, ka' diilh pix aa nap jix maachim kup ba'ñ chikka?

³⁵ Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—Dho ja'pji nañ cham maat ji na tu' ba' kum ba' yammi ja'p bam u'aim jiñ bui dhim jaaduñ na pim ti maap jir jum oi'dhagam dai Israel kam. Ti' nam gu' jax pik jix bhaamut jum aa' dhi' nam jir ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Cham maat iñ dho ba' na tu' ba', nañ gu' cham maat na pim jax jir tuutu'm, nañ gu' aañ cham jir Israel kam.

³⁶ Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho nam gu' cham maat jia no'ñ jir gɛ'kam kat jup oilhim, ja'p jum aa' am nañ jir ja'ppix maa'nkam. Gu' aañ tiir gɛ'kam ji, gu' ji na gu' cham tu' gu ya' maaxik bhaan ja bui dhi ja'tkam, na mit gu' cham tu' ya' pai' gɛ'kam ki'n jiñ dhai. Pui' kum ba' cham maat no'ñ jup jir gɛ'kam. ¿Kux ba' gu' ya' pai' pui'p bañ dhuiñchu'nda'm git aa dhi Israel kam ja'tkam no'ñ aañ ya'r gɛ'kam ka' git maaxik? Nañ gu' ja bia'ka' git gui' nam tu kokda'ñ a'mkam, ¿jax jam gip jiñ dhoda' git? Gu' ji nam gu' cham maat no'ñ jup jir gɛ'kam, pui' kum ba' pui'ñ bua.

37 Ba'p titda ip gio gu Pilaato:

—Jir gɛ'kam ap dho bak jia, cham tu'r ja'ppix maa'nkam ap.

Ba' gu Jesus jup kai'ch:

—Dhor gɛ'kam iñ ji kai'ñkam nap jax ba kai'ch. Aañ jix dhaam dir bha jii jia ya' dhi oi'ña'n nañ ba' ya' maaxiri ja'p na maa'nkam bhai' ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam na jax pik ja'k jir silhkam, nam ba' maatii mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Ba' xib dai gui' nam ji'k pu mi' pui' jiiim na jax jir silhkam xiñ kaim am nañ jax tu a'ga.

38 Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—¿Tu' da' nap ja aagi'ñdha' na jax pik ja'k jir silhkam jiñ jaduun'?

Nam bax mu'aak ka' gu Jesus

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Pui' xi chiidak gio mijip ji buus diirap gu Pilaato nam pai'p tu'ii' gu ja'tkam nam iattulhi'ñ gu Jesus. Ba'p ja titda:

—Cham ji nañ ti jiiigi'ñ nax buam tomaat dhi jaduun' na pim ya ja'p u'aim. ¿Jax jach gip ba ji dhooda'? 39 ¿Ka'ch ji do'ñcho' ku ba jimia'? Nagu'r jam gɛ'kam tuk bix na pim ji'k jir Israel kam ja'tkam. Gio na pimit gu' pui' ja'k tu dai aapi'm diilh nañ saak maa'n do'ñchoidha' gui' nam kuup na pai' dhuuk pu'ñim aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm. ¿Cham aa dhi'ch ba' xi dho'ñcho'?

40 Gu' ji nam gu' gui' cham tu' pui' ilhii'ñ, jup kai'ch am gɛ' ki'n:

—Dhi' cham ji. Gu Barrabaas ji nach jix aa' nap do'ñcho' no'p moo maa'n jup jix dho'ñchom.

Gu Barrabaas jix ixbi' ka' ku mit ba' kuu.

19

¹ Ba' gux kai' Pilaato pui' ma tu chia nam gii'bia' gu Jesusus. ² Mi' dhir ba' maadit gu sandaarui'x nat jax ii gu bappandam joi' kuruun xip duuk bhai' eek kii'x gu Jesusus, gio maa'n gu tɔb kutuun jamit jup xi chii' jix chukuum jix bi'. ³ Ba'p titda am mia'n dir bhai' ji ñiidhat:

—Jaña alh na jax xi chu'ii' dhi ja gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.

Bhai' eeg gɪb am ba' buibsaram pui' xi chitdat.

⁴ Ba' gu Pilaato gio mijip ji buus diirap nat ja tikkam gu ja'tkam nam sap jax ilhii'ñ, jup ja titda:

—Bhai'ñ xi buusaidha' gu jaduun na pimit ya'ñ aichulh. ¿Jax jañ gip ba ji dhooða'? Na gu' panaas tii cham tu' jax tomaat. Cham jup maati' gu' no' moo silhkam tu' jax jam duiñ, ka' ba' gu' tii cham.

⁵ Pui' xi chi'ii'k gio mu ja'k jup ji baa gu Pilaato nat baidham gu Jesusus. Ba' ja'xpix bhiji dir bhai' ji buusai' mit gu Jesusus xi chii'chu' gu tɔb jannulh na mit tii' nax chukuum jix bi', gio gu bappandam joi' jup xi kiistu' na mit bha dhaax mo'ram kuruun xip duuk. Ba' mi' dhir jup ja titda gu Pilaato:

—Jaiñ, ya' ba' dhi jam ki'dara'.

⁶ Ba' gu ja gɛ'gɛ'rkam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gu o'rosiiris pix jiiñak gii mit na mit ba tii gu Jesusus nat mui' ji buus, jup kai'ch am gɛ' ki'n:

—iMu tu chianiñ nam sissapa' kuruus ta'm! iCha'p mi' pux joi'gi'nda'!

Ba'p ja titda gux kai' Pilaato:

—Dho pim mu xi bhika' aapi'm. Diilh japim ba'x maat no' pim sissapa' kuruus ta'm, no' pim moo

ja'p jix bhaamki'ñ. Aañ nañ gu'x maat nat tii cham tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam.

⁷ Ba'p kai'ch am ip gio gu Israel kam ja'tkam:

—Ja'pji nach gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' na jax jum kai'ch mich u'uan am na pai' tu daaxix na jax tu aagix aach jich bui nach ji'k jir Israel kam. Na mi' pai' pui'm kai'ch maa'n kap na saak jir ua'tulhdhara' no' jaroi' jax kai'ch nar maraa'n gu Dios. Jaiñ gu' dhi' ja'p pix na pui' kai'ch nar gø'kam, gio na sap jir maraa'n gu Dios na jax dhui pix bhaan jum ua'tulhi'ñ. Pui' dho ba' pix bax bhai' nach mu'aa'.

⁸ Ba' giilhim jix io'm bhai' ji choo'n gu Pilaato nat pui' ji' ja kai nam kai'ch gu ja'tkam nam mu jiiñak. ⁹ Ba' gio bhiji ja'k jup xi baidhak ba'k chir gu Jesus, gio ba'p ba tikka, jup titda:

—¿Gir pa ja'k kam aap jiñ jaduun ja'p moo gux gi'm? No'p moo silhkam jup xiñ aagi'ñ.

Cham ñiok gu Jesus na tii tikka. Mi' pix pu tu'ii'.

¹⁰ Ba'p titda ip gio gu Pilaato:

—¿Jax kup ba' cham jiñ aagi'ñ? ¿Cham maat ap aa nañ aañ jir gø'kam kat ya' pum titda? Jix bhai' nañ jum do'ñcho' no'ñ xi ilhii'ñ, piam ku gu' nañ tu chiñia' nam jum sissapa' kuruus ta'm. Aap gu' ya' cham jiñ aagi'ñ nañ tu' tiim tikka.

¹¹ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Jesus, jup titda gu Pilaato:

—Pui'p dho kai'ch, nat gu' gu Dios jiñ Gi'kora' pui' ba tii jia nañ ba' ya' ji' soi' ba tui'ka' jum bui. No' git chakui pu ti'ya' guñ Gi'kora', ¿jax jap gip jiñ dhoda' git siap chi pu'ñi kai'chdha' git? Ku ba' gu' aap cham tu' bhaan kuiñcha bia' ji gu xib, gui'

ji nat jaroi' maaxik jiñ kii nat ba' gø'kam ki'n jum ua'tulh.

¹² Ba' nat pui' ji' giop xi chii'n gu Jesus gux kai' Pilaato, cham bhaai' na jax kam duñia', dai na tiim ga'nga na jax pik dui do'ñcho' git gu Jesus. Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim mu jiiñak, jup kai'ch am:

—No' pich jax dhuuk do'ñcho dhi maa'nkam nach jum chian nap mu'aa', bhaan bax maati' ka' nap bak cham tu' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm gø'kam Rooma kam. Na gu' gu jaroi' no' diilh gø'kam jum taat na jax dhi maa'nkam, cham tu' kii' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm gø'kam.

¹³ Ba' nat ja kai gu Pilaato nam pui' ji' kai'ch gu ja'tkam, xi chu chia nam buusaidha' gu Jesus mu diirap. Mi' dhir ba' jimiik mu ji dhaibu na pai' dadarri na pai' dhuuk ja silhka'nda' gu ja'tkam, na Gabaata tim tiiti' gu ebreo ñi'ook ki'n, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na joodai sobkoñxim mi baapax. ¹⁴ Ba' takaab dir na ba' buimgidhak bam aaya' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, jup ja titda gu Pilaato gu Israel kam ja'tkam:

—Ya' ba' dhi jam gø'kam tuk.

¹⁵ Gio pix jiiñak jup tim gi, jup kai'ch am:

—¡Mu gor mu'aiñ! ¡Sissapa' pim kuruus ta'm!

Ba' gio bhai'p ji ñio gux kai' Pilaato, jup ja titda:

—¿Kux moo aa nañ ba ji chu chiñia' ba' nam sissapa' kuruus ta'm dhi jam gø'kam tuk?

Ba'p kai'ch am gui' nam jir ja gø'gø'kam tuk gui' nam bhai' gø' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam:

—Aach daipu' ji gu Seesar nar jich gø'kam tuk. Cham tu' jumai ip.

16 Ba'x choo'nnit pui' ma tii gu Pilaato nam mu bhiji sissapa' kuruus ta'm ku gi gu Jesus nam pui'x bhaamki'ñ. Miji ja'p jamit ba' xi bhik na mit ba sissapam.

Gu Jesus nam ba sissapa' kuruus ta'm
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43)

17 Ba' na mit jax mootoi' gu kuruus gu Jesus, gamai' pix biipi' nu'yasim am na mit ba sissapam baasi'n daam dir na pai' Kakoi' Mo' Daa ti tii', nam Golgota ki'n jup jix chu mat ka' gu ebreo ñi'ook ki'n. 18 Bhammi na mit aichdhak dho gu' dai na mit ba sissapa kuruus ta'm. Gio jai' gook jamit bixxik dir jup ja sissapa pui' kukrus ta'm ip, irban ba' gu Jesus. 19 Ba' gux kai' Pilaato nat jax dhaa maa'n gu taa'mla alhi'ch komaarak pa', mi' xi chu ua'na, jup jum kai'ch: “Gu Jesus Nasareet kam, ja gø'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.” Mi' dhir ba' xi chu chia nam bhammi siispapu' mo'bon gu Jesus na pai' sissap. 20 Mui' gu Israel kam ja'tkam tii mit gu dhi' pui' na jax bha tu ua'ñix mo'bon gu Jesus, na gu' amuub ju'ñdharan gu gø' kiicham na mit sissapa kuruus ta'm. Baik ñiñio'k ki'n bha tu ua'ñix: Griago ñi'ook ki'n, gio ba' ebreo ñi'ook ki'n ip, gio ba' gu latiin ki'n. 21 Ba' gu ja gø'gø'kam tuk gui' nam bhai' gø' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, pix am bhaak jamit na mit ba tii na pu'ñi ja'k bha tu ua'ñix mo'bon gu Jesus. Mu jimik jup titda am gux kai' Pilaato:

—Jax ku pich ba' pui' ja'k bha tu ua'na taa'mla ta'm na pui' gu Jesus jir jich gø'kam tuk bix nach ji'k jir Israel kam ja'tkam? Ja'pji nap siisbhio'kai gio bhai'p tu ua'na', ja'pni nam kai'chdha':

“Dhi'ñir di' gui' na pui'm ilhii'ñ na sap jir ja gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.”

²² Gu' ji na gu'p ja titda pɪx gu Pilaato:

—Puui' ji na bhai' ba tu ua'ñix ka' na ñich jax bhai' ba tu ua'na. ¿Jax gi moop jum duñia'?

²³ Ba' gu sandaarui'x na mit sissapa kuruus ta'm gu Jesus, xi chu jumpadak jamit gu jajannulhi'ñ na ti tii'chgɪt a'lhiok xi chu u'uuk. Ji'k jup tu u'uuk maa'n gio gu jumai, nam gu'r maakoba'n. Gu' ba' gu tɛb kutuuna'n na daam dir tii'chgɪt gu Jesus, cham bhai' nam jax i'lhiok ui'ka' nam mi' tii xi ñii'ñ, na gu' mui' pum daa'. ²⁴ Ba'p jum ti titda am:

—Cham jach saasasda', ja'pji nach jich ma-mai'chia', ea jaroi'x pik bhaan ji bi'ya'.

Ba' dhi' bhaan pui' ji chum kuugalh nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: “A'lhiok jamit xi chu u'uuk guñ jajannulh, gio gu tɛb jiñ kutuun jamit xim mamai'chik xi bhik.” Pui' mit dho tu dooda gu sandaarui'x na ji'k jax jum kai'ch.

²⁵ Ba' gu di'ñi'n gu Jesus mi ja'p amuub gam kiik na pai' sissap kuruus ta'm gu maraa'n, bñima'n gu dhixii'ñ Mariiya nar binga'n gu Kleopas, gio ba' gu Mariiya Magdalena. ²⁶ Ba' gu Jesus mi' pɪx ja'p ji chñ na kiik gu di'ñi'n bñima'n maadit gui' nam pui'p kaichu' nax io'm jix dha'da' gu Jesus. Ba'p titda gu di'ñi'n:

—Dhiñ jaduun na mi'm sanoop kiik jiñ ñaan, jum mar tu'm ki'n ji buusnia' xib dir.

²⁷ Ba' gui' na kaichu' jup titda ip:

—Xib dir jum naan tu'm ki'n ji buusnia' dhiñ ñaan na mi'm sanoop kiik jiñ jaduun, nap ba' moo xi kua'ñdhat, nañ gu' aañ bar boi cha'm kam.

Ba' gui' am jup xi baidhak gu di'ñ'n gu Jesus mu ja'k kia'mi'ñ, na gu' pui' titda gu Jesus.

Na ba mukia' gu Jesus

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49)

²⁸ Ba' mi' dhir na gu'x maat gu Jesus nat biix pui' ba tum kuugalh nat ji'k jax tum ua'nak bijik, maa'n kap pix ba bii na pui' tum kuugalhdha', ba'p kai'ch:

—Tiix chanoom iñ.

²⁹ Ba' moo ampik mi'p bia' maadit gu kuuga'n gu biiñ jix ji'ñik alhi'ch ja'aa ta'm. Ba' dai na mit jax ba'nni gu tok ki'n gu biiñ, uux cha'm xi buraak bhammi xi dhaax chiñi'ram gu Jesus na ba' xio'pna'. ³⁰ Ba' pix muuk sai gu Jesus, na gu'x chanoom. Mi' dhir ba'p kai'ch nat xi i'chok:

—Xib dho gi ba' biix pui' ba tu kuugalhdhix ji nat ji'k jax tum ua'nak bijik.

Daipu' xi chi'ñik nai' ji mugia, pu muu.

Gu sandaarui'x na ba sixia' jano'maram gu Jesus

³¹ Ba' takaab dir na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam, mu jimik jup titda am gu Pilaato na sap ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam ja o'mxichulhdha' gu ja kaakai gui' nam bhammi sissap kukrus ta'm nam ba' jotmoda' ko'ya' kum xi ja yassapai ampik na jurnia', na gu' buimgidhak cham ka tum juanda', dai ji nam ba tu piastatda' gu bhaan Paaskua ta'm, nam gu' cham aa' nam bhai' pu sissap ka' buimgidhak bix chanoolh. ³² Ba' gux kai' Pilaato mijip xi ja joot gu sandaarui'x chugi'ñ, ba' gui' mu jimik jup ja o'mxichulh jamit gu ja kaakai dai gu gook nam

bixxik dir sissap na pai' gu Jesusus. ³³ Na gu' ba muukix nam bhai' xi ñii'ñ gu Jesusus, pui' mit ba' cham ka o'mxichulh gu kaakai'ñ.

³⁴ Gu' ji nat gu' maadit gu sandaarui'x bhai' ees sii jano'maram gu Jesusus ki'n gu tɛb uux jix mu'uuk na ua', sia ku tii ba muukix. Ba' bhai' ji mi gu suudai' i'ñir binkam. ³⁵ Tiigik moop kai'ch gui' na pui' tu a'ga bix dhi' pui', cham tu' na pix jap kai'ch, na gu' mi'p tu'ii' na ti nii'ñ nat pai' dhuuk pui' tum duu, na pim ba' aapi'm pui'p ti jii'ñdha' nat silhkam pui' tum duu. ³⁶ Ba' gu dhi' pui' nat tum duu, bhaan jum kuugalh nat jax tum ua'nak gu ñio'ki'ñ gu Dios bijik nap jum kai'ch: “Ku gu' cham tu' maa'n a'oo'n omña' ji nam pai' dhuuk mu'aa'.” ³⁷ Gio ja'p iam nap jum kai'ch: “Mui' ja'tkam tigia' am nam pai' dhuuk jix ko'kom dooda'.”

Nam bayaaspa' gu Jesusus

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸ Ba' mi' dhir nat pu'ñi ba muu gu Jesusus, gu Josee gui' nar Arimatea kam mui' ma jii buiñor gux kai' Pilaato nat kaim no'x bhaai' na tibaañdhai bhika' gu tukga'n gu Jesusus. Gu Pilaato jup kai'ch nax bhaai'. Gu' na gu' gu Josee pui'p kaichgit gu Jesusus, dai nax ixchuixim, na gu'x ja ñbhi'ñdha' gu gɛ'gɛrkam jum aa'ndam. Ba' mu jimik tibaañdhak xi bhik gu tukga'n gu Jesusus. ³⁹ Gook dit am gu Nikodeemo gui' nat biipi' dir tukaa'ñ cha'm mu jimik mu na pai' tibiap gu Jesusus nax chu a'gidham. Gu Nikodeemo gɛ' ji kusbiot gui' na joidham uub na mirram tiiti' gio ba' gui' na aaloep jum tiiti'. ⁴⁰ Ba' mi' dhir dai na mit ba juulh gui'

na joidham uub gu tukga'n gu Jesusus, gio ba' na mit jix bhai' bhiib jajannulh ki'n nam jax ja'k ba tu jimda' gu Israel kam ja'tkam nam pu'ñi ja'k ja bua't ja yassapda' gui' nam ji'k ko'iidha'. ⁴¹ Ba' amuub mi' na mit pai' sissapa kuruus ta'm gu Jesusus, maa'n kap xikoolh tu kuup ka' na bixchu' mi' ti i'xchix. Mi' irban dir ba' moo maa'n kap jup di'lhix gux moik ai' nam jax chuutu'm kir ja baapas gu koi'ñga'n, dai nat chakui maa'n mijim ja'bsu gu tuuku', mi' pix pui' tui'ka', nat gu' jano' pik chakui maa'n jup muu. ⁴² Mi' mit ba' ulh gu tukga'n gu Jesusus na kapbhair amuub, na gu' moo ja'p jup bam aajim nam pai' dhuuk cham ka tu juanda' gu Israel kam ja'tkam. Jotmoda' pix jamit ba' mi' xi yaaspak.

20

Gu Jesusus na duadii giop bamgia'

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

¹ Ba' mummu nat pai' buus na pai' dhuuk cham ka tum juanda' na bar tumiĩnku ta'm, kapbhuimuk nat jax kia'pix jix dha'npam bhair ji chu maaxir, gio mui'p ma jii gu Mariiya Magdaleena mu ai' di'n kir na mit pai' ulh gu tukga'n gu Jesusus. Ba' mu nat ba ai, bhair pix pu ti di' bhiji di'n kir, mu pix ja'p kaat gu komaarak jodai na ki'n bha kuupich. ² Ba' nat jax ja'k gi, dai'bus nat aa'ñdham gu Simoon Peggio gio gu jumai gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusus na pui'p kaichu', jup ja titda mu øøk:

—Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam gu tukga'n guch Gø'kam tuk. Cham pai' tu jai'ch mu na chich pai' ti. ¿Jax nach ba' dui ka tigia'?

³ Ba' gu Peegro gio gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesus, mui' ma jii mit mu na mit pai' tii gu Jesus na mit ti tiigim no' moor silhkam, daipu' na mit jax pui' ti kai, ⁴ boopo' am. Ba' gama ja'k dir jix io'm kuudam mui' xi mii gu jumai nam maap jiiim gu Peegro, bii'pi' kat jummi ba ai na mit pai' ulh gu tukga'n gu Jesus. ⁵ Ku gu' cham tu' mu baa ji miji irban dir, mi' dhir pix diirap dumaalh jum tikaak mui' xi chi nii'ñ miji na mit pai' tii. Cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannulh mi bii't na ki'n bhiibgich. ⁶ Gu' ba' gu Simoon Peegro ja'x dhir mi'p ba ai. Gui' dho gi gu' mirdat mijimmi pu baa ji di'n kir na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesus. Ba tii ip na cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannulh pix mi ja'p tu giopan na ki'n bhiibgich. ⁷ Gio gui' na mo'ram bhiibgix kat, mummu ja'p pix daa dilhkob pui' xikoolh bhiibgix kam na jax bha tu't mo'ram gu Jesus, cham tu' maap bii't gu jai' jajannulh na ki'n jup bhiibgich gu tukga'n. ⁸ Ba' gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesus nat bii'pi' mi' ai, jai' mui'p ji baa di'n kir nat ji chiigik gu Peegro nat mirdat mijimmi ji baa. Mijimmi baakik jix bhai' mi ja'p xi chi nini'ñ ip jai', moo gu' maaxik ji na dai gu jajannulhi'ñ pix mi bii't na ki'n bhiibgich gu tukga'n gu Jesus. Ba' pu ti jii'ñ nat silhkam duadik giop bam mi' dhir, pui' xim aa' na cham tu' pai' ka muukix. ⁹ Nam gu' bii'x gui' na ji'k kaichu' gu Jesus, chakui maatit ke'ke't am na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na pu'ñim kai'ch na duadii giop bangia' sia ku mit mua. ¹⁰ Mi'm ba' tii pup xi chi niniidhimik pui' giop ma jii mummu nam pai' tibiapka', nam pai'p tu'ii' gui' nam pui'p kaichu' gu Jesus.

Gu Jesusus na mi' bam maaxdha' buiñor gu Mariiya Magdaleena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Gu' ba' gu Mariiya Magdaleena dñlh mi' ji bi'ik suaak mi ja'p kikat nax buam jum aa' na cham tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusus. Gu Peggro gu' ba jii gio gu jumai nam maap jiiim. Ba' mi' pui' na ji suakit gu Mariiya gio bhijip ka xi chi tii di'n kir dumaalh jum tikaak. ¹² Bhijimmi pix ji ja tii nam daraa gook gu noonbi'ñ gu Dios jix chooto titi' kam na mit pai' ka tikaak gu tukga'n gu Jesusus, maa'n ja'pni dhir ja'k daa na pai' mo'tikat, gu jumai ba' mi' dhir ja'k na pai' tootnatikat. ¹³ Ba'p titda am gu Mariiya na mu dir dirrap bha ti niidhat suak:

—¿Tu'p ba' ki'n moo ja'p jix buam jum aa'ñ jaduun nap ba' suak?

Ba'p ja titda gu Mariiya:

—Dho nat tak gu jaroi' ya' dir baabuk pai' nat ja'k jax dhuu gu tukga'n gui' nar jich gø'kam tuk kat. Cham pai' tu jai'ch. Cham maat ich dho ba' nat pai' ja'k tii.

¹⁴ Ba' nat pui' xi chi'ik bhai' silh ji kikbo, na gu' dumaalh kaatit bhijimmi ka ti nii'ñ di'n kir, mi' pix ja'p ji chii na kiiik gu Jesusus. Ku gu' pu cham maat ji gu Mariiya no'p jir di' gu Jesusus, ja'p jum aa' nar jumai. ¹⁵ Ba' bhai' ji ñio gu Jesusus, jup titda gu Mariiya:

—¿Tu' mam duun jaduun kup ba' moo ja'p suak? ¿Tu'p tii ga'nga?

Ba'p titda gu Mariiya:

—Dho gu tukga'n guch gø'kam tuk kat na mi' pix cham tu jai'ch bhijini na chich pai' tii. Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam. ¿Ka'p ti aap aa

iam baabuk maakam ja'k tikaam? Jiñ aagi'ñdha' ap jiñ jaduun na pich pai' tii no' pich aap bhik kuñ bhirai gio ya'p tikia'.

Gu' na gu' cham maat gu Mariiya no'p jir di' gu Jesus, ja'p jum aa' na gu jaroi' na mi' tu nuuka'n gu i'ix na mi ja'p ti i'xchix mi' ba kik.

¹⁶ Ba'p titda gu Jesus:

—¿Cham aap kañ maat Mariiya?

Ba' gu Mariiya mia'n dir jix bhai' bhai' xi ñii'ñ, jir di' gu Jesus. Ba'p titda ebreo ñi'ook ki'n bhai' xi koomkik:

—¡Rabuuni! ¿Aapi' aar di'?

Rabuuni ja'p kai'ñkam jup kai'ch na sap bixchu'x chu maat.

¹⁷ Ba' gu Jesus jup titda:

—Aañi' dhor di' na ñich giop dua. Xi dhai'ñña' ap jiñ jaduun nap ja aa'ñdha' gu jai'ñ jaaduñ nam jiñ kaichu' mu nam pai' tibiap. Ja'p jap ja tida' na ñich aañ ba jix dhaam buiñor guñ Gi'kora' gui' na aapi'm jup jir jam Gi'kora' gio ba' nar jam Dios tuk, nañ jax pu ba jam titda biipi' dir.

¹⁸ Ba' gu Mariiya Magdaleena mi' pu bhii nat ja aa'ñdham nat jax pu tii'n gu Jesus. Mummu pek nam pai' tibiap bix gui' nam ji'k kaichu', ba ja aagi'ñ nat giop ba dua gu Jesus, bix jup xi ja aagi'ñ na ji'k jax titda mu nat pai'm maax buiñor.

Gu Jesus na mi' bam maaxdha' ja bui gui' nam kaichu'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹ Ba' moo jano' gamai' nat ji jur, na gu' kia'pix gio mui'p bam bhichu' na pai' dhuuk giop ba tum juanda', maa'n kap ba'k chir jamit bam jumaap bix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesus. Dai na mit jix

bhai' bhai' xi siispak gu ki'ñgob nam gu'x chotdon no'mit mi'ji bubua gu ja o'rosiiris tuk gu gø'gø'rkam Israel kam, nam gu' ja'p jum aa' nam ja u'ji ja kuupa', pui' kum ba'x bhai'm kuupat miji daraa. Ba' gu Jesus mi' jim maaxdhak irban dir nam pai' daraa mui' ba ja ñio'ki, jup ja titda:

—Aañ moo jai' ya ja'p ip jiñ jaaduñ.

²⁰ Ba' xi ja niniñ'ñchu'n gu noonbi'ñ mi' na pai' ti diidi' na sissapich gio bha jano'maram na mit sii. Ba' gui'x bhai'm ilh jamit na mit ba tii, na mit gu' ba maat na dhi'r di' gu Jesus nat duadik giop bam.

²¹ Ba'p ja titda ip gio gu Jesus:

—Jix bhai' pim jum taat ka' na ñich ya' ba ai. Aañ bhai' pix pui' jam tiidam na pim jix bhai'm ilhdhai nai' xi jimia' bix kap na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Ja'p na jax aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n na ñich bha tu jam a'gidham nat pai' dhuuk bhañ joot guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' aañ ya' dir jup jam jootos aapi'm.

²² Pui' xi ja tiidak nai' xi ja buxcha bix, ba'p ja titda:

—Jaiñ. Dhi'ñix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam a'm jup tui'ñgida' ya' dir ja'p ja'k ²³ na jam mat-tudidha' na pim jax ja'k tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdha' na pim ji'k jax tu ja a'gidha', ba' uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jii'ñdha', cham tu' ja uañchudhix ka', pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka', nam gu' cham ji'xdha' uana' gu diilh pix.

Gu Tomaas na ba ti jii'ñdha' nat silhkam giop dua gu Jesus

24 Ba' gu Tomaas gui' na maadit jir di' gu mambhix gook gu noonbi'ñ gu Jesus, gui' nam Gook Dim ki'n jup jix mat ka', jano' pik cham mi'p tu'ii' nat pai' dhuuk mi' ai gu Jesus ja bui gui' nam kaichu'. 25 Ba' gui' xi aagi'ñ am, jup titda am:

—Giop ba dua guch Gø'kam tuk. Ba tii chich.

Ba'p ja titda gu Tomaas:

—Chaam ji nañ ti jügi'ñ nar di'. Jii' ji no' ñich moo dülh tii gu noonbi'ñ mi' na pai' sissapich nañ ba' jam jügi'ñdha', nañ mi' xi bapsada' guñ dhe'e'n mi' na pai' ti düdi' gio bhai' ja'k jano'maram na mit pai' sii. Xib jañ ji chakui ti jii'ñdha' ji sia ku pim jax jiñ chitda.

26 Ba' gatuuk xijum baik tanoolh jurni'ñ ki'n gio mit maap jup mam jumaap bix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesus maa'n kap ba'k chir jix bhai' xim kuupak. Jano' dho gi ba' bix mi'p tu'ii' ji gu Tomaas. Ba' ja'xpix nam mi' ka tu a'gichu', mi' dhir ja'p pix bhai' ji ñio ja saagi'ñ gu Jesus, jup ja titda:

—Aañ gio bha ja'k ip jiñ jaaduñ.

27 Mi' dhir ba'p titda dai gu Tomaas:

—Aañ pix jir di' na ñich giop duañ jaduun. Kanip xi chii' na düdi' guñ ñoonob mi' nañ pai' sissapich. Mi'p xi bapsada' gum dee'n nap ba' cham jax ti'ya' nar iatda', gio yammuni ja'k jap jup xi bapsada'ñ jano'm am na mit pai'ñ xii. ¿Ka' moo ja'p jix xijai aa nap bix jum jur ki'n ti jii'ñdha' nañ aañ pix jir di' na ñich giop dua?

28 Ba' giilhim jix bhai'm ilh gu Tomaas, jup kai'ch:

—¡Aaja guñ Gø'kam tuk! Giop dua ji bak gu' silhkam gu Dios jiñ Gi'kora'.

29 Ba'p titda gu Jesus:

—Na pich pai'x bhai' xiñ chii Tomaas na pich ba' ba ti jii'ñ nañ aañ jir di' na ñich giop dua. Gu' cham ti jii'ñdhat ap ji na pich chakui tiigik guñ ñoonob. Jai' joidham pu ti jii'gi'ñ am na ñich silhkam giop dua nat jax pui' tim tii, sia ku mit cham pai'ñ chii gu maaxik.

Nat jax kai'ñkam tum ua'na dhi ñioki'ñ gu Dios

³⁰ Mui' ji gu' nat tiix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesus ja ni'ñchudat gui' nam ji'k kaichu', ja'pji na gu' cham bix ya daaxix dhi u'uan ta'm. ³¹ Daipu' dhi' na ji'k pix ya' tu daa na pim ba nii'ñ, na pim ba' tu jiñkuidhai ti jii'ñdha' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam na maaxik ya' xi oilhimik dhi oi'ñga'n bhaan, nar Maraa'n gu Dios nat bha joot. Na ba' gu jaroi' na ti jii'ñdha' buiñor baidhika'x dhaam ja'k na pai' gammiji pu ba duaka'.

21

Gu Jesus na ja bui bam maaxdha' xijum gook gui' nam kaichu'

¹ Ba' gatuuk ji'kchi tanoolh jurni'ñ ki'n gio mummip bam maax gu Jesus ja bui xijum gook gui' nam kaichu', mummu ju'ñdharan gu ge' suudai' na Tibeeriyas ti tii'. Ja'pnim duu. ² Maap mi' ka oipo am gu Simoon Peegro, gio ba' gu Tomaas gui' nam Gook Dim jup jix mat ka', gio gu Natanail gui' nar Kanaa kam na Galilea dibii' bhaan bipio', gio ba' gook gu maamra'n gu Sebedeo, gio jai' gook pup nam pui'p kaichu' gu Jesus. ³ Ba' maa'nnim jup ja titda gu Simoon Peegro gu jai':

—Aañ chi moo xib tu bhia' gu boptop.

Ba' gui'p kai'ch am ip:

—Aa dho aach bix jum oidha'. Aach pui'p jix chu bhiak ji chii.

Ba' mi' pu bhii mit na mit ba tu bhiam, dai na mit jax bha tiitis kanuub ta'm. Bix chukaa'm mu ja'p tii buppaim gu gø' asaak suudai' chir nam ja'p jum aa' nam joidham pix mi' jim gaamu' git gu boptop. Gu' ji na gu' pu nim maa'n kut mim gaam, pui' mit dho pu cham maa'n bhia gu bix chukaa' nam mu ja'p tii chu bhibhiijimik. ⁴ Ba' nammî nax dha'npam bhai' ba tu maaxilhim, baasi'n dir ja'p pix ba kiik gu Jesus ju'ndharan gu suudai', ku gu' gui' nam kaichu' pu cham maat am ji no'p jir dhi'.

⁵ Ba' mui' xi ja jiñkai gu Jesus, jup ja titda:

—¿Ji'k japimit ba ja bhia gu boptop jiñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Pu nim maa'n dho. ¿Paa gi ip?

⁶ Ba'p ja titda ip gio gu Jesus:

—Ea gor gio mui'p xi bua suudai' chir gu jam asaak ja'pni dhir ja'k ki'n dir dhi kanuub, ea no' mit cham iam mim gaam.

Ba' gui'x oodam gio mijip xi bua mit gu asaak, paa gi ba' tu'. Gu ja'xpix na mit gio bhai' tiip ji baabu, giilhim jix biit ji, cham bhaai' nam jax ka baabu' nam tii baissin, na mit gu' giilhim mui' mim iicha gu boptop. ⁷ Ba' gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesus na pui'p kaichu', jup titda gu Simoon Peegro:

—Dhi'r di' guch Gø'kam tuk na bhammi dir kiik ju'ndharan.

Ba' nat jax pui' ti kai gu Peegro na dhi'r di' gu Jesus, tim ti'dhak gu jajannulhi'ñ mummu pu gi suudai' chir, mui' pu ti gi bix suudai' dhaam baasi'n dir ja'k ju'ndharan na pai' kiik gu

Jesuu. ⁸ Gu' jai'm ba' saalh gatuuk dir mu jiiim gu kanuub ta'm pui' ji chiiimirat gu gɛ' asaak nam mi iichixchu' gu boptop, nam gu' cham tu' moo ja'p jix io'm irban gu suudai' jup tu'ii', chi ji'k gook oo'm daman mambhix obrasaa'n jir mik mi' dhir ju'ndharan. ⁹ Ba' nam jax pix bhammi dir ji chiiisdim ju'ndharan, ba tii mit na joidham gɛ' tu naa'n gu Jesuus, maa'n batoop mi' dhir ja'p jup xi chik tuupalh dhaam na tu gɛ', gio timkalh gook mi ja'p jup xi chua'. ¹⁰ Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Bhai' gor xi u'uuk gu boptop na pimit ja bhia kuch ya'ni tu ga'ya'. Bax chuphi' gu tai.

¹¹ Ba' gu Simoon Pegro gio mui'p xi jii bhammi kanuub ta'm nat ja palhbuidham gu jai' nam bha tiiimir gu asaak nam mi gaamixchu' gu boptop, na gu' giilhim jix biit nam mui' mi' jiiim giilhim ja'x pik gɛ'gɛ'r, xijum gook oo'm daman mambhix baik jamit dho mim gaam. Kut ji gu' siamri joidham cham jup sar ji gu asaak sia kum jax jir mui', pui' mit tiiimirat bhammi dir pu tisaa'ni ju'ndharan. ¹² Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesuus:

—Ya' gor bi chu ju' ba' xib. Bax bai gu batoop.

Ku ba' gu' gui' nam kaichu' pux bhai'x maat am ji na dhi'r di' gu Jesuus. Cham pai' jax kai'ch am ba' nam jup ba tikkada' git nar jaroi' dha', nam gu' bax maat. ¹³ Ba' pui' xi ja tiidak gu Jesuus mui' xi ja maa bix ji'ma'n gu timkalh gio ba' gu batoop gai' nam ki'n tu bisda'.

¹⁴ Dhi' ki'n ba' bar baikim nat ja buim maax gu Jesuus gui' nam kaichu' jano' dir nat muukik duadik giop bam.

Gu Jesusus na ba tikkada' gu Peegro no' tu' ka'm n̄idhat jix k̄galhi'ñ

¹⁵ Ba' mi' na m̄it xi koi'chok, bhai' ba t̄ikka gu Jesusus gu Peegro, jup t̄itda:

—Aapi' Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas, ¿jix io'm aap tu' ka'm jiñ n̄idhat xiñ k̄galhi'ñ, cham tu' ja'xbui' na ji'x dhi jai'?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Jix io'm ji nañ tu' ka'm jum n̄idhat xim k̄galhi'ñ jiñ jaduun̄ nap jax bax maat.

Ba'p t̄itda gu Jesusus:

—Dho aap bak ba'ñ a'mkam ya' ka ja guguuxi'ñdha' dhi' nam ji'k bañ kaichu'. Ja'p ji buusnia' nap ja nuuka'nda'.

¹⁶ Pui' xi ch̄idak gio bhai'p ji ch̄ikka, jup t̄itda:

—¿Ja'p aa moo silhkam xiñ k̄galhdhat tu' ka'm jiñ n̄i'ñ ap Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas?

Ba'p kai'ch ip gio gu Peegro:

—Dho silhkam jañ tu' ka'm jum n̄i'ñ jiñ jaduun̄ nap jax bax maat nañ jiñ aa' dhiñ jur am bhaan.

Ba'p t̄itda gu Jesusus:

—Dho no' silhkam jir pui' nap jax kai'ch, aap jiñ a'mkam ya' ka ja guguuxi'ñdha' b̄ix gui' nam ji'k ba ti j̄gi'ñ aañ jiñ bui nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira'.

¹⁷ Ba' gio pui'p ba t̄i'n, bar baikim ba' moo, jup t̄itda:

—¿Silhkam aap moox io'm tu' ka'm jiñ n̄idhat xiñ k̄galhi'ñ Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas?

Ba' gu Peegro bhai'x buam jim ilh nat baikim ba ji ch̄ikka gu Jesusus no' sap silhkam tu' ka'm n̄i'ñ. Ba'x xusuakim gio bhai'p ji ñio, jup t̄itda:

—Dho jii' jiñ jaduunñ nañ jax ba kai'ch, nap gu'x bhai'x maat jia nañ silhkam jup kai'ch nañ jax jum titda. Jix bhai'x maat ap nañ cham tu' pix jap kai'ch.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dhop kañ ñii'ñxi'ñka' ap ku gi dhi' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ jiñ bui nañ jax bam titda, nam ba'x jijikgim pix jup tui'ka' gammiji. ¹⁸ Pu kani nañ moo silhkam ya'm aagi'ñdha' Peegro, jano' nap pai' dhuuk jir biapmagich, joidham nai' pix jimda' ap pai' nap ja'k ilhii'ñdha' jix kikii' xi chim ti'dhai gu jajannulh, ba' cham jaro'i' jax jum tidadak. Ku ba' gu' no' pich am xi jagi'ta, cham tu' pui' ji kia', jumai pix ba tim ti'dha' gum jajannulh, cham tu' aap diih kia'. Mi' dhir dai nam bam bhika' gu ja'tkam mu ja'k nap pai' ti cham aa'nda' nap jimia'. ¿Jax gip kax bhaai' ka' jano'?

¹⁹ Ba' dhi' na pui' ji' titda gu Jesusus gu Peegro, ja'p kai'ñkam jup titda nam sap mui' tigia' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mu'aa', ba' cham ji'xdha' ja'k gixia' sia ku mit tulhiiñchuda, pui' na jax bax biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam, ba' joidham jix kii'galhdha' gu Dios no't bhammi ba aix dhaam. Ba' ja'xpix jup titda ip gio:

—Ba' gu xib pui' ilhii'ñ iñ nap gammiji pu bañ kaichgida' cham tu' bhaan jax jim aagat.

Gu Jesusus na bhaan ba tu a'ga' gu jumai nax io'm jix dha'da' na pui'p kaichu'

²⁰ Ba' ja'xpix na mit ba jii mi' dhir na mit nammi gama ja'k ba ji bhii, kikbuk mui' ka xi chi tii gu Peegro mu dir ja'k nam pai' jiiim, ba tii na gatuuk dir mu jim gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusus na

pui'p kaichu', jir di' p̄ix gui' na jano' sonpan xi dhaa na m̄it pai' dhuuk tu juu gu bhaan Paaskua ta'm na m̄it ba' moo ba' mua, na xi chikka nap t̄itda: “¿Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum k̄isa'ñ̄ jaduun̄?” ²¹ Ba'p t̄itda gu Peegro gu Jesus nat t̄igik gu jumai na gatuuk dir mu jim:

—¿Dhi'ñi giñ jaduun̄ na ya'ni d̄ir gatuuk dir jim, jax ja'k jup tu jimia' gatuuk?

²² Ba'p t̄itda gu Jesus:

—Dho gu' dhi' ba aagix ip dho na jax ja'k jup tu jimia'. Piam no'ñ̄ jix aa'nda' ḡit na ya' pu duaka' jano' juuḡit nañ̄ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oir̄ida' ḡit jia, ¿jax gip bua? Ku gu' dhi' aañ̄ d̄iil̄h jup bax maat nañ̄ jax ja'k jup tu daaxdha' na tu jimia'. Aap gu' dai ji nap mi' pui' xi jimdat gamm̄iji xiñ̄ kaichḡida'.

²³ Ba' maakam p̄ix ilhdhat kai m̄it gu jai' nam pui'p kaichu' gu Jesus na pu'ñi kai'ch, ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam jup kai'ch na cham ji'xkat pai' dhuuk ka mukia' gui' na jaro'i' aa'. Gu' ja'pjani p̄ix na kai'ch gu Jesus: “No'ñ̄ aañ̄ jix aa'nda' ḡit nañ̄ pui' tu duñia' na ya' pu duaka' jano' juuḡit nañ̄ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oir̄ida' ḡit jano' juuḡit. Ku gu' dhi' aañ̄ d̄iil̄h jup bax maat ji. Aap gu' dai ji nap xiñ̄ kaichḡida' p̄ix cham jax ji kai'ch̄it.”

²⁴ Dhi' ba'r di' gui' na pui'p kaichu' gu Jesus nat ba t̄i gu Peegro na gatuuk dir mu ja oi'ñ̄, na ya' pui' tuch a'gi'ñ̄ nat ji'k jax t̄i t̄i gio na ji'k jax jix chu maat, nat ba' ya' tu ua'na dhi u'uan ta'm. Jix maat ich nar silhkam dhi' nat ji'k jax tu ua'na, nat gu' d̄iil̄h buupui'ñ̄ ki'n t̄i t̄i nat jax tu duuk guch Xoi'kam.

25 Mui' ji gu' nat t̃ix bhai'm duukam jup tu duuk gu Jesuus, gu' ji na gu' no' b̃ix dappaam tum ua'na' git na j̃i'k jax tu buim̃ik, jir mui' ka' git gu u'uan na bhaan tu daaxix ka', pu cham ya' aixka' git b̃ix kap na j̃i'x jir oi'ñga'n, na gu' nammi ji chuutka' git gu u'uan. Daipu' ba' dhi' tum dai na j̃i'k ya' tu ua'ñix u'uan ta'm.

**Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch
xoi'kam
New Testament in Tepehuan, Southeastern
(MX:stp:Tepehuan, Southeastern)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Southeastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del sureste [stp], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Southeastern

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-05-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

0f8d31b9-5dd5-5a02-bb46-c2fd0a544e81